

Innovatie versterkt zorg

Burgers maken mee
de nieuwe democratie

Niet bang zijn
voor algoritmes

Werk en jobbeleving
in de zorg

GRATIS ONLINE INSPIRATIESESSIE

SOCIALE MEDIA VOOR LOKALE BESTUREN

17 MAART 2023 - 11:30-12:00

Someflex

**MET SOCIALE MEDIA
STRATEEG NADJA DESMET**

DIT GA JE LEREN IN 30 MINUTEN:

- **WAARVOOR GEBRUIKEN LOKALE BESTUREN SOCIALE MEDIA?**
- **WELKE KANALEN ZETTEN ZE MEESTAL IN?**
- **WELKE DOELGROEPEN BEREIKEN ZE?**
- **INSPIRERENDE VOORBEELDEN**

MEER INFO

WWW.SOMEFLEX.BE/AGENDA

OF HIER

STEFAN DEWIBREKE

BART LUSIJF

BE

- 5 **Opinie**
- 6 **Kort**
- 12 **Estafette Dieter Wouters**
- 14 **Interview met Ben Eersels: De democratie democratiseren**
Lokale besturen zijn altijd al een laboratorium geweest voor innovaties in participatie. De coördinator van G1000 ziet ook op het vlak van deliberatieve democratie – met gelote burgerpanels of burgerraden – een rol weggelegd voor gemeenten. ‘Al blijft het in de praktijk voorlopig nog bij eenmalige, niet-geïnstitutionaliseerde processen.’
- 20 **Pensioenfonds Prolocus legt duurzaamheidsbeleid vast**
- 22 **Belastbare inkomens: verschillen en gevolgen**
- 26 **De toekomst van Mieke De Ketelaere**
‘Niet bang zijn voor algoritmes’
- 30 **Nieuwe infrastructuur _ Oud en nieuw in harmonie in Sint-Niklaas**
- 34 **Interview met Jill Coene en Lore Van Praag: Het armoederisico blijft groot**
- 38 **Technologie en zorg hand in hand**
De mogelijkheden van technologie samenbrengen met het menselijk aspect van zorg: dat is het streefdoel bij Welzijnsvereniging Mintus in Brugge. Ze introduceert diverse technologie bij medewerkers én zorgbehoevenden en laat hen de voordelen ervan ervaren. Hogeschool Vives richt al zeven jaar de opleiding Zorgtechnoloog in.
- 40 **Projectsourcing zet publieke zorgorganisaties onder druk**
- 44 **De kracht van zelforganiserende teams**
- 47 **Positieve jobbeleving maakt sterkere kinderopvang**
- 49 **In Ham zijn sportieve en creatieve wijkbezoeken een hefboom voor inclusie**
Iedereen hoort erbij, iedereen doet ertoe. Onder dat motto werken de jeugddienst, het straathoekwerk en buurtwerk in het Limburgse Ham intens samen. Het resultaat toont dat het belangrijk is om volgehouden integraal gemeentelijk beleid te voeren op het vlak van outreachend werken.
- 52 **Sociale huurders toegang geven tot duurzame energie**
- 54 **Een boost voor bosplannen**
- 56 **Onder de noemer van ontwikkelingssamenwerking zit nu meer dan vroeger**
- 58 **In contact met Sarah Coorevits**
‘Alle neuzen in dezelfde richting krijgen’
- 60 **Agenda**
- 61 **Op zoek naar nieuwe collega’s?**
- 62 **Grenzeloos lokaal**
- 63 **Burgemeester Triljoen**

Op de cover Zorgkundigen Margot De Jonghe en Shani Ballegeer zetten Anna Verkest (89) op weg met VR-apparatuur. Virtual reality laat Anna toe op een aangename manier bewegingsoefeningen te doen, virtueel naar plekken te gaan waar ze graag komt en er te wandelen of tot rust te komen.

COLOFON

KERNREDACTIE Marlies van Bouwel, Bart Van Moerkerke, Marleen Capelle HOOFDREDACTEUR Pieter Plas VORM Ties Bekaert DRUK Graphius VERANTWOORDELIJK UITGEVER Kris Snijkers, directeur Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten vzw, Bischoffsheimlaan 1-8, 1000 Brussel

ADVERTENTIES Peter De Vester, peter@moizo.be, T 03-326 18 92
VACATURES Monika Van den Brande, vacatures@vvsg.be, T 02-211 55 43

ABONNEMENT 2022 voor alle informatie over de verschillende abonnementenformules www.vvsg.be/lokaal-abonnement

Ondertekende artikels verbinden alleen de auteurs. Reacties zijn welkom. De redactie zal deze naar eigen inzicht al dan niet opnemen, inkorten of er melding van maken. Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, elektronische drager of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Praat mee over Lokaal met #VVSGlokaal

Deel al waarop u fier bent op #lokaalDNA

Volg ons op

vvsg

INFORMATIE BEHEREN EN ARCHIVEREN

SELECTEREN EN DIGITAAL DEPOT

Door **Inge Schoups** en **Roeland Verhaert**

In deze publicatie focussen we op de **selectie** van archieven. Wat moet je bewaren of vernietigen en welke regels gelden daarbij? Verder gaan we dieper in op digitale duurzaamheid en het opzetten van een **digitaal depot**.

Inge Schoups was van 1994 tot 2021 stadsarchivaris van Antwerpen en directeur van het FelixArchief. Ze nam er het voortouw bij het realiseren van het digitaal werken en digitaal archiveren. Inge is ook medeoprichter van het Expertisecentrum DAVID dat zich toelegt op onderzoeksvragen over digitaal documentbeheer en digitale archivering.

Roeland Verhaert werkt voor het FelixArchief Antwerpen. Hij is verantwoordelijk voor het informatiebeheer (digitaal werken, selectie, overdracht van archieven) bij de Antwerpse administratie.

Deze publicatie maakt deel uit van de reeks **Wie klasseert, die vindt**. Abonnees op de reeks ontvangen jaarlijks automatisch **nieuwe boekdelen, updates en aanvullingen**. Ze krijgen ook online toegang tot alle nieuwe en reeds verschenen content. Meer info op politeia.be.

INFORMATIE BEHEREN EN ARCHIVEREN

Auteurs: Inge Schoups en Roeland Verhaert

ISBN (print): 9782509040862

Prijs print: 33 euro (incl. btw)

ISBN (digitaal): 9782509041593

Prijs digitaal: 24,75 euro (incl. btw)

Meer info & bestellen:
www.politeia.be

KRIS SNIJKERS
Algemeen directeur
van de VVSG

De macht van de technologie

Bij elke nieuwe vorm van technologie waarmee we te maken krijgen, lijkt er hetzelfde debat te ontstaan. Veelal luidt de voorspelling dat de technologie in kwestie voor 'disruptie' zal zorgen. De manier waarop we ons leven, of toch bepaalde aspecten daarvan, organiseren, zal nooit meer hetzelfde zijn. Of dat een positieve dan wel negatieve zaak zal zijn, hangt ervan af. Voor sommigen is het glas helemaal vol en zal de technologie vooral voor meer efficiënte of effectieve oplossingen zorgen. Voor anderen is het glas leeg. Aan de technologie kleven vooral veel risico's, en ze zou nog het best helemaal niet worden toegepast of anders toch fel ingeperkt. Vandaag keert dit patroon terug in de discussie over ChatGPT van het Amerikaanse bedrijf OpenAI. Het gaat om een toepassing van artificiële intelligentie (AI) die nu voor het brede publiek ter beschikking komt.

In deze editie van Lokaal licht Mieke De Ketelaere, directeur Artificiële Intelligentie van Imec, toe wat artificiële intelligentie voor ons betekent. Ze zet artificiële intelligentie af tegenover digitaliseringsprojecten die 'regelgebaseerd' zijn. In een regelgebaseerd systeem bepaalt de ontwikkelaar het algoritme, en daarmee dus ook de manier waarop de applicatie tot een bepaald resultaat komt, nog steeds volledig zelf. Dat is niet meer het geval bij vormen van artificiële intelligentie. Een AI-systeem heeft zelf lerend vermogen en kan tot resultaten komen zonder dat die eerst werden ingelepeld.

Is dit interessant of relevant voor de publieke sector in het algemeen en voor de lokale besturen in het bijzonder? Zeer zeker. Mieke De Ketelaere geeft enkele voorbeelden die de sterkten van dit soort technologie aantonen. Technologie biedt steeds kansen waarbij we ons de vraag moeten stellen hoe we ze kunnen inzetten om onze beleidsdoelstellingen te realiseren. Tegelijk zijn er – terecht – vragen op

ethisch en democratisch vlak. Begrijpen we hoe technologie tot een bepaalde uitkomst komt? Wat zijn de achterliggende mechanismen? Doen de algoritmen wat we ervan verwachten? En daar zit vaak de moeilijkheid. Hebben de informatici die de digitalisering vormgeven niet meer macht dan de democratisch gecontroleerde besluitvormers? En hebben de besluitvormers wel echt zicht op wat er in de black box van de technologie gebeurt? Vaak is dat onvoldoende het geval. Het wordt almaar belangrijker om de link

Het wordt almaar belangrijker om de link te leggen tussen de technologie en de beleidsmatige en democratische kwaliteitsmaatstaven waaraan we belang hechten.

te leggen tussen de technologie en de beleidsmatige en democratische kwaliteitsmaatstaven waaraan we belang hechten. Dit vergt nieuwe vormen van expertise, afkomstig van brugfiguren die zowel verstand hebben van technologische ontwikkelingen als van de beleidsmatige doelstellingen.

Verderop in deze editie van Lokaal leest u welke impact zulke brugfiguren kunnen hebben in de context van de organisatie van zorg. 'Zorgtechnologie' is een opleiding die door hogeschool Vives wordt aangeboden. Een opleiding die aspecten van zorg combineert met technologische aspecten. Welzijnsvereniging Mintus is alvast op de kar gesprongen en stelt een zorgtechnoloog tewerk. Het toont aan dat technologie ons vooral veel kan opleveren, mits we er op een goede manier mee omgaan. —

kort

Decentralisatie van bevoegdheden: dit spreken we af met de Vlaamse overheid

De Vlaamse regering nam op 13 januari akte van het eindrapport van de Commissie Decentralisatie. Die besprak in de tweede helft van 2022 in negen thematische werkgroepen (één per Vlaamse minister) een reeks voorstellen om bevoegdheden te decentraliseren naar de lokale besturen, of te schrappen in uitvoeringsregels of planlastverplichtingen.

De besprekingen gebeurden op basis van een lijst met 61 voorstellen, waarvan negen afkomstig waren van de VVSG. De andere waren door de Vlaamse regering ingediend. De VVSG gaf eerder al aan positief te staan tegenover dit debat, maar had wel gewaarschuwd voor een verdoken besparingsoperatie wanneer bij een bevoegdheidsoverdracht niet ook de nodige middelen meekomen. De ervaring die de Nederlandse gemeenten hebben met de decentralisatie van een pak bevoegdheden op het vlak van zorg is voor de VVSG immers niet voor herhaling vatbaar.

Uiteindelijk was er een akkoord om acht decentralisatievoorstellen niet verder te behandelen. Daarnaast werden er tien in de loop van de besprekingen aan-

gepast. De rest kwam ongewijzigd in het eindrapport.

Zo is er het engagement om te werken aan maximale planlastvermindering voor intergemeentelijke samenwerkingsverbanden voor bovenlokaal cultuurbeleid of cultureelerfgoedbeleid. Verder is er een akkoord om te werken aan een beter digitaal instrumentarium voor de organisatie van kermissen, met een eenmalige gegevensopvraging. Lokale besturen krijgen een sterkere rol op het vlak van arbeidsmarktbeleid. Er werd ook afgesproken dat gemeenten een grotere rol kunnen krijgen in de vergunningsprocedure van een schoolinfrastructuurproject met het oog op een maximaal multifunctioneel gebruik van onderwijsgebouwen. De Vlaamse over-

heid en de gemeenten gaan ook samen onderzoeken of het jaarlijks aanleveren van het vergunningenregister nog zinvol is. Er wordt verder bekeken of de inkomsten uit de handhaving door de gemeenten op het vlak van o.a. milieu en afval naar de lokale besturen kunnen terugvloeien. In de sector mobiliteit en openbare werken is er de afspraak om te werken aan meer coherentie van de verschillende subsidielijnen richting lokale besturen en de frequente projectoproepen zoveel mogelijk te vervangen door structurele financiering.

Het is de bedoeling dat de komende maanden verder wordt gewerkt om de vele afspraken uit te voeren. Eind 2023 volgt een nieuwe evaluatie met een stand van zaken... Jan Leroy

oproepen

Tot 1 maart _ Onroerendergoedprijs 2023

De inschrijvingen van Onroerendergoedprijs 2023 zijn geopend. Dit jaar gaan we op zoek naar projecten die zich vormen rond beschermde monumenten, landschappen en archeologische sites die niet publiek toegankelijk zijn. Denk aan een woning, een school, een besloten tuin of een archeologische opgraving. Het kan een restauratie zijn, maar ook een educatief project of een applicatie komen in aanmerking. Belangrijk is dat het initiatief in de voorbije vijf jaar is afgerond.

www.onroerendergoed.be/onroerendergoedprijs

Tot 1 maart _ Word Shared Mobility Master

In het traject Shared Mobility Masters leer je samen met zeven gelijkaardige gemeenten hoe je van autodelen een succes maakt in je stad of gemeente. Je wisselt je ervaringen uit met een kleine groep van lokale overheden, en je krijgt begeleiding van de experts van Autodelen.net. Het is een flexibel traject van twee jaar met zes groepsbijeenkomsten en begeleiding op maat. Start dit voorjaar.

info@autodelen.net

Zonnepanelen op beschermd erfgoed

Onlangs stuurde het agentschap Onroerend Erfgoed zijn beleid over de beoordeling van zonne-energie-installaties op beschermd erfgoed bij. Het sterk beperkende beleidskader uit 2018 zal nu enkel nog in uitzonderlijke situaties toegepast worden in plaats van bij alle beschermd erfgoed.

De energiecrisis is de aanleiding voor deze bijsturing. Het Agentschap stipuleert nu dat zonnepanelen wel een visuele impact hebben op de belevingswaarde van een gebouw of site, maar dat de plaatsing ervan in principe omkeerbaar is. Zodra er nieuwe technieken en collectieve CO₂-arme voorzieningen beschikbaar komen, kunnen de panelen ook weer weggenomen worden. Door de plaatsing mogen wel geen erfgoedelementen zoals dakkapellen of specifieke dakvormen verdwijnen.

Dit geeft meer mogelijkheden dan vroeger om ook deze daken te benutten voor realisatie van het potentieel aan hernieuwbare energie. De crisis op de energiemarkt maakt dat ook noodzakelijk en aantrekkelijk. Voor lokale besturen kan dit onder andere voor

kerkgebouwen relevant zijn. Denk aan toepassingen als energiedelen zelfde titularis, benutten van productie in een (sociale) energiegemeenschap, de doelstellingen uit het Lokaal Energie- en Klimaatpact realiseren via burgercoöperatie enzovoort. Als de overheid op eigen patrimonium met erfgoedwaarde zonnepanelen legt, moet ze dit sowieso vanuit de zorgplicht extra motiveren.

Opgelet: terwijl het plaatsen van zonnepanelen op gewone gebouwen in de regel vrijgesteld is van vergunning, is bij beschermd erfgoed wel een toelating van het Agentschap Onroerend Erfgoed nodig. Is de gemeente erkend als onroenderfgoedgemeente, dan kan ze eigen beleid voeren. – Maarten Tavernier

www.onroenderfgoed.be/zonnepanelen

Heusden-Zolder, Stabroek, Waregem en De Pinte ontvangen '1000 km-fietsers'

De elfde editie van de '1000 km' voor Kom op tegen Kanker vindt dit jaar plaats van 18 tot 21 mei. Op elk van de vier dagen van het verlengde hemelvaartweekend fietsen vele honderden fietsers vanuit Mechelen een rit van 250 km. Daarbij zamelen ze geld in dat naar kankeronderzoek gaat.

's Middags zijn de fietsers telkens te gast in een andere Vlaamse gemeente. Dit jaar zullen Heusden-Zolder (18 mei), Stabroek (19 mei), Waregem (20 mei) en De Pinte (21 mei) de sportievelingen en hun supporters gastvrij ontvangen.

Ook de VVSG neemt voor het eerst deel aan de '1000 km' voor Kom op tegen Kanker, en wel meteen met twee ploegen. Hen steunen kan via www.de1000km.be/team/vvsg. – Jan Leroy

Tot 16 maart – Nike Community Impact Fund België 2023

Spel, sport en bewegen maakt jongeren minder kwetsbaar. Ben je als vereniging of club (ngo) actief in de provincie Antwerpen, Limburg of Vlaams-Brabant in een project dat de hand reikt naar kwetsbare jongeren en drempels wegneemt om hen tot bewegen aan te zetten, dan kom je in aanmerking voor een financiële steun van 3000 tot 6000 euro.

<https://kbs-frb.be/nl/nike-community-impact-fund-belgie-2023>

Helder en inclusief communiceren: tips voor jouw bestuur

Lokale besturen die inzetten op inclusief communiceren, zullen met hun communicatie meer mensen bereiken en betrekken. Mensen zullen zich aangesproken voelen omdat ze zich herkennen in de taal en beelden die je gebruikt. Wie duidelijke en toegankelijke teksten schrijft, creëert meer transparantie, en dat leidt tot meer vertrouwen. Het zorgt er ook voor dat iedereen aan de slag kan met de informatie die het lokale bestuur wil verspreiden en dat komt uiteindelijk al je burgers ten goede. Op die manier versterk je de lokale democratie en verzeker je dat je burgers hun basisrechten kunnen uitoefenen. Veel lokale besturen communiceren al inclusief, andere zoeken nog uit hoe ze dat het best doen. Deze nieuwe e-publicatie bundelt de belangrijkste tips en geeft concrete en inspirerende praktijkvoorbeelden mee.

vvsg.be/inclusieve-communicatie

Dak- en thuisloosheid bij jongvolwassenen: cijfers en geleefde ervaringen

Dak- en thuisloosheid efficiënt bestrijden begint met heldere, betrouwbare en vergelijkbare cijfers. De tellingen dak- en thuisloosheid die in 2020, 2021 en 2022 plaatsvonden, waren een poging om het fenomeen in kaart te brengen. In totaal kwamen 19 regio's aan de beurt. Eén doelgroep waar de onderzoekers zich in konden verdiepen op basis van de resultaten, was die van de jongvolwassenen. Zij vormen zo'n 20% uit van de getelde dak- en thuisloze personen. Europese cijfers geven aan dat deze groep opvallend toeneemt. Het gaat daarbij om verschillende dynamieken die op elkaar inspelen. Deze publicatie bundelt cijfergegevens en ervaringskennis die beleidsmakers en middenveldorganisaties kunnen helpen om het fenomeen te bestrijden en te voorkomen.

kbs-frb.be/nl/

VVSG stelt voor afschaffing leurkaart te koppelen aan digitalisering

De Vlaamse regering keurde op 23 december 2022 definitief het ontwerpdecreet goed dat de voorafgaande machtiging voor de uitoefening van ambulante of kermisactiviteiten (alias de 'leurkaart') afschaft. De VVSG plaatst hier enkele kanttekeningen bij. Het wegvallen van dit identificatiemiddel kan de controle in een aantal gevallen bemoeilijken, bijvoorbeeld bij losse deelnemers aan markten, bij buitenlandse ondernemingen en bij huis-aan-huisverkoop. Dit ontwerp van wijzigingsdecreet is nu ingediend bij het Vlaams Parlement. De voorliggende wijzigingen zijn dus nog niet van toepassing.

Parallel met de hervorming van de regelgeving is een digitaliseringstraject aangekondigd. Dit is een zeer positief gegeven. De VVSG is hiervoor al zowat tien jaar vragende partij. De VVSG vraagt nu de afschaffing van de machtiging te koppelen aan de invoering van het digitaliseringstraject, waarbij een centrale databank voor alle controledocumenten de hoogste prioriteit moet krijgen... Stefan Thomas

STEFAN DEWICKERE

STEFAN DEWICKERE

Nu zelf je huwelijks- en geboorteakte ophalen op Just-on-Web

De FOD Justitie laat weten dat voortaan alle Belgen terecht kunnen op het portaal Just-on-web om hun persoonlijke uittreksels te raadplegen en/of een kopie van akten van de burgerlijke stand aan te vragen. Burgers loggen in met de eID, eIDAS of itsme en kunnen dan via de applicatie 'Uittreksels en Afschriften' akten van henzelf of hun aanverwanten in verband met geboorte, naamsverandering, adoptie, huwelijk en dergelijke aanvragen, en ze vervolgens raadplegen en downloaden.

Door de opvraging toegankelijk te maken voor burgers raken gemeentedien-

sten verlost van routineklussen waar ze een pak tijd in steken. Nu burgers zelf aan hun persoonlijke uittreksels en akten van de burgerlijke stand kunnen, kunnen gemeenten die al met het e-loket werken, aan hun burgers vragen om een akte via Just-on-web op te halen.

Ook gemeenten die nog geen toegang hebben tot een e-loket, hebben baat bij deze nieuwe dienstverlening. Zij kunnen aan hun burgers vragen de nodige kopieën van akten aan te vragen via de online applicatie op Just-on-web. Dit vermindert de werklast, zowel voor de gemeentedienst als voor de burger. Die laatste

hoeft zich namelijk niet meer fysiek naar een loket te verplaatsen.

Indien een akte niet beschikbaar is, kan ze gewoon via de applicatie bij de desbetreffende gemeente worden aangevraagd. Tot nu toe werden er al meer dan anderhalf miljoen elektronische akten van burgerlijke stand aangemaakt in de centrale databank sinds de oprichting in maart 2019, en gebeurden er maar liefst zo'n achttien miljoen raadplegingen. – Lotte Van Liefde

justonweb.be

Gezocht: versnellingsprojecten voor Lokaal Energie- en Klimaatpact

Op 18 april organiseren het VVSG-Netwerk Klimaat en het Agentschap Binnenlands Bestuur het LEKP-congres.

We willen onder andere willen we onder andere in thematische sessies inspiratie aanreiken om het bereiken van de LEKP-doelstellingen te versnellen en een substantieel resultaat te boeken. Hiervoor zijn we op zoek naar goede praktijken die generaliseerd zijn, of klaar staan om uitgevoerd te worden.

Een (adaptatie)voorbeeldje om het concreet te maken: in plaats van te wachten tot mensen zelf het initiatief nemen om een geveltuinje aan te leg-

gen, wordt er voorafgaand aan de heraanleg van een straat een bevraging gedaan, waarna er bij elke inwoner die dat wenst de nodige ruimte voor een geveltuin in het voetpad gereserveerd wordt. Op die manier kun je met één project een veel groter resultaat bereiken.

Heb je zelf inspirerende voorbeelden, voeg ze dan toe aan de praktijkdatabank van VVSG-Netwerk Klimaat. Hieruit zal geput worden om het programma van 18 april vorm te geven. Ook de ondersteuners van het LEKP hebben deze vraag gekregen.

Vragen en voorstellen ook welkom op netwerkklimaat@vvsg.be. _Maarten Tavernier

Een green deal voor de zorg- en welzijnssector

De weerslag van de klimaatcrisis en vervuiling op onze gezondheid, ons welbevinden en onze leefomgeving is gigantisch. Duurzaamheid en gezondheid gaan hand in hand. Elke inspanning die we samen leveren voor onze natuur, is er ook een voor onszelf. Met deze Green Deal willen we de dynamiek betreffende duurzaamheid binnen de zorg- en welzijnssectoren aanzwengelen. We doen dit door samen op korte termijn werk te maken van acties, gefaciliteerd door samenwerking en kennis- en ervaringsuitwisseling. Het succes staat of valt met het engagement van velen, waarbij we elke partner nodig hebben om de noodzakelijke duurzame transitie mogelijk te maken.

Doe mee en teken in op de Green Deal Duurzame Zorg. Op de Green Deal webpagina vind je inspiratie, documentatie en alle praktische punten. _Kurt Schoonbaert

www.omgeving.vlaanderen.be/nl/green-deal-duurzame-zorg

Het stoort mij wanneer je na een ramp zoals de overstromingen in de Vesdervallei hoort dat die aantoonde dat we uitstoot nog sneller moeten reduceren. Daar voorkom je dus de volgende waterbom niet mee, hé. Nu we de gevolgen van de opwarming al volop ondervinden, moet de balans volgens mij even doorslaan in het voordeel van adaptatie. Nog te vaak wordt adaptatie afgeschilderd als symptoombestrijding of 'dweilen met de kraan open'. Terwijl de bedoeling net is om ervoor te zorgen dat je niet moet dweilen.

Manuel Sintubin, geoloog KU Leuven, De Morgen 11/1

Ik zou slecht slapen als in Genk een kind verminkt achterblijft door vuurwerk. Elke gewonde is er één te veel. We kennen de risico's van vuurwerk, zetten erg in op preventiecampagnes met beelden die niets aan de verbeelding overlaten, hebben al strenge regels en toch blijft het vuurwerk toenemen. Het moet stoppen. Ik merk aan de vele reacties van inwoners dat er ook bij veel burgers geen draagvlak meer voor is.

Wim Dries, burgemeester Genk VVSG-voorzitter, Het Laatste Nieuws 4/1

Gemeentebesturen hebben de tering naar de nering gezet en hebben hun extra kosten niet zomaar op de burger afgeschoven. Daardoor zullen ze tegen het einde van de legislatuur weer wat budgettaire ruimte hebben. Dat is een goede zaak. Maar tegelijk loert er al een volgende bedreiging om de hoek: een enorme pensioenfactor. De rekening gaat van 1,5 miljard in 2021 naar ruim 2,3 miljard in 2027.

Nathalie Debast, VVSG-woordvoerder, De Morgen 14/1

Digitalisering maakt de oerthechniek van de huis-aan-huisbezoeken net belangrijker. Wat vroeger in de Atomascrifftjes belandde van lokale schepenen die alle pensioenkermis af schuimden, komt nu in een grote dataverzameling terecht. Dat is een goudmijn voor politieke marketing, en het is absurd dat onze partijen er nog niet eerder op hebben ingezet.

Reinout Van Zandycke, expert politieke marketing - Knack 18/1

Experts maken zich ook zorgen om de huisvesting van mensen die erkend worden als vluchteling. De wachtlijsten voor sociale woningen zijn lang en de private huurmarkt is overbevoerd. Tien procent van onze bewoners - zo'n 2000 à 3000 personen - werd als vluchteling erkend door het CGVS, maar verblijft nog in een opvangcentrum in afwachting van een eigen woonst. Huisvesting wordt hét probleem van morgen.

Pieter Spinnewijn, Fedasil-directeur, Knack, 11/1

Arbeidsdeal en Programmawet: impact op personeel lokale besturen

Met de Arbeidsdeal – officieel de Wet van 3 oktober 2022 ‘houdende diverse arbeidsbepalingen’ – hervormt de federale regering de arbeidsmarkt door in te zetten op meer flexibiliteit en op een betere balans werk/privé. Sommige maatregelen zijn volledig van toepassing op lokale besturen, andere maatregelen gedeeltelijk (enkel op contractanten of enkel op de diensten die onder het toepassingsgebied van de Arbeidswet vallen) en nog andere helemaal niet.

Ook de Programmawet van 26 december 2022 bevat een aantal arbeidsrechtelijke maatregelen, waaronder de uitbreiding van de flexi-jobs en de verlenging van de maatregelen in verband met de personeelskrapte in de zorgsector (verlengd tot 31/03/2023).

LAVIA AERTS

Tot slot werd het jaarlijkse quotum van 475 uur studentenarbeid in 2023 en 2024 verhoogd tot 600 uur. Deze maatregel is niet beperkt tot de zorgsector. In de loop van 2024 zal er een evaluatie plaatsvinden.

Meer informatie en details over al deze maatregelen vind je terug op www.vvsg.be/kennisitem/vvsg/arbeidsmarkt-maatregelen. Abderrazak El-Omari

Omgaan met agressie tegen personeelsleden

Agressie tegenover lokale personeelsleden is nefast voor het veiligheidsgevoel en het welzijn op het werk. Een agressieprotocol kan lokale en provinciale besturen in een crisissituatie houvast bieden. Het maakt het engagement van het bestuur duidelijk aan personeelsleden en burgers. In een dergelijk protocol kunnen onder andere volgende drie elementen opgenomen worden: preven-

tie, bijvoorbeeld via opleidingen communicatie en de opmaak van een gedragscode; interventie in crisissituaties, bijvoorbeeld wat er moet gebeuren in een crisissituatie; monitoring van agressie-incidenten, bijvoorbeeld door een register met de incidenten bij te houden.

Het Agentschap Binnenlands Bestuur stelt een handleiding ter beschikking van lokale en provinciale besturen om

een agressieprotocol op te stellen. Op dezelfde pagina presenteert het een reeks verschillende agressieprotocollen en extra materiaal van lokale besturen ter inspiratie. – Marleen Capelle

lokaalbestuur.vlaanderen.be/nieuws/hoe-pak-je-als-lokaal-of-provinciaal-bestuur-agressie-tegen-personeelsleden-aan

STEFAN DE WICHERE

Verklein de kloof met de burger

Zeven projectpartners uit Noord-Frankrijk, Wallonië en West-Vlaanderen werkten de voorbije drie jaar samen aan een grensoverschrijdend project omtrent burgerparticipatie onder de naam Eureka. Uitgangspunt was dat de drie regio's geconfronteerd werden met dezelfde problematiek, maar dat ze daar elk op een andere manier mee omgingen. Er is een kloof tussen de burger en de politiek, en daar wilden ze iets aan doen.

Tijdens het project ontwikkelden de projectpartners tien verschillende testacties in de drie regio's over een heel lokale problematiek en specifiek gericht op burgers in een kwetsbare situatie. De ervaring en kennis die uit de tien acties kwamen, werden gedeeld met het grote publiek via een zesdelige reeks van interactieve vormingen. De laatste fase van het project bestond erin een e-learningplatform op te zetten met als doelstelling zoveel mogelijk handvatten, instrumenten, getui-

genissen uit het project te bundelen op één handige en bruikbare website. De e-learningwebsite reikt burgers, organisaties of lokale overheden tools aan om zelf een project te kunnen opstarten. Daarnaast wil Eureka zoveel mogelijk andere sociale organisaties en lokale besturen inspireren om hun beleidskeuzes en beslissingen af te toetsen met burgers. – Roman Cluytens

www.projeteurekaproject.com

Een partner dichtbij

die je ver brengt

Eén aanspreekpunt: jouw Relationship Manager

Onze missie? Je dagelijks begeleiden bij de realisatie van je projecten. Dankzij je vertrouwde contactpersoon met kennis van je specifieke situatie, geniet je bij ING van een dienstverlening op maat. En dit ondersteund door het advies van een team van experts.

Neem contact op met je RSM op ing.be/publicsector

do your thing

Dieter Wouters

Burgemeester Wuustwezel

Dieter Wouters, burgemeester van Wuustwezel, kreeg het estafettestokje van burgemeester Irina De Knop uit Lennik, om een vragenlijstje à la Proust te beantwoorden. Aan het eind geeft hij het door aan een andere lokale politica/politicus, van een andere partij en ver van Wuustwezel.

Wat betekent je politieke functie voor jou?

Het is mijn manier om te proberen een steentje bij te dragen aan de samenleving maar ook om dat steentje te verleggen in de rivier. Maar alleen bereik je niets. Het schepencollege, de administratie en vooral de grote groep inwoners die zich vrijwillig inzet voor onze lokale gemeenschap, zijn onmisbaar.

Wat was je eerste politieke daad (in de ruimste betekenis)?

Als jonkie kon ik niet verkroppen dat de groendienst ons 'kamp' van struikgewas ieder jaar wegsnoeide. We schreven een brief naar de burgemeester. Diens handgeschreven antwoord deed me voor het eerst geloven dat we wat te zeggen hadden. Ik denk dat daar het vuur ontstaan is.

Kom je uit een politiek nest?

Mijn ouders zijn al een leven lang geëngageerd. Ze zaten in het verenigingsleven en voerden campagne voor de partij waartoe ik nu behoor. Mijn vader had al toegezegd dat ik op de lijst zou staan, nog voordat ik wist dat de vraag gesteld was.

Wat zie je als je grootste prestatie?

De fierheid van onze inwoners opkrikken. Er zijn uiteraard grote, mooie projecten gerealiseerd, maar ik ben vooral blij dat mensen meer dan ooit hun eigen bossen, wandel- en fietspaden ontdekken, naar de vele evenementen toe leven... Ze zijn #trotsopwezel.

Neem je dit ambt mee naar huis?

Het lijkt me onmogelijk dat niet te doen.

Heb je vrienden in de politiek?

Ja. Mijn schepenen zie ik vaker dan mijn vrienden en ik mag hen gelukkig als vertrouwelingen en intimi beschouwen. Maar ook buiten Wuustwezel en over de partijgrenzen heen zijn er mensen die ik graag zie. We delen dezelfde passie.

Met wie overleg je het eerst als je een belangrijke politieke beslissing moet nemen?

Met mijn partner, mijn schepencollege inclusief enkele net gepensioneerde schepenen en ook met enkele mensen uit de administratie. Ze doen niet aan politiek maar bruisen van gezond verstand.

Wat vind je zelf je meest uitgesproken positieve eigenschap?

Ik probeer vooral in elke situatie 'mens' te zijn in plaats van 'overheid'. Echt, ik leef enorm mee met wat er met de inwoners gebeurt. Dat maakt het soms wat zwaar, maar het is de enige manier waarop ik dit wil en kan doen.

Welke eigenschap bij jezelf betreur je het meest?

Dat 'mens' zijn vertraagt de besluitvorming soms wat.

Dat is continu zoeken naar evenwicht. Iedereen mee krijgen is een illusie, maar we moeten het minstens ambiëren en blijven proberen.

Welke eigenschap waardeer je het meest bij een oppositiedid?

De mogelijkheid om het partijpolitieke te overstijgen. Beleid maken voor de mensen, en dus niet voor jezelf of je partij.

Met welke historische figuur identificeer je je het meest?

Daar kan ik echt niet op antwoorden... Fysiek zou ik wat van Boudewijn hebben, maar dat is dan wel het enige koninklijke aan me. (lacht)

Wie zijn je huidige helden?

Ik kijk op naar sporters die echt doorzetten en enkel op zichzelf zijn aangewezen. Geen teamsporters dus, maar triatlonatleten of langeafstandslopers. Zo jezelf overwinnen vind ik bewonderenswaardig. Ook hang ik aan de lippen van sterke speechers. De hoogdagen van Obama waren een feest voor me. Check zeker zijn speech 'Fired up? Ready to go!' uit 2008.

Waar zou je nu het liefste zijn?

Ik twijfel tussen twee extremen: een zonsondergang met het gezin ergens in Zuid-Amerika of aan de finish van een marathon waarbij ik onder de vier uur geraak. Ik kan de twee misschien combineren.

Welk woord of welke zin gebruik je te vaak?

'Komt goed.'

Wat koester je het meest?

Mijn gezin en mijn ouders.

Wat is volgens jou de diepste ellende?

Een dierbare verliezen. Dit vermelden maakt me al bang.

Wat is je favoriete bezigheid?

Een duurloop of in de tuin wat klooiën met goeie muziek in mijn oren.

Ga je nog af en toe op café in de gemeente?

Weinig. Ik ben na corona niet meer echt in gang geraakt wat dat betreft.

Wat is je motto?

Dat wijzigt vaak. Dit raakte me, toen ik naar de tv-serie *After Life* keek: *A society grows great when old men plant trees in whose shade they shall never sit.*

Aan wie geef je de estafettestok door?

Aan burgemeester Sofie Vandeweerd van Dilsen-Stokkem. —

BART LASUR

MEER
WETEN

Het burgerinitiatief G1000 is op ruim elf jaar uitgegroeid tot de onafhankelijke vzw G1000, een platform voor democratische innovatie dat nieuwe vormen van burgerparticipatie ontwikkelt en ondersteunt, op alle bestuurlijke niveaus. In het Brusselse Gewest stond de organisatie mee aan de wieg van een permanente burgerraad voor het klimaat. Dat de werking van G1000 op meerdere manieren direct raakt aan participatieve bekommernissen en praktijken bij lokale besturen, kon Lokaal vaststellen in een gesprek met coördinator **Ben Eersels**.

De democratie democratiseren

PIETER PLAS
hoofdredacteur Lokaal
ROMAN CLUYTENS
VVSG-projectmedewerker
innovatieve burgerparticipatie

‘De prijs voor de eerste Vlaamse gemeente die een gelote burgerraad opneemt als vast onderdeel van haar politieke werking, ligt nog voor het grijpen!’

STEFAN DE WICHERE

‘Wat we hebben geleerd sinds 2011, is dat de beste participatieprocessen die processen zijn waar politici zich mee eigenaar van voelen. Worden politici bij de organisatie van polls betrokken, dan zullen ze achteraf ook meer geneigd zijn iets met de resultaten ervan te doen.’

Throwback naar 2010-2011, periode van de langste regeringsformatie die België tot vandaag heeft gekend. De politieke impasse die uiteindelijk 541 dagen zou duren, deed een groeiend aantal mensen vraagtekens plaatsen bij het functioneren van het democratisch bestel: als verkozen politici en partijen er niet uit geraakten, konden burgers misschien beter aangeven waar het met het land naartoe moest? De burgertop die toen werd georganiseerd, vestigde de naam van G1000 en staat nog steeds te boek als het grot-schaligste initiatief in zijn soort in Europa: een groep van duizend burgers, representatief samengesteld op basis van loting, debatteerde er over de grote bestuurlijke uitdagingen van de toekomst. ‘We deden dat vanuit de vaststelling dat het bestaande representatieve systeem van politieke partijen en verkozenen op zich niet bleek te volstaan als basis voor daadkrachtig en inclusief bestuur,’ duidt Ben Eersels. ‘Hoe kun je dan burgers beter betrekken bij dat politieke systeem? Vandaag vertrekken we nog altijd van dezelfde analyse. We willen de democratie democratiseren.’

Hoe werkt G1000 dan concreet?

‘We adviseren overheden om participatieprojecten uit te tekenen, om op een occasionele maar ook meer structurele manier met burgerparticipatie te werken. We bieden vorming en expertise voor ambtenaren, zodat die zelf participatieprocessen kunnen gaan opzetten. Een derde spoor is dat we actoren in het veld willen samenbrengen, zowel om aan concrete projecten te werken als om na te denken over participatiemethodieken: dat kunnen participatieprofessionals zijn, academici die met het thema bezig zijn, quasi-professionals, maar ook geëngageerde burgers. En ten slotte zetten we in op sensibilisering. We willen aan een zo breed mogelijk publiek laten weten rond welke zaken we werken en waarom we belangrijk vinden dat dat zo gebeurt.’

Hoe integreert G1000 politici in dit verhaal? Of vormen jullie bij wijze van spreken net de ‘tegenbeweging’?

‘In onze visie werkt burgerparticipatie aanvullend op de bestaande politieke structuren. We zijn niet tegen politieke partijen, we zijn niet tegen verkiezingen. We zeggen wel dat er in die politieke processen meer ruimte voor invloed en inspraak van burgers moet komen. Wat we overigens hebben geleerd sinds 2011, is dat de beste participatieprocessen die processen zijn waar politici zich mee eigenaar van voelen. Worden politici bij de organisatie van polls betrokken, dan zullen ze achteraf ook meer geneigd zijn iets

met de resultaten ervan te doen. Daar komt het op neer. In onze samenwerkingen met overheden besteden we daar dan ook zorg aan.’

Nieuwe participatieve vormen van democratie moeten een antwoord op de tekortkomingen van de representatieve democratie bieden. Een van die tekortkomingen is het gebrek aan langetermijndenken, bijvoorbeeld over het klimaatprobleem. Hoe komt het dat dat zo moeilijk ligt bij verkozen politici en hun partijen?

‘Dat is nu eenmaal eigen aan het systeem, dat cyclisch en competitief, ja zelfs conflictueus is ingesteld. Als politicus moet je je om de vier, vijf of zes jaar verkiesbaar stellen, en moet je tussen meerderheid en oppositie de beslissingen verdedigen die je hebt genomen. Dat competitieve systeem werkt goed tot op een bepaalde hoogte, maar het is ook polariserend, omdat partijen zich steeds meer willen profileren met sterke, expliciete standpunten waarbij een stem “voor ons” meteen een stem “tegen de andere” impliceert. De media spelen daarop in en werken het ook mee in de hand. In die context is het begrijpelijk dat je moeilijk tot een gedragen langetermijnbeleid en een brede visie kunt komen. Burgers zijn niet of minder gebonden aan die politieke beperkingen, ze hoeven zich niet om de vijf jaar te verantwoorden ter gelegenheid van de verkiezingen. Ze hebben de relatieve vrijheid om samen te zitten en na te denken, ook op de lange termijn, over de best mogelijke oplossingen voor henzelf, voor hun gemeenschap, voor de andere mensen rond de tafel.’

Je hoort wel eens opperen dat sommige grote uitdagingen nog beter zouden worden behandeld in een technocratie, een systeem waar wetenschappers het voor het zeggen hebben.

‘Laat ik meteen zeggen dat participatieve democratie en technocratie in een ideale wereld geen tegenstanders zijn. Goede burgerinspraak gebeurt net op basis van uitgebreide en degelijke informatie uit diverse bronnen, die burgers helpt om tot adequate beslissingen te komen. Louter technocratisch beslissingen nemen is op de lange termijn geen goed idee, omdat zo'n beleid vroeg of laat in vraag gesteld zal worden. Stel dat je de tien beste academici van de wereld samen zet om ons klimaatbeleid op nationaal, regionaal en lokaal niveau uit te tekenen. Ook zij zullen moeilijke beslissingen moeten nemen die zeker op korte termijn pijnlijk zijn voor bepaalde bevolkingsgroepen. Daar zal weerstand tegen komen, burgers zullen de legitimiteit van academici op een bepaald moment in vraag stellen.

Want wie is die mijnheer de professor met zijn riante loon en zijn mooie woning in de stad om te zeggen dat ik, die in de fabriek werk en een gezin moet onderhouden, niet meer met mijn auto mag rijden? Sommige beslissingen vergen nu eenmaal politieke keuzes. Neem nu het kernenergiedebat, dat ook onder academici geen uitgemaakte zaak is: vinden we het belangrijker dat er absolute veiligheid is op het vlak van nucleair afval, of dat we op korte termijn van fossiele brandstoffen kunnen afstappen? Dat zijn overwegingen die vooral politiek gemaakt moeten worden, door politici maar ook door burgers die een zekere democratische legitimiteit genieten.'

'Meer en meer zijn ook academici ervan overtuigd dat beslissingen samen met burgers moeten worden genomen. Kortom, zowel de tekortkomingen in langetermijndenken bij de representatieve democratie als de beperkingen van een pure technocratie vragen om een nieuwe vorm van democratie, waarin wetenschappers en verkozen politici niettemin een rol blijven spelen.'

In Brussel hielpen jullie recent een permanente burgerraad voor het klimaat lanceren. Is dat hoe de nieuwe participatieve democratie eruit kan zien? Hoe werkt de raad precies?

'Hoe een participatief model concreet zal werken, is altijd afhankelijk van de lokale politieke cultuur en situatie. Wat hoe dan ook belangrijk is, is dat je op een representatieve manier diverse groepen burgers bij het beleid betreft. In een stad als Leuven bijvoorbeeld kun je niet alle 100.000 inwoners in een vergaderzaal rond de tafel zetten. Maar door te werken met burgerpanels en loting op basis van de juiste criteria kun je wel regelen dat ten eerste elk van die honderdduizend Leuvenaars even veel kans maakt om deel te nemen aan het proces, en ten tweede elke Leuenaar zich wel zal kunnen herkennen in ten minste één, twee of drie burgers die uiteindelijk rond de tafel belanden. Leeftijd, opleidingsgraad, gender zijn maar enkele van die criteria. Zo krijg je een goede afspiegeling van de totale samenleving in de stad of gemeente en kan beleid op een legitieme en gedragen manier tot stand komen. Dat is het systeem in een notendop.'

'Wanneer overheden gelote burgerpanels op een structurele manier gaan integreren in hun beleidswerk, via een vaste instelling of een vast mechanisme, staan we nog een stap verder. Dat is wat Brussel nu heeft gedaan met de Burgerraad voor het Klimaat. De raad is een groep van honderd gelote burgers, representatief voor de Brusselse samenleving, die op geregelde tijd-

stippen adviezen geeft aan de gewestregering over hoe het klimaatbeleid richting 2050 vorm moet krijgen. Het gaat dus over een vaste structuur waarbinnen burgers ook de tijd krijgen om op verschillende deelthema's in de diepte te werken. Onder zulke condities zul je zien dat

burgers doorgaans met heel degelijke voorstellen naar buiten komen. Nog belangrijk is dat burgers zelf de agenda van deze klimaatraad beheren. Nadat de raad zich over een eerste thema heeft gebogen, wordt uit de groep van honderd een kleinere groep geselecteerd die het thema voor het volgende klimaatburgerpanel kiest. Zeker, ze krijgen daarbij suggesties van de administratie, het kabinet en stakeholders, maar ze mogen zelf beslissen. Een ander deelgroepje uit de honderd vormt een comité dat toeziet op de manier waarop de overheid de aanbevelingen van de raad opvolgt.'

Worden de burgers ook begeleid bij dat agendabeheer?

'Jazeker. De administratie, de regering, middenveldorganisaties en burgers kunnen allemaal thema's suggereren aan het comité. Zo krijgen de burgers inspiratie. Een moderator helpt hen om na te denken of het thema niet te breed of net te beperkt is. Maar de burgers nemen zelf de finale beslissing.'

Het politieke niveau gaat bepaalde verbintenissen aan tegenover de burgerraad. Hoe worden die verbintenissen verankerd, blijft het risico niet dat een volgende bestuursploeg bepaalde beslissingen terugdraait?

'Op gezette tijdstippen is er terugkoppeling vanuit het bestuur. De bevoegde minister neemt nieuwe aanbevelingen van de burgerraad in ontvangst, bezorgt ze aan zijn collega's en laat ze onderzoeken door de relevante administraties. Na drie maanden volgt een eerste update: welke processen zijn in gang gezet, welke beleidssporen worden verder onderzocht door de administratie, welke zijn eventueel minder uitvoerbaar en om welke redenen? Op een jaarlijkse

STEFAN DE WICHERE

'Burgers zijn niet of minder gebonden aan politieke beperkingen, ze hebben de relatieve vrijheid om samen te zitten en na te denken, ook op de lange termijn, over de best mogelijke oplossingen voor henzelf, voor hun gemeenschap, voor de andere mensen rond de tafel.'

‘Het lokale niveau is eigenlijk altijd al een laboratorium geweest voor veel innovaties in participatie. Ook op het vlak van deliberatieve democratie zie ik een rol weggelegd voor gemeenten, al blijft het in de praktijk voorlopig nog bij eenmalige, niet-geïnstitutionaliseerde processen.’

Klimaatdag brengt de regering een definitiever tussentijds verslag uit. De regering heeft er zich toe verbonden op elke aanbeveling te reageren en transparant te communiceren over de implementatie ervan. Als ze zaken niet opneemt, moet ze zich omstandig verantwoorden. Het is inderdaad de bedoeling dat dit proces vast wordt en doorloopt los van politieke meerderheden en verkiezingen, er wordt gewerkt aan wetgevende kaders die dit institutionaliseren.’

‘Nu, voor wie het zich afvroeg: het gaat wel degelijk over een nieuw democratisch systeem dat nog in de kinderschoenen staat en ongetwijfeld onderhevig zal zijn aan verbetering. Onze Duitstalige Gemeenschap was in 2019 de eerste overheid ter wereld om een permanente burgerraad over alle beleidsthema’s op te richten, volgens het principe van de gelote burgerpanels. Ik volg volledig de instelling van minister-president Oliver Paasch, die het eigen project beschouwt als een laboratorium voor de rest van Europa, waar ruimte is om te leren uit fouten. Daarbij zal ook een rigoureuze cyclus van evaluatie moeten horen, zowel intern als extern. Onder meer de OESO heeft over die evaluatie al richtlijnen opgesteld.’

Steden en gemeenten hadden al adviesraden, een groeiend aantal lokale besturen experimenteert ook met diverse burgerinitiatieven en participatieprocessen. Kunnen zij model staan voor grootschaliger burgerraden, of omgekeerd? Wie kan wie inspireren?

‘De deliberatieve processen waarover we nu praten, beginnen inderdaad steeds meer op het lokale niveau ingang te vinden. Dat is een goede zaak. Dezelfde methodiek kun je op het lokale niveau hanteren, en vaak goedkoper. Ze kan ook een aanvulling zijn op wat al bestond. Bij een recent geloot burgerpanel in Oud-Heverlee bijvoorbeeld hebben de adviesraden vanuit hun eigen jarenlange expertise hun visie kunnen meegeven aan de deelnemers. De ene methode hoeft dus niet te concurreren met de andere, het enige wat je moet vermijden is dat er parallelle participatieprocessen bestaan. Je moet dus alles onderbrengen in één proces, met een duidelijke richting. Het lokale niveau is eigenlijk altijd al een laboratorium geweest voor veel innovaties in participatie, bijvoorbeeld op het vlak van budgetparticipatie. Ook op het vlak van deliberatieve democratie zie ik een rol weggelegd voor gemeenten, al blijft het in de praktijk voorlopig nog bij eenmalige, niet-geïnstitutionaliseerde processen. De prijs voor de eerste Vlaamse gemeente die een gelote burgerraad opneemt als

vast onderdeel van haar politieke werking, ligt dus nog voor het grijpen! (lacht) Lokale besturen worden met zoveel grote uitdagingen geconfronteerd. Structureel overleg met burgers kan helpen bij het maken van vaak moeilijke keuzes over ontharding, mobiliteit, energiezuinigheid enzovoort. Ik denk dat het heel zinvol zou zijn dat de Vlaamse overheid de ontwikkeling van deliberatieve processen op lokaal niveau deels ondersteunde, zoals ze dat al doet voor projecten in het kader van Labo Burgerparticipatie.’

Loting komt lokaal al voor, maar op heel kleine schaal, bijvoorbeeld bij de samenstelling van burgerjury’s die projectvoorstellen voor wijkbudgetten beoordelen. Lenen sommige schaalgroottes zich meer voor loting dan andere?

‘Goede vraag. Met G1000 onderzoeken we de mogelijkheden en toepassingen van loting voor redelijk grote strategische processen en complexe beleidsdomeinen. Dat is ook onze expertise. Maar dat sluit niet uit dat soortgelijke initiatieven zelfs op wijkniveau heel zinvol kunnen zijn. Om politicologe H el ene Landemore te parafraseren: onze wereld, ook die van onze lokale gemeente, is nu eenmaal complex, en de manier waarop we ze gaan besturen zal dus onvermijdelijk een bepaalde complexiteit hebben. Het is niet per se nodig om bij elk participatieproject loting te gebruiken. Je hoeft niet met een kanon op een mug te schieten. De essentie is dat burgers zich mee eigenaar van het proces voelen. Voor beslissingen over de herinrichting van de straat kan het voldoende zijn om burens, die elkaar kennen, rond de tafel te zetten. En als Fred met zijn Ford Fiesta niet naar de vergadering kan komen, vindt hij het misschien prima dat Jean in zijn plaats gaat, ook al rijdt die met een dikke BMW: ze vertrouwen elkaar immers, ze drinken regelmatig een koffie samen.’

De opkomstplicht bij de lokale verkiezingen is in Vlaanderen nu afgeschaft, burgers zullen niet meer moeten gaan stemmen voor de gemeenteraad. Brengt dat uitdagingen met zich voor de deliberatieve democratie, in die zin dat die in de toekomst misschien sterker gaat doorwegen?

‘We willen uiteraard dat alle systemen van de democratie zo goed mogelijk functioneren, niet het minst onze huidige representatieve democratie. Bij de laatste lokale verkiezingen in Nederland haalden sommige grote steden opkomstpercentages van 30 à 40 procent. Dat maakt me wel wat bezorgd, je kunt je afvragen welk mandaat die verkozen burgemeesters dan nog hebben.

STEFAN DEWICKERE

G1000 heeft geen standpunt voor of tegen de opkomstplicht. Voor ons is de essentie dat zoveel mogelijk mensen betrokken worden in het politieke systeem, of je daartoe nu verplichtingen moet opleggen of niet. Vanuit dat oogpunt streven we naar een zo sterk mogelijke uitbreiding van het mandaat van de burgers.’

Hoe verhoudt de samenstelling van gelote burgerpanels zich tot de samenstelling van het kiespubliek wat betreft stemvoorkeuren? Worden politieke voorkeuren meegenomen in de loting, of spelen ze niet mee?

‘Dat er een soort mapping of match bestaat van politieke oriëntaties tussen het kiespubliek en een gelote burgerraad lijkt op het eerste gezicht misschien logisch, maar iemands stemvoorkeur is niet per se of niet altijd een objectief criterium om mee te nemen bij loting in een deliberatief proces. De bepaling van iemands positie moet vooral gelieerd zijn aan het debat waarvoor het proces wordt opgezet. Voor de samenstelling van de Burgerraad voor het Klimaat in Brussel bijvoorbeeld is de attitude van burgers ten

overstaan van klimaatbeleid een criterium geweest. Zo werd er bewust ook gestreefd naar een vertegenwoordiging van burgers die sceptisch stonden tegenover bepaalde klimaatmaatregelen. Dat versterkt de legitimiteit van het proces. Maar het is niet omdat iemand voor een bepaalde ‘linkse’ of ‘rechtse’ partij heeft gestemd, dat die persoon ook het standpunt van die partij over het klimaat volgt. De principes van de loting zijn er uiteindelijk op gericht zoveel mogelijk vertrouwen te creëren in het proces bij die mensen die niet aan het burgerpanel deelnemen. Een goede spreiding qua leeftijd, gender en sociaaleconomische achtergrond zijn traditioneel de drie vaste, objectieve criteria die we gebruiken. Daarnaast kun je al even verantwoorde criteria toevoegen die relevant zijn voor de context of de groep waarvoor je het proces opzet: gelieerd dus aan het debat in kwestie, of de specifieke diversiteit van de plaatselijke gemeenschap.’ —

www.G1000.org/nl

‘Zowel de tekortkomingen in langetermijndenken bij de representatieve democratie als de beperkingen van een pure technocratie vragen om een nieuwe vorm van democratie, waarin wetenschappers en verkozen politici niettemin een rol blijven spelen.’

vvsg

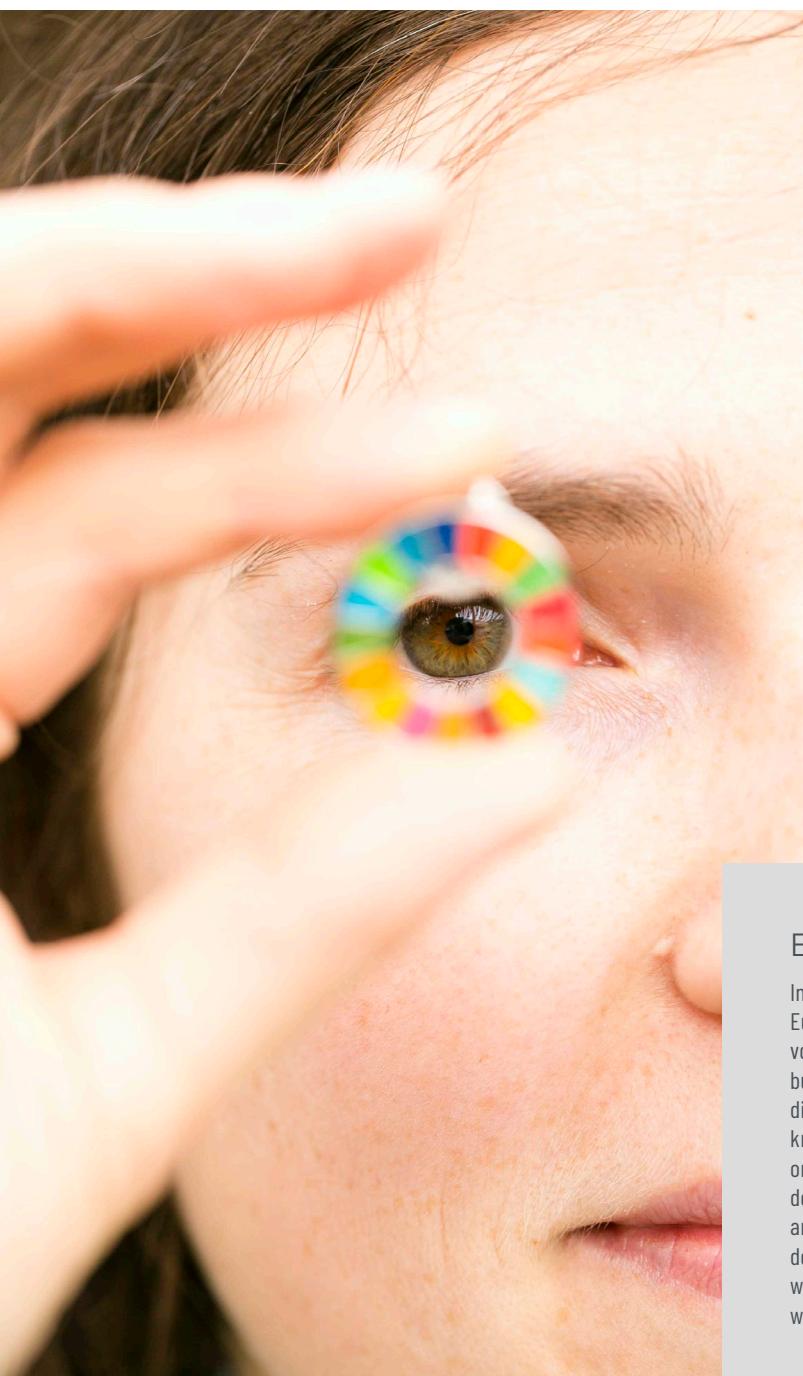
Ondersteuning voor jouw bestuur

Meer informatie over deliberatieve burgerpanels vind je via vvsg.be/participatie-innovatie. Surf ook naar vvsg.be/burgerparticipatie voor handleidingen, innovatieve methodieken, artikels, (decreta)le verplichtingen, VVSG-webinars en onze praktijkenbank. Herbeleef er ook de VVSG-inspiratiedag Burgerparticipatie.

Het **Labo lokale burgerparticipatie**, vermeld in het interview, is een samenwerking tussen het Agentschap Binnenlands Bestuur, het kabinet van de Vlaamse Minister voor Binnenlands Bestuur en de VVSG, met als doel democratische innovaties in een stroomversnelling te brengen door kennis en goede praktijken te verspreiden. Dit project werd recent verlengd tot en met 2024. De komende twee jaar kunnen lokale besturen dus blijven rekenen op inspiratie vanuit de VVSG, werkbezoeken die open staan voor alle VVSG-leden, en een digitaal kennisdelingsplatform waarin je terecht kunt voor goede praktijken, opleidingen, artikels, vragen en antwoorden. Schrijf je daarvoor in via de knop ‘Online uitwisselingsplatform’ op vvsg.be/burgerparticipatie.

Pensioenfonds Prolocus legt duurzaamheidsbeleid vast

OFP Prolocus neemt niet alleen zijn taak als pensioenfonds voor lokale besturen serieus, het wil ook een voorbeeld zijn op het gebied van duurzaamheid. Het beschouwt het als zijn plicht de grote sommen publieke middelen die het toevertrouwd krijgt, op een maatschappelijk verantwoorde wijze te beleggen.

De eerste opdracht van een tweedepijlerpensioenfonds is op een stabiele en prudente manier te voorzien in een aanvullend pensioen voor de contractuele werknemers van de aangesloten besturen. OFP Prolocus werkt hiervoor momenteel aan de laatste details van het administratieve beheer, op basis van gegevens die doorstromen uit de RSZ-aangifte van de besturen. Dit voorjaar wil het helemaal operationeel zijn en kunnen de eerste kapitaaluitkeringen, bijvoorbeeld voor medewerkers die in 2022 met pensioen zijn gegaan, gebeuren.

Maar daarnaast is een pensioenfonds ook een zogenaamde institutionele belegger, een instelling die grote sommen geld kan beleggen. De financiële verplichtingen liggen immers ver in de toekomst, maar ondertussen zijn er aanzienlijke activa waarmee rendement kan worden gehaald. Ook verzekeringsmaatschappijen zijn trouwens institutionele beleggers. Volgens de recentste gegevens lagen de bijdragen voor 2022 van de ruim 650 Vlaamse lokale besturen die met ingang van 1 januari vorig jaar in het vastbijdrageplan van OFP Prolocus zijn gestapt, op ongeveer 80 miljoen euro. Momenteel zit dit geld nog bij de RSZ tegen een nulrente. Het is dus nog niet belegd.

OFP Prolocus is zich zeer sterk bewust van het feit dat het om publieke middelen gaat, en het wil bij het beleggen ervan niet over één nacht ijs gaan. Het fonds schakelt gespecialiseerde vermogensbeheerders in om dit kapitaal te beheren en legt op dit moment stapsgewijs het aanvullende kader vast waarbinnen die vermogensbeheerders moeten werken.

BART LASYU

Europese regelgeving

In het kader van de Europese Green Deal beweegt er momenteel heel veel in de Europese regelgeving. Die regelgeving is echter in eerste instantie gemaakt voor fondsen die een pensioentoezegging als een commercieel product naar de buitenwereld promoten. Als publiek fonds doet OFP Prolocus dat niet, maar toch is die regelgeving er ook op van toepassing. Daardoor ontstaat wel een wat vreemde kronkel: om onverantwoord dure en op de huidige schaal van OFP Prolocus zelfs onhaalbare rapportering te vermijden, kan het fonds niet anders dan zich naar de Europese overheden formeel te positioneren als een 'grijs fonds'. Zoals uit dit artikel blijkt zit er onder deze externe grijze positionering echter een groene of zelfs donkergroene duurzame en maatschappelijke ambitie. In de bijlagen bij het charter wordt een en ander nog technisch toegelicht. Je kunt die details nalezen op www.ofpprolocus.be.

De basis hiervoor is de zogenaamde ‘Verklaring inzake beleggingsbeginselen’ die elk toetredend bestuur onderschreef in de toetredingsprocedure.

Risico: wat meer, of toch beter een beetje minder?

OFP Prolocus zal in het voorjaar zijn zogenaamde ‘strategische asset-allocation’ vastleggen. Daarmee bepaalt het fonds het evenwicht tussen het aanvaardbare risico en het gewenste rendement. Concreet wordt hierbij bepaald hoe het vermogen belegd wordt in enerzijds vastrentende activa zoals obligaties en anderzijds ‘rendement zoekende’ activa zoals aandelen, welke spreiding van de activa wenselijk is (geografisch, qua sectoren en activiteiten, qua munteenheden...), welke risicomatigende maatregelen er genomen kunnen worden, en binnen welke marges de externe vermogensbeheerders hun opdracht moeten vervullen. OFP Prolocus laat over dit alles momenteel een studie uitvoeren, waarna het beleggingscomité van het fonds de raad van bestuur zal adviseren in zijn beslissing die komend voorjaar zal vallen.

Voorloper voor maatschappelijke verantwoordelijkheid

OFP Prolocus heeft de ambitie financieel en maatschappelijk rendement te combineren en wil daarin een voorloper zijn. De raad van bestuur keurde op 30 november 2022 een duurzaamheidscharter goed, waaraan de vermogensbeheerders die de activa van de toetredende besturen en entiteiten in opdracht van OFP Prolocus beleggen, zich moeten houden. Er werd beslist zowel onrechtstreeks als rechtstreeks bij te dragen tot de verduurzaming van de maatschappij. Onrechtstreeks zullen de zogenaamde ESG-criteria (environmental, social and governance – milieu-, sociale en bestuurlijke aspecten) moeten worden opgenomen in de keuzes die de vermogensbeheerders voor OFP Prolocus maken. Rechtstreeks wil het fonds op termijn ook zogenaamde impactbeleggingen doen.

Uitsluitingen

Traditioneel wordt vaak gesproken over ‘ethisch beleggen’, een principe dat omstreden activiteiten, bedrijven of landen uitsluit. Ook OFP Prolocus zal bijvoorbeeld niet beleggen in wapens, tabak, thermische steen- en bruinkoolwinning of controversiële regimes. Voor andere

bedrijfsactiviteiten (alcohol, kansspelen, bont of experimenten op dieren bijvoorbeeld) mag de ongewenste activiteit maximaal 5% betreffen van de inkomsten van de onderneming waarin wordt belegd. Tot daar het negatieve aspect van duurzaam beleggen. Maar OFP Prolocus

OFP Prolocus wordt een voorloper op het vlak van duurzaam beleggen. De lokale publieke sector wil met publieke middelen de richting aangeven.

vraagt de vermogensbeheerders ook om bedrijven op een positieve manier tot meer duurzaamheid aan te zetten: dit kan bijvoorbeeld door het stemrecht bij bedrijfsbeslissingen dat ze namens OFP Prolocus uitoefenen, positief te gebruiken. Een vermogensbeheerder kan dan bijvoorbeeld stemmen tegen onredelijk hoge managementvergoedingen. Of hij kan in een bepaalde sector enkel beleggen in die bedrijven die het best scoren op de ESG-criteria, maar tegelijk de minder scorende bedrijven aanzetten hun inspanningen op te drijven, zodat ook zij bij de best presterende belanden.

Wat met fossiele brandstoffen?

De raad van bestuur gaf duidelijk aan te beseffen dat er geen langetermijntoekomst meer is voor fossiele energie, en wil tegen eind 2025 deze investeringen maximaal uitfasen. De facto is dit een bevestiging van de huidige situatie binnen het bestaande Provantvermogen: momenteel is er van dit vermogen nog zowat anderhalf procent besteed in de fossiele sector, wat bijna marginaal is. Deze situatie is tijdelijk, tot de fondsenbeheerders het moment gepast achten om ook deze posities op te geven. Dit moet dus ten laatste eind 2025 zijn.

Noch de Europese Unie, de Belgische overheid of de toezichthouder FSMA bepleit echter een absolute uitstap uit de fossiele sector. Het is immers die sector

die de energietransitie zal moeten uitvoeren, daarvoor immense investeringen moet opzetten en dus externe middelen zal moeten aantrekken. OFP Prolocus heeft daarom een manier uitgewerkt om een positieve bijdrage aan de energietransitie te leveren: in de jaren 2026, 2027 en 2028 kan er nog belegd worden in de zogenaamde fossiele sector, maar alleen als de betrokken bedrijven deze middelen rechtstreeks aanwenden om de energietransitie mogelijk te maken.

Impactbeleggen en duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen

Veel lokale besturen hebben de duurzameontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties (de SDG’s) als leidraad gebruikt om hun beleidsplannen uit te tekenen. Ook OFP Prolocus wil zijn steentje bijdragen in het realiseren van die doelstellingen. De meest voor de hand liggende manier is impactinvesteren: geld beleggen in bedrijven met een rechtstreekse positieve impact op de realisatie van de SDG’s. Dit is veel ruimer dan het traditionele duurzame beleggen waar de klemtoon vaak uitsluitend op milieu-, bestuurs- of sociale aspecten ligt. Het kan gaan om investeringen in bijvoorbeeld ziektebestrijding (SDG 3), scholenbouw (SDG 4) of waterzuivering (SDG 6 en 14). Ook deze mogelijkheid staat uitdrukkelijk in het duurzaamheidscharter.

Transparantie en rapportering

Prolocus zal zowel over het financiële als over het maatschappelijke rendement in alle openheid aan de bijdragende besturen rapporteren. Ook dit staat in het charter, maar de procedure wordt intern nog uitgewerkt. We verwachten de eerste rapportering in het najaar van 2023.—

PETER SOMMEN
gedelegeerd bestuurder
OFP Prolocus

MEER
WETEN

DE LOBBY
VVSG-PODCAST

Belastbare inkomens: verschillen en gevolgen

Ruim 140 miljard euro. Zoveel bedroeg het netto belastbare inkomen dat de inwoners van de 300 Vlaamse gemeenten in 2020 samen verdienden. Per inwoner ging het om 21.100 euro. Maar achter dat gemiddelde gaan grote verschillen tussen de gemeenten schuil, en die blijven niet zonder gevolgen. Lokaal ging voor u op zoek naar de opmerkelijkste cijfers.

Vlaamse gemeenten halen jaarlijks zowat 2,1 miljard euro uit de gemeentelijke aanvullende belasting op de personenbelasting (APB), wat goed is voor ongeveer 15% van de totale exploitatie-inkomsten van gemeenten en OCMW's. Wat de APB een gemeente oplevert, is afhankelijk van vier factoren: het aantal inwoners met een inkomen; de op het gemeentelijk grondgebied verdiende netto belastbare inkomens; het federale en Vlaamse fiscale beleid, wat bij een gegeven belastbaar inkomen leidt tot een te betalen personenbelasting; en tot slot de gemeentelijke aanslagvoet, uitgedrukt in procent. Voor het aanslagjaar 2021 (inkomens 2020) bedroeg die in Vlaanderen gemiddeld 7,19%, met een mediaan van 7,5%. Drie gemeenten (De Panne, Knokke-Heist en Koksijde) hieven geen APB, en het maximale tarief bedroeg 9% (Mesen).

In deze bijdrage spitsen we ons toe op de tweede factor: de verschillen tussen de Vlaamse gemeenten wat betreft belastbare inkomens.

Hoog en laag: wat zeggen gemiddelden?

De meest gebruikte maatstaf is die van het gemiddelde inkomen per inwoner. Die verkrijgt je door de som van de netto belastbare inkomens te delen door het aantal inwoners, ongeacht of zij een (belastbaar) inkomen verdienen of niet. De hoogste en laagste waarden staan in tabel 1.

Tabel 1 _ Inkomens per inwoner (2020)

Hoogste waarden		Laagste waarden	
Gemeente	Bedrag	Gemeente	Bedrag
Sint-Martens-Latem	30.859	Mesen	15.501
Hove	28.656	Ronse	16.783
Oud-Heverlee	28.627	Maasmechelen	16.959
Keerbergen	28.358	Antwerpen	17.212
De Pinte	28.133	Baarle-Hertog	17.224
Gemiddelde waarde: 21.078 euro			
Mediaan: 21.431 euro			

Bron: Statbel

Het gemiddelde inkomen per inwoner ligt in Sint-Martens-Latem dus ongeveer dubbel zo hoog als in Mesen. Hoe het in heel Vlaanderen zit, blijkt uit de kaart in figuur 1.

De hoogste inkomens per inwoner zitten vooral in de zogenaamde Vlaamse Ruit, het gebied tussen Gent, Antwerpen,

Brussel en Leuven, en verder in enkele gemeenten aan of vlak bij de kust. De laagste waarden situeren zich dan weer in de Westhoek, het noorden van Limburg, en grotere steden zoals Antwerpen, Genk, Oostende, Roeselare, Sint-Niklaas en Turnhout.

Voor een goede interpretatie van deze gegevens moeten we wel rekening houden met het feit dat het gemiddelde inkomen per inwoner beïnvloed wordt door de teller van de breuk (de netto belastbare inkomens die op het grondgebied worden verdiend) én de noemer (het aantal inwoners). Een gemeente met veel inwoners die geen in België belastbaar inkomen verdienen (zoals diplomaten en medewerkers van internationale instellingen), zal een lagere waarde laten optekenen. Het gemiddelde inkomen per inwoner mag dus niet zomaar als maatstaf voor de welstand van de inwoners worden gebruikt.

Een beter instrument is het inkomen per aangifte, omdat dat abstractie maakt van inwoners die geen belastingaangifte (moeten) indienen. Voor heel Vlaanderen lag het inkomen per aangifte in 2020 op 37.360 euro. Tabel 2 bevat hiervoor de hoogste en laagste gemeentelijke waarden.

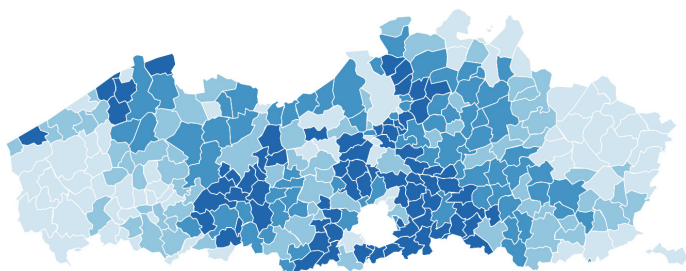
Tabel 2 _ Inkomens per aangifte (2020)

Hoogste waarden		Laagste waarden	
Gemeente	Bedrag	Gemeente	Bedrag
Sint-Martens-Latem	54.852	Mesen	28.834
Oud-Heverlee	54.786	Maasmechelen	30.656
Hove	52.937	Ronse	30.727
Wezembeek-Oppem	52.638	Blankenberge	30.731
Tervuren	52.114	Oostende	31.029
Gemiddelde waarde: 37.360 euro			
Mediaan: 37.613 euro			

Bron: Statbel

Sommige gemeenten komen zowel in tabel 1 als tabel 2 voor, andere niet. Opmerkelijk is dat twee gemeenten in de oostrand van Brussel met nogal wat diplomaten op het grondgebied wel voorkomen in de top vijf van het gemiddelde inkomen per aangifte, maar niet in die van het gemiddelde inkomen per inwoner. Veel van hun inwoners betalen geen personenbelasting in ons land. Bij het inkomen per aangifte zijn ze zowel uit de teller als de noemer van de breuk gehaald, terwijl ze wel meespelen

1 Gemiddeld inkomen per inwoner 2020

15000 20000 21400 22900

in de noemer voor de berekening van het inkomen per inwoner.

Wat in de tabellen 1 en 2 wel gelijkloopt, zijn de gemeenten met de hoogste (Sint-Martens-Latem) en laagste (Mesen) waarden, én de verhouding van ongeveer één tot twee tussen beide.

Het beeld over heel Vlaanderen is voor het gemiddelde inkomen per aangifte vergelijkbaar met dat van het inkomen per inwoner, al zijn er ook wat kleine verschillen. De concentratie van hoge inkomens in het centrumgebied en de lagere waarden in de Vlaamse periferie en de meeste centrumsteden blijft wel overeind.

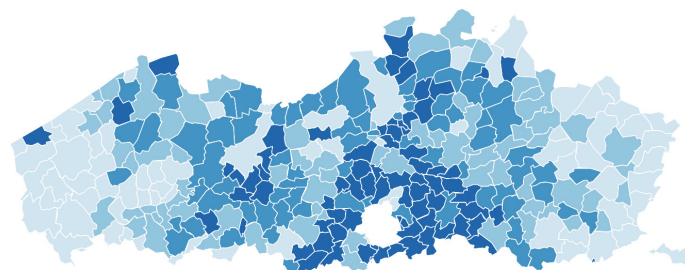
Wat leveren inkomens op?

Wat iemand verdient, is belangrijk voor de mate waarin hij of zij kan voorzien in het eigen levensonderhoud, en zich daarnaast ook iets extra's kan permitteren of kan sparen. Wat gemeenten ook interesseert, is de mate waarin die inkomens ook belastingontvangsten genereren. Dat hebben ze via het APB-tarief deels zelf in handen, maar niet helemaal. Gemeenten heffen immers geen aanvullende belasting op het belastbare inkomen, maar op de personenbelasting (PB) die op dat inkomen moet worden betaald, vandaar de term 'aanvullende' belasting. Het zijn de federale overheid (voor ongeveer twee derde) en de Vlaamse overheid die samen door hun respectieve fiscale beleid bepalen hoe hoog die PB bij een gegeven inkomen is.

Een belangrijk kenmerk van de Belgische PB is de zogenaamde progressiviteit van de belastingtarieven. Daardoor betaalt iemand zonder personen ten laste op de onderste inkomensschijf van 9050 euro (inkomen 2021) geen PB, op de schijf van 9050 tot 13.540 euro 25%, op de schijf van 13.540 tot 23.900 euro 40%, op de schijf van 23.900 tot 41.360 euro 45% en op de schijf boven 41.360 euro 50%. Iemand met een jaarinkomen van 30.000 euro komt zo dus aan een PB van 8011,50 euro, of gemiddeld 26,7%. Als het inkomen verdubbelt naar 60.000 euro, stijgt de te betalen PB naar 22.443,50 euro (37,4%), of bijna drie keer zoveel. Een gemeente met hoge inkomens op het grondgebied ziet de belastingbasis waarop de APB wordt berekend dus stijgen door het effect van enerzijds die inkomens zelf en anderzijds de progressiviteit van de PB, waardoor een beter verdienende belastingplichtige een groter deel van zijn inkomsten naar de PB ziet gaan.

Het effect hiervan zien we duidelijk in tabel 3, met de hoogste en laagste gemeentelijke waarden van de verhouding tussen de geïnde PB (zonder de APB) en de netto belastbare inkomens.

2 Gemiddeld inkomen per aangifte 2020

28000 35700 37600 41000 55000

Tabel 3 _ Verhouding PB/netto belastbaar inkomen (2020)

Hoogste waarden		Laagste waarden	
Gemeente	%	Gemeente	%
Sint-Martens-Latem	28,09%	Baarle-Hertog	12,53%
Kraainem	27,07%	Mesen	13,79%
Tervuren	27,00%	Hamont-Achel	14,23%
Oud-Heverlee	26,75%	Maasmechelen	14,60%
Overijse	26,75%	Lanaken	14,73%

Gemiddelde waarde: 21,13%

Mediaan: 21,01%

Bron: Statbel en eigen berekeningen

De hoogste gemiddelde PB-druk op de netto belastbare inkomens zien we, niet verrassend, in Sint-Martens-Latem, de laagste in Baarle-Hertog. Naast het al eerder vermelde Mesen bevat de lijst met de laagste waarden alleen gemeenten aan de grens met Nederland, met veel grensarbeiders onder de bevolking. Hun inkomen zit wel in het bedrag van de belastbare inkomens op het grondgebied, maar de personenbelasting betalen ze in Nederland, waar ze werken. De gemeentelijke APB zijn ze wel verschuldigd in hun woongemeente, maar met een berekeningswijze die een stuk voordeliger is dan bij mensen met hetzelfde inkomen die in België wonen en werken.

En elders in België?

In 2020 verdienden de inwoners van België gemiddeld een netto belastbaar inkomen van 19.671 euro. Het Vlaamse cijfer (21.078 euro) is een stuk hoger dan het Brusselse (15.444 euro) en het Waalse (18.518 euro). De top tien van Belgische gemeenten met de hoogste inkomens is op één na helemaal Vlaams, met het Waals-Brabantse Lasne als enige uitzondering op de zesde plaats. Bij de tien gemeenten met de laagste inkomens op het grondgebied zien we dan weer geen enkele Vlaamse gemeente, maar wel zes Brusselse en vier Waalse. De gemeente met de laagste inkomens in België is Sint-Joost-ten-Node, met 10.564 euro, of maar iets meer dan de helft van het Belgische gemiddelde en slechts één derde van het doorsnee inkomen in Sint-Martens-Latem.

Impact op Gemeentefonds

Dat gemeenten qua belastingcapaciteit niet gelijk aan de startlijn verschijnen, staat elders in dit artikel, met een kloof van ongeveer een tot vier tussen de hoogste en de laagste waarde van 1% APB per inwoner. Gelukkig zijn gemeenten niet verplicht om deze kloof helemaal met de APB-tarieven te compenseren, want daardoor zouden de verschillen in belastingdruk wel eens te sterk kunnen oplopen. Er is immers ook het Gemeentefonds, dat voor 30,1% verdeeld wordt om 'fiscale armoede' van gemeenten gedeeltelijk te compenseren. In 2021 ging het om een bedrag van 862,7 miljoen euro. Daarvan ging 542,8 miljoen euro naar de compensaties die te maken hebben met de personenbelasting en 319,9 miljoen euro werd gebruikt om de verschillen op het vlak van de kadastrale inkomens deels weg te werken.

De PB-compensatie werkt als volgt: hoe lager de PB per inwoner is, hoe hoger het bedrag is dat de gemeente krijgt. Om beide recht evenredig te maken gebruikt men niet PB/inwoner maar inwoner/PB. Deze laatste factor stijgt immers naarmate de PB bij een gegeven inwonertal kleiner is. De inwoner/PB wordt vervolgens vermenigvuldigd met het aantal inwoners, omdat het logisch is dat de compensatie stijgt naarmate het aantal inwoners groter is. De formule $\text{inwoners} \times \text{inwoners} / \text{PB}$ levert voor elke gemeente een kengetal op. Het gewicht daarvan in de som van alle gemeentelijke kengetallen bepaalt het aandeel van elke gemeente in het APB-compensatiebedrag van 542,8 miljoen voor 2021. Dit systeem zorgt ervoor alle duidelijkheid wel voor dat ook de gemeenten met de hoogste PB per

inwoner nog iets krijgen uit dit deel van het Gemeentefonds, zoals blijkt uit onderstaande tabel. Per inwoner is het wel minder dan een kwart van wat de gemeenten met de laagste fiscale basis innen.

PB-compensatie per inwoner

Hoogste waarden		Laagste waarden	
Gemeente	Bedrag	Gemeente	Bedrag
Mesen	167,64	Sint-Martens-Latem	38,71
Baarle-Hertog	160,87	Oud-Heverlee	46,03
Maasmechelen	142,18	Keerbergen	46,38
Hamont-Achel	137,34	Sint-Genesius-Rode	46,55
Kinrooi	128,04	Hove	46,78
Vlaanderen: gemiddelde waarde: 81,58 euro			
Vlaanderen: mediaan: 78,62 euro			

De Gemeentefondscompensatie voor de verschillen op het vlak van de kadastrale inkomens volgt een gelijkaardig systeem. We gaan er hier niet dieper op in.

De hoogste waarde in tabel 3 ligt meer dan dubbel zo hoog als de laagste. Aangezien dat ook al met de inkomens per inwoner of per aangifte het geval is, betekent dit dat de gemeenten met de hoogste inkomens per inwoner een PB-belastingbasis (waarop de APB wordt berekend) hebben die ongeveer vier keer die van de gemeenten met de laagste waarden bedraagt (tabel 4).

Tabel 4 _ 1% APB per inwoner (2020)

Hoogste waarden			Laagste waarden		
Gemeente	Bedrag	APB-%	Gemeente	Bedrag	APB-%
Sint-Martens-Latem	86,68	5,5	Mesen	21,37	9,0
Oud-Heverlee	76,58	6,5	Baarle-Hertog	21,59	7,2
Hove	74,94	7,5	Maasmechelen	24,76	8,2
Keerbergen	74,22	6,5	Hamont-Achel	26,62	6,0
De Pinte	73,62	6,9	Kinrooi	27,74	6,0
Gemiddelde waarde: 44,54 euro - 7,19%					
Mediaan: 44,76 euro - 7,50%					

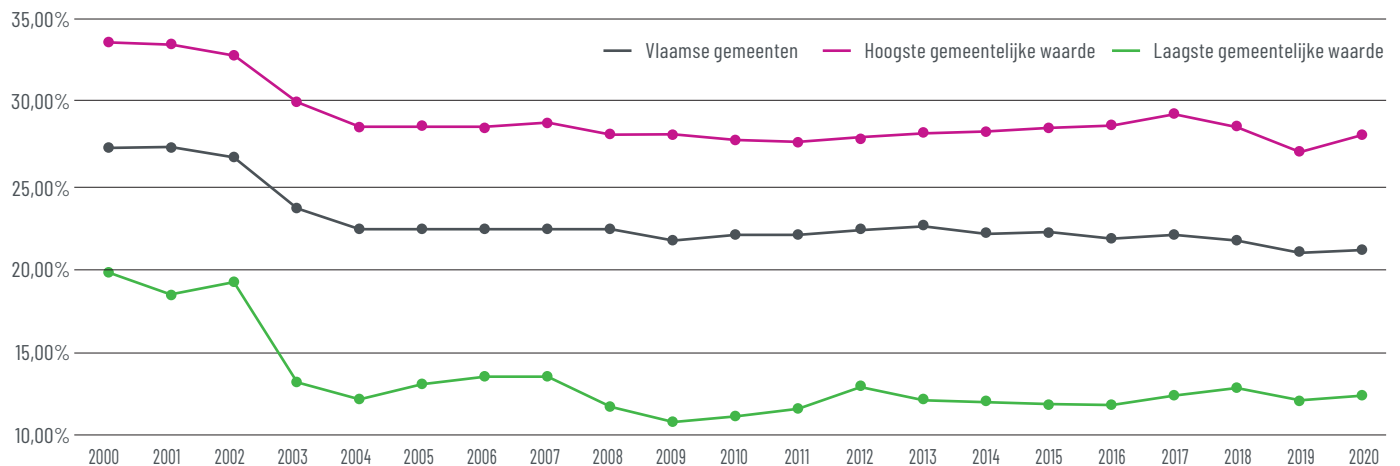
Bron: Statbel en eigen berekeningen

Het is dan ook niet abnormaal dat gemeenten met hogere inkomens op het grondgebied vaak lagere APB-tarieven toepassen en vice versa, al is die relatie zeker niet absoluut. Het APB-tarief is immers in eerste instantie het gevolg van een politieke keuze, waarbij ook andere elementen meespelen: het bedrag dat men in totaal uit belastingen wil halen, de verhouding tussen de verschillende soorten belastingen (met de opcentiemen op de onroerende voorheffing als belangrijkste) enzovoort. Statistisch blijkt er tussen de opbrengst van 1% APB per inwoner en het

3 Jaarlijkse evolutie van netto belastbare inkomens en personenbelasting in Vlaanderen (2001-2020)

4 Evolutie verhouding personenbelasting / netto-belastbaar inkomen Vlaams Gewest

APB-tarief wel, zoals verwacht, een negatief verband te zijn, maar het is klein en niet significant, wat aantoont dat er inderdaad veel andere factoren meespelen.

Fiscaal beleid in de loop van de tijd

Gemeenten willen niet alleen weten hoeveel PB (en dus potentiële APB) de inkomens genereren, ook de evolutie in de tijd is interessant. Zoals eerder al gezegd is de verhouding PB/inkomen immers geen stabiel gegeven, maar hangt ze af van het federale en Vlaamse fiscale beleid. Daarnaast is er de evolutie van de inkomens zelf, die bepaald wordt door de bevolkingsgrootte en conjuncturele factoren. 2020 is momenteel het laatste inkomensjaar waarover gegevens beschikbaar zijn.

De jaarlijkse evolutie van inkomens en personenbelasting staat in figuur 3. Daarin is de impact van de belastinghervorming van begin deze eeuw duidelijk zichtbaar: terwijl de inkomens per jaar met ongeveer 4% groeiden, was er in 2003 en 2004 een daling van de geïnde personenbelasting. Het effect van de zogenaamde taxshift van de vorige federale regering is dan weer zichtbaar in de jaren 2018 en 2019, met een duidelijk trager groeiritme van de PB dan van de inkomens. In de grafiek zien we ook dat de netto belastbare inkomens in 2020,

het eerste coronajaar, niet gedaald zijn. Zonder de talrijke compenserende maatregelen van de diverse overheden had dit er uiteraard helemaal anders uitgezien.

Over de hele beschouwde periode 2001-2020 groeide de geïnde PB in twaalf van de twintig jaar trager dan de inkomens. Daardoor nam de PB-druk op de netto-inkomens in die tijdspanne gemiddeld af (figuur 4).

Het lijkt weinig waarschijnlijk dat aan die evolutie de komende jaren een einde komt, want de federale regering heeft al aangegeven de lasten op arbeid verder te willen verlagen in ruil voor hogere lasten op consumptie, vervuulende activiteiten en inkomens uit vermogen. —

JAN LEROY

senior expert data en analyse

Jaarlijks publiceert het federale Statbel statistische gegevens over de zogenaamde fiscale inkomens. Naast de gegevens per gemeente zijn er ook data beschikbaar tot op het niveau van de statistische sector, op voorwaarde dat een dergelijke sector voldoende gegevens bevat. In het andere geval zou een publicatie immers de privacy schenden.

Meer informatie: statbel.fgov.be/nl/themas/huishoudens/fiscale-inkomens

Artificiële intelligentie trekt aan en roept tegelijk weerstand op. Denk maar aan de recente commotie over ChatGPT, de toegankelijke chatbot die tekst genereert over de meest uiteenlopende onderwerpen. **Mieke De Ketelaere** wil artificiële intelligentie op een begrijpelijke manier vertalen voor burgers. 'Meer transparantie is noodzakelijk om AI positief kritisch te kunnen benaderen. Eigenlijk zou iedereen in grote lijnen moeten weten hoe AI werkt.'

'AI is een systeem dat in staat is zelfstandig iets te leren zonder dat er een programmeur aan te pas komt. Bij regelgebaseerde systemen programmeert een specialist regeltje per regeltje, en hij weet heel duidelijk wat er gebeurt. Hoe goed die systemen ook zijn, als er geen regel geprogrammeerd is, blokkeren ze. Bij AI halen systemen zelfstandig patronen uit data, ze kijken naar het verleden en zeggen wat er met grote waarschijnlijkheid in de toekomst zal gebeuren. Met grote waarschijnlijkheid, dat wil zeggen dat het systeem niet altijd correct is. Omdat met die foutenmarge vaak geen rekening wordt gehouden, loopt het soms mis en krijg je twee stromingen: mensen die in AI geloven en anderen die er niet in geloven. Maar AI heeft niets met geloven te maken, het is een technologie, een tool die wij maken en kunnen controleren.'

'Eigenlijk zou iedereen in grote lijnen moeten weten hoe AI werkt. Moeten we exact begrijpen hoe de algoritmes werken? Nee, we weten toch ook hoe we een microgolfoven veilig kunnen gebruiken zonder er de fysica van te kennen. We hoeven niet bang te zijn voor algoritmes maar moeten wel gezond kritisch kijken naar wat AI is, hoe het werkt, waar data terechtkomen, wanneer welke vragen gesteld moeten worden bij een bepaalde beslissing, wat de maatschappelijke impact is. Er is nog onvoldoende educatie.'

Als een gemeentehuis digitaal communiceert met burgers die dat graag willen en kunnen, dan hebben medewerkers meer tijd om mensen te helpen die daar niet zo bedreven in zijn of die veel waarde hechten aan persoonlijk contact.

'In veel bedrijven en organisaties is de digitalisering nog regelgebaseerd, of toch voor een groot stuk. Zeker ook in lokale besturen. Daar is niets mis mee, integendeel. Je kunt niet voor alles AI inzetten en dat hoeft ook niet. En bovendien raad ik organisaties en bedrijven af om meteen van nul digitalisering naar AI te gaan. Begin met regelgebaseerde systemen, zo wordt de organisatie digitaal matuurer en groeit er een cultuur van digitalisering en automatisering. Later kan dan voor sommige toepassingen de stap naar AI worden gezet.'

'Als je bijvoorbeeld een systeem van automatische rechtentoekenning wilt opzetten, is dat per definitie regelgebaseerd. Het is natuurlijk ingewikkeld en zeer complex, maar het is een geheel van regels en procedures. Daar heb je geen AI voor nodig. Wat AI bijvoorbeeld wel kan, is op basis van beschikbare data uit het verleden, van andere dossiers, voorspellen voor welke rechten iemand die bij het OCMW aanklopt, naar alle waarschijnlijkheid in aanmerking komt. Ik kan me voorstellen dat dit voor een maatschappelijk werker zeer nuttige informatie kan zijn om de cliënt verder te helpen. Doordat hij niet alle informatie zelf moet verwerken en analyseren, is er meer tijd voor goede en persoonlijke dienstverlening. Maar je mag het systeem niet laten beslissen over de toekenning van rechten, want er is altijd een foutenmarge. Een mens moet de beslissingen nemen, het systeem kan helpen.'

'AI wordt ingezet voor vier soorten van taken, gevat in vier d's: dull, difficult, dangerous, dirty. In een gemeentehuis kan het helpen om saaie, administratieve taken over te nemen die energie van de medewerkers vreten. Als een AI-systeem een document van een burger kan scannen en analyseren op basis van tekst- en beeldherkenning, als het ziet waar welke informatie nog ontbreekt, dan kan de medewerker meer aandacht hebben voor de dienstverlening aan de cliënt. Als een gemeentehuis digitaal communiceert met burgers die dat graag willen en kunnen, dan hebben medewerkers meer tijd om mensen te helpen die

‘Niet bang zijn voor algoritmes’

STEFAN DEWICKERE

Mieke De Ketelaere

is adjunct-professor Sustainable AI aan de Vlerick Business School. Ze omschrijft zichzelf als een extraverte nerd. Al sinds de jaren 1990 is ze met AI bezig. Ze schreef het boek *Mens versus machine. Artificiële intelligentie ontrafeld*. Vragen van ethiek, betrouwbaarheid en duurzaamheid van AI behoren tot de kern van haar werk.

daar niet zo bedreven in zijn of die veel waarde hechten aan persoonlijk contact. In het backoffice van de gemeente kan AI helpen om bijvoorbeeld de financiële middelen zo goed mogelijk in te zetten en transparante beslissingen te nemen. Denk aan het verlenen van subsidies waar nu het buikgevoel of de politieke insteek nog vaak een belangrijke rol speelt.'

'Ook voor de lokale politiek kan AI van groot nut zijn. De technologie kan enorm grote datasets analyseren, patronen detecteren en er projecties voor de toekomst uit afleiden. Denk aan het voorspellen waar, in welke wijk een golf van inbraken te verwachten is. Dan kan de politie daar extra inzetten op sensibilisering, preventie en aanwezigheid.'

'Een algemeen directeur vroeg me onlangs of AI nuttig zou zijn om de zitbanken in de gemeente in kaart te brengen. Er bestaan zoveel verschillende soorten zitbanken in alle maten, kleuren en vormen dat het bijzonder veel tijd en energie zou vragen om een systeem te trainen in het herkennen ervan. En dan nog zou de foutmarge behoorlijk groot zijn. Het is dus veel makkelijker en efficiënter om iemand op pad te sturen om zitbanken te registreren. Of de gemeente kan inwoners sensibiliseren om via een app foto's van banken door te sturen, met location tracking. Dat is geen AI maar wel een slimme en geïntegreerde digitalisering samen met de burgers. Waar AI welvoor wordt ingezet, is het detecteren van de toestand van het wegdek met een camera die op de vuilniswagens wordt geplaatst. Die vrachtwagens komen overal in de gemeente, AI interpreteert de beelden die de camera's genereren. Dat maakt het mogelijk een objectieve prioriteitenlijst van toekomstige wegenwerken op te maken. Nu gebeurt dat nog vaak op buikgevoel, even vaak komt de straat van de hardste roepers het eerst aan de beurt.'

We hoeven niet bang te zijn voor algoritmes maar moeten wel gezond kritisch kijken naar wat AI is, hoe het werkt, waar data terechtkomen, wanneer welke vragen gesteld moeten worden bij een bepaalde beslissing, wat de maatschappelijke impact is.

'De weerstand tegen AI is voor een deel te verklaren door onwetendheid over hoe algoritmes werken. Wat ook niet helpt, zijn de macht en impact van giganten als Google, Amazon of Facebook, en het gebrek aan transparantie over hoe ze omgaan met de massa data waarover ze beschikken. Het goede nieuws is dat de gecentraliseerde aanpak van enkele grote spelers meer en meer gedecentraliseerd zal worden. In de toekomst zal de burger, de klant zijn eigen data beheren en bepalen wie ze krijgt en wat die ermee doet. Die evolutie is in volle gang. Algoritmes voor gezichtsherkenning om een smartphone te deblokken bijvoorbeeld draaiden vroeger in de VS, nu staan ze op de smartphone zelf: de algoritmes reizen, niet de data. Dat heeft een positieve impact op de privacy en op de energie-efficiëntie. Want we vergeten vaak hoe groot de energie-impact van AI is. Als ik mijn spraakassistent vraag wat voor weer het morgen wordt, dan kost dat ongeveer dertien gram CO₂' –

BART VAN MOERKERKE
redacteur Lokaal

MEER +
WETEN

Leer meer over brandpreventie op de werkplekken

Ethias Services staat aan uw zijde!

Ethias Services streeft ernaar een **volledig dienstenpakket** aan te bieden, met name op het gebied van preventie en risicobeheer.

Ethias Services staat aan uw zijde en ondersteunt u bij de implementatie van innovatieve oplossingen die beantwoorden aan uw dagelijkse behoeften.

Op het gebied van brandpreventie op de werkplekken, voorzien we zowel theoretische als praktische opleidingen om te voldoen aan de wettelijke verplichtingen van de Codex over het welzijn op het werk.

Ondek onze opleidingsagenda op:
<https://solutions.ethias.be/nl/opleidingsagenda/>

Wij helpen u om zowel uw personeel, uw bezoekers als uw patrimonium te beschermen.

Ethias Services biedt ook diensten aan met betrekking tot:

- Competentiemanagement
- Het beheer van Psychosociale risico's
- Risikomanagement

Ontdek onze dienstencatalogus op solutions.ethias.be

Geert VAN AKEN, Key Account Manager
Prins-Bisschopssingel 73 - 3500 HASSELT
0475 97 64 68 - 011 28 21 00
geert.vanaken@ethias.be - ethiasservices@ethias.be

Oud en nieuw in harmonie

Het historische stadhuis van Sint-Niklaas heeft een nieuwe vleugel. Het resultaat is een hedendaags en duurzaam gebouw waar ook een prominente plek is voor de rijke geschiedenis van de stad. Een rondleiding in dit opvallende architecturale samenspel van verleden en toekomst.

STADT-SINTE-NIKOLAUS FOTOGRAFIE: FEMKE VERGAUTEREN

ALLE BEELDINFORMATIE ©STAD SINT-NIKLAAS, FOTOGRAFIE: FERKE VERCAUTEREN

De nieuwbouw brengt licht, ruimte, efficiëntie en uitstraling in het hele bouwblok.

In 2016 gaf de stad Sint-Niklaas de opdracht voor de grootschalige vernieuwing van het stadhuis met de bouw van een nieuwe vleugel. Een stadswinkel met een hedendaags dienstverleningsconcept in combinatie met een nieuwe plek voor het stadsarchief, vervat in een duurzaam gebouw, dat was het uitgangspunt. Het ontwerpteam greep de kans om de hele site beter te organiseren, om ze duurzaam en intelligent te maken op lange termijn.

Rondleiding in nieuwe vleugel

Vanaf de hoofdingang op de Grote Markt betreed je als bezoeker de nieuwe stadswinkel, waar je meteen in een dubbelhoge ruimte komt. Hier bevinden zich het onthaal en de loketten, het frontoffice van de stadswinkel, met ook het toeristisch infopunt. Grote raampartijen, houten latwerk en gebogen, houten meubilair scheppen een zachte, huiselijke vormtaal. Ook de integratie van de kunst van Dirk Zoete rond de wachtzone drukt die huiselijkheid en nabijheid uit.

Bezoekers zien in deze dubbelhoge ruimte van de stadswinkel meteen het stadsarchief. Als losse, zwevende volumes neemt het archief de tussenruimte in. In vier ruwe, betonnen 'archiefdoozen' hangt de geschiedenis van de stad letterlijk boven de loketten van de stadswinkel. Het grootse, sculpturale voorkomen en de ruwe uitstraling van de betonnen structuren in de hoogte bieden een bijzonder contrast met de zachtere architectuur van de stadswinkel. Hier wordt ingezet op een kleinere schaal, op verfijning en zachtheid, zowel in het meubilair als in het materiaal en in de beweging.

Op de tweede en derde verdieping van de vleugel bevinden zich de kantoor- en vergaderruimtes (backoffice) voor een hele reeks stadsdiensten. De receptiezaal tot slot, op de tweede verdieping, neemt een prominente plaats in aan de voorgevel van de nieuwbouw en kijkt met een terras uit over het marktplein.

Alle vleugels, oud en nieuw, staan nu met elkaar in verbinding. Het neogotisch blok wordt op elk niveau ontsloten door een nieuw lift- en trappenhuis op het scharnier met de nieuwbouw. Op die manier kan elke ruimte van het neogotische monument – waaronder de trouwzaal – weer ten volle worden benut.

Toeristisch infopunt

Ook de toeristische dienst neemt voortaan een prominente plaats in, vlak bij de onthaalbalie. Hij vormt hét vertrekpunt om Sint-Niklaas te ontdekken, met een interactief spektakel voor bezoekers, in een ruimte vol licht en frisse kleuren. Via het etalagevenster in de stadswinkel kijk je binnen in deze 'schatkamer'. Een ontdekkingstocht via analoge en digitale interacties maakt je warm voor de toeristische troeven van de stad en de streek.

Dienstverlening van morgen

Dit is een project van grote betekenis voor Sint-Niklaas, dat hiermee de stap zet naar de dienstverlening van morgen. Dat gebeurt in de nieuwe stadswinkel met een nieuw, klantvriendelijk dienstverleningsconcept. Alle stadsloketten bevinden zich centraal in één ruimte op de gelijkvloerse verdieping. Het onthaal, de snelbalie, themabalies en het selfserviceloket bieden alle comfort en privacy aan de klanten. In de nieuwe vleugel kunnen ook een hele reeks

Kunstenaar Dirk Zoete integreerde het werk 'Twaalf karakters' in de wachtzone van de stadswinkel.

stadsdiensten terecht in aangename en lichte vergaderruimtes en kantoren. De stad profileert zich immers ook als een betrokken en inspirerende werkgever.

Energetische duurzaamheid

Het gebouw is klaar voor de toekomst, ook technisch. Onder de ondergrondse fietsenstalling, bereikbaar via een fietshelling vanaf de Grote Markt, bevindt zich een BEO-veld, om via geothermie energie uit de bodem te halen om het gebouw te koelen of te verwarmen. Door die geothermieboringen en de inzet van zonnepanelen voorziet het gebouw in zelfstandig gewonnen energie. Verder is er via dynamische simulaties afgetoetst hoe het gebouw oververhitting kan vermijden, zodat er enkel passief moet worden gekoeld op de heetste dagen.

Stadsarchief

Ook de historische archieven zijn teruggekeerd naar het stadhuis. Het stadsarchief is een van de oudste erfgoedbeheerders van Sint-Niklaas. Bepaalde stukken gaan terug tot de dertiende eeuw. De weg die deze archiefstukken door de eeuwen hebben afgelegd, is een spannende route langsheen zolders en kelders. Vlammen, plunderingen en verhuisbewegingen spelen de historische archiefbewaarders soms parten. De voorbije decennia werden al inspanningen geleverd om het archief veilig te bewaren, met onder andere een zuurvrije berging. In de nieuwe vleugel zijn dan ook de beste omstandigheden gecreëerd voor de permanente bewaring. Zo keren de vele registers en documenten met een 'eeuwige' levensduur terug naar de plaats waar ze zijn ontstaan. De verhuizing van de laatste stukken gebeurde met een menselijke ketting van stadsmedewerkers en vormde zo het symbolische slot van een intense verhuisoperatie. —

JORIS VERGAUWEN
dienst communicatie Stad Sint-Niklaas
KATRIEN GORDTS
redacteur

De beste omstandigheden zijn gecreëerd voor de permanente bewaring van het stadsarchief.

TECHNISCHE FICHE

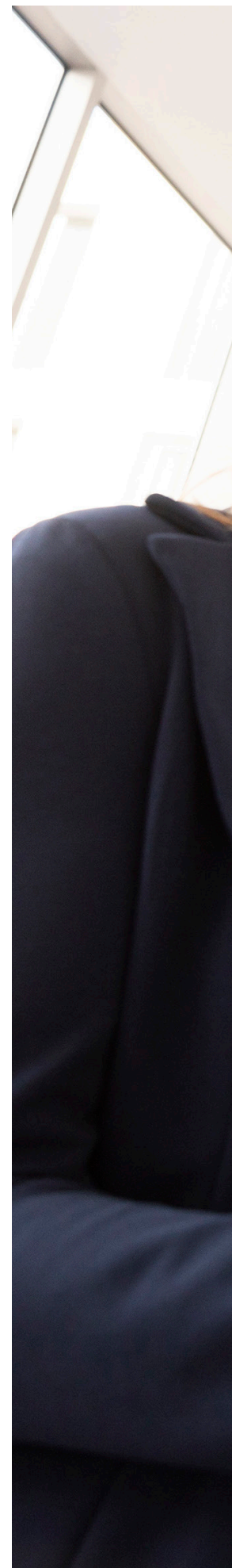
- **Opdrachtgever:** Stad Sint-Niklaas
- **Architecten:** Murmuur Architecten i.s.m. Robbrecht en Daem Architecten
- **Erfgoedarchitect:** Callebaut Architecten
- **Interieur en meubilair:** Murmuur architecten i.s.m. Robbrecht en Daem architecten
- **Scenografie toeristisch infopunt:** Bailleul Ontwerpbureau
- **Kunstintegratie:** Dirk Zoete
- **Aannemer:** Strabag // Aannemer scenografie toeristisch infopunt: 3cs
- **Adviseurs:** Stabiliteit: Utiliteitsstudies // Technieken: HP Engineering // Akoestiek: Daidalos Peutz // Dynamische simulatie: 3E
- **Contact stad Sint-Niklaas:** Silvie.Maes@sint-niklaas.be clustermanager dienstverlening
- **Contact stadsarchief Sint-Niklaas:** Patty.DeMeester@sint-niklaas.be teamhoofd-archivaris

Het aantal mensen onder de armoederisicogrens blijft al jaren vrij stabiel. De uitbreiding van de automatische toekenning van rechten en uitkeringen, meer selectieve maatregelen specifiek gericht op de lagere-inkomensgroepen, meer sociale huisvesting, hogere minimuminkomens: het zijn enkele mogelijke ingrepen die **Jill Coene** voorstelt om het armoederisico structureel te doen dalen. Zij is coördinator van het Jaarboek Armoede en Sociale Uitsluiting. Onderzoekster **Lore Van Praag** is een van de auteurs in de nieuwste editie van dat jaarboek, dat in een themadeel ook de link tussen migratie en armoede belicht.

Het armoederisico blijft groot

Jill Coene:
‘De redenen waarom mensen hun uitkeringen niet opnemen zijn uiteenlopend. Soms zet de rechthebbende de stap naar het OCMW niet, om wat voor reden ook. Maar ook het design van de uitkeringen of de manier waarop iets administratief georganiseerd is, kan drempels opwerpen.’

STEFAN DE WICHERE

STEFAN DEWICHERE

Lore Van Praag: 'Mensen die naar hier migreren, hebben zeker in de eerste vijf tot tien jaar na aankomst meer ondersteuning nodig. Daarnaast leggen nagenoeg alle migranten in gesprekken de link tussen armoede en discriminatie op de arbeids- en de huizenmarkt, in de vrije tijd enzovoort.'

In december stelde de Universitaire Stichting voor Armoedebestrijding (UAntwerpen) het 31ste Jaarboek Armoede en Sociale Uitsluiting voor. Het is gebaseerd op de inkomensgegevens van 2020. '12,7 procent van de Belgische bevolking leeft in een gezin met een inkomen onder de armoederisicogrens,' zegt Jill Coene, sinds 2011 coördinator van het Jaarboek. 'Het Vlaamse Gewest doet het met 7,8 procent beduidend beter dan het Waalse en Brussels Hoofdstedelijk Gewest.'

In vergelijking met de voorgaande jaren is er een verbetering, want toen lag het resultaat steevast om en bij de 14 procent. Vanwaar die vooruitgang?

Jill Coene: 'Die is vooral een gevolg van de manier waarop het armoederisico berekend wordt. Europees is afgesproken om dat risico vast te leggen op een jaarinkomen dat lager is dan zestig procent van het nationale mediaan equivalent gezinsinkomen. Eenvoudig gezegd betekent het dat we alle inkomens van een gegeven jaar rangschikken van hoog naar laag, er het inkomen uithalen dat precies in het midden ligt en daarvan zestig procent nemen om de armoederisicogrens te berekenen. Normaal gezien stijgt het mediaaninkomen van de bevolking elk jaar dankzij de economische groei. Maar 2020 was het jaar waarin corona toesloeg en de inkomens van de werkende bevolking daalden, ondanks alle steunmaatregelen van de overheid. Veel mensen kwamen in tijdelijke werkloosheid terecht, veel zelfstandigen konden niet of minder werken. Aan de onderkant van de inkomensladder waren er wel enkele beperkte indexeringen, waardoor die inkomens lichtjes toenamen. Daaruit kun je dus echt niet concluderen dat de armoede gedaald is. Integendeel, uit andere indicatoren zoals het aantal mensen dat bij OCMW's, voedselbanken of andere hulpverlening aanklopt, blijkt het tegendeel. Tussen 1 januari en eind juni 2022 hielpen voedselbanken in ons land 204.000 mensen, een stijging met 15 procent.'

Het jaarboek gaat uit van de inkomenscijfers van 2020. Intussen kampen we door de oorlog in Oekraïne met een energiecrisis en een hoge inflatie. Zullen we die impact zien in het jaarboek 2024?

Jill Coene: 'Ik denk niet dat we grote veranderingen zullen zien in het armoederisico. De indicator houdt geen rekening met uitgaven, enkel met inkomsten. Als alle inkomens in gelijke mate stijgen of dalen, dan merk je dat niet in onze cijfers. In slechte jaren wordt het niet veel erger, in goede jaren niet veel beter. We komen altijd op om en bij de 14 procent, met uitzonderingen zoals het coronajaar 2020. Maar wanneer vooral de onderkant van de inkomensladder verliest of achterblijft, zullen we dat wel zien in het armoederisico.'

De armoederisicogrens als indicator van armoede heeft dus beperkingen.

Jill Coene: 'Absoluut. Nu gaan we uit van zestig procent van het mediaaninkomen. Als we de grens iets minder streng maken en ze op zeventig procent leggen, dan vallen er meer dan 22 procent van de Belgen onder. Dat zijn dus mensen die leven in gezinnen die een iets hoger inkomen hebben en dus niet als arm worden geteld. Dat zijn de gezinnen die de dure energie en de hoge inflatie ook hard zullen voelen. En de klassieke meting van het armoederisico heeft nog meer tekortkomingen. Ze houdt enkel rekening met het inkomen en niet met het vermogen en de schulden van gezinnen. In een onderzoek dat is opgenomen in het jaarboek, hebben Sarah Kuypers en Ive Marx die twee factoren wel meegenomen in de berekening van armoede. Daaruit blijkt dat 11,5 procent van de gezinnen die niet voorkomen in de armoedestatistieken, weinig of geen vermogen hebben waarop ze kunnen terugvallen. Een nog meer kwetsbare groep van 7,5 procent van de gezinnen loopt risico op zowel inkomens- als vermogensarmoede.'

Wie zijn de mensen met een inkomen onder de armoederisicogrens?

Jill Coene: 'Sommige groepen zijn extra kwetsbaar: alleenstaanden en eenoudergezinnen die maar één inkomen hebben, werklozen, huurders, laaggeschoolden en personen geboren buiten de Europese Unie. Door de demografische evolutie naar meer eenoudergezinnen komen ook kinderen vaker in armoede terecht.'

Als het armoederisico rond veertien procent stagneert, maken alle inspanningen van overheden op alle niveaus dan geen verschil?

Jill Coene: 'Op factoren zoals de demografische evolutie heeft de overheid natuurlijk niet veel vat. Maar de sociale zekerheid beschermt uiteraard tegen nog meer armoede. Andere maatregelen, zoals het Groeipakket, zijn niet gericht genoeg, waardoor de middelen niet voldoende terechtkomen bij de mensen die ze het meest nodig hebben.'

In het Jaarboek staat een studie van Tim Goedemé en Julie Janssens over de non-take-up van sociale uitkeringen. Die is hallucinant hoog. Waar zit het probleem?

Jill Coene: 'De onderzoekers hebben een survey bij 1900 gezinnen met een laag inkomen gekoppeld aan administratieve gegevens. Bij de doelpopulatie van 18- tot 64-jarigen met een laag belastbaar inkomen nam in 2019 37 tot 51 procent zijn recht op een leefloon niet op, terwijl ze er wel voor in aanmerking kwamen. Voor de verhoogde tegemoetkoming voor gezondheidszorg was de

non-take-up 39 tot 51 procent, voor de verwarmingstoelage zelfs 78 tot 94 procent. De redenen waarom mensen hun uitkeringen niet opnemen zijn uiteenlopend. Soms zet de rechthebbende de stap naar het OCMW niet, om wat voor reden ook. Maar ook het design van de uitkeringen of de manier waarop iets administratief georganiseerd is, kan drempels opwerpen. Veel uitkeringen hangen bijvoorbeeld af van het recht op een andere uitkering. Zo krijg je het sociale tarief voor energie onder andere als je een leefloon hebt. Neem je het leefloon niet op, dan loop je wellicht ook het sociale tarief mis. De verhoogde tegemoetkoming krijg je automatisch als je een bepaald statuut of een bepaalde uitkering hebt. Heb je die niet, dan kun je zelf bij het ziekenfonds aantonen dat je inkomen onder een bepaalde grens ligt. Maar dat moet je als rechthebbende wel weten en dan moet je ook nog eens de stap zetten. Non-take-up heeft ook voor een stuk te maken met de afbakening van de doelgroepen. Voor de ene uitkering moet je een leefloon hebben, voor de andere een inkomen onder een bepaalde grens, voor weer een andere ligt die grens hoger of lager. Dat maakt het zeer ingewikkeld. Daarom pleiten de auteurs voor meer automatische toekenning van rechten.'

De non-take-up van rechten en uitkeringen speelt ongetwijfeld ook bij migranten?

Lore Van Praag: 'Absoluut. De ingewikkelde administratie, de voortdurend veranderende wetgeving, de veranderingen in de eigen inkomenssituatie, het zijn grote drempels. En de taalbarrière helpt ook niet. Administratieve documenten zijn voor Nederlandstaligen vaak al nodeloos ingewikkeld, om nog te zwijgen van nieuwkomers.'

Mensen met een migratieachtergrond zijn oververtegenwoordigd in de armoedecijfers. (Het relatieve armoederisico in België lag in 2021 bij personen geboren buiten de Europese Unie op ruim 31%, ver boven het Belgische gemiddelde van 13%, nvdr) Hoe kunnen we die situatie keren?

Lore Van Praag: 'Mensen die naar hier migreren, hebben zeker in de eerste vijf tot tien jaar na aankomst meer ondersteuning nodig. Het is voor velen lang wachten op de nodige documenten, op een verblijfsvergunning, en in die periode blijven ze vaak onder de radar van allerlei diensten, terwijl die periode net bepalend is voor de integratie. Daarnaast leggen nagenoeg alle migranten in gesprekken de link tussen armoede en discriminatie op de arbeids- en de huizenmarkt, in de vrije tijd enzovoort. Ook niet onmiddellijk aantoonbare discriminatie – het lelijke woord op de tram, de vijandige blik – doet iets met iemands zelfbeeld en het beeld dat iemand heeft van de

kansen en mogelijkheden in de samenleving. Discriminatie beïnvloedt keuzes. Mensen kiezen bepaalde locaties en situaties. Dit geldt zelfs voor kinderen van migranten die geboren en getogen zijn in ons land. Aan onze universiteit heb je studierichtingen waar er relatief meer mensen met een migratieachtergrond studeren, omdat ze denken dat ze in die sectoren in de toekomst minder gediscrimineerd zullen worden.'

Wat de strijd tegen armoede in het algemeen betreft, welke maatregelen kunnen naast de automatische toekenning van rechten nog helpen?

Jill Coene: 'Een verhoging van de minimuminkomens. Nu liggen het leefloon en veel andere uitkeringen onder de armoedegrens. Natuurlijk moet je dan ook de minimumlonen verhogen om ervoor te zorgen dat werken voldoende aantrekkelijk blijft. En dat zou dan weer druk leggen op de concurrentiekracht van onze economie. Een pasklaar antwoord is er dus niet. Wat zeker ook zou helpen, is voldoende sociale woningen. Die beschermen zeer goed tegen armoede als je een laag loon of een uitkering hebt. Op dat vlak schiet Vlaanderen echt wel tekort. Er zijn 180.000 bijkomende sociale woningen nodig en er worden er maar 3000 per jaar gebouwd.'

Welke rol kunnen lokale besturen spelen in de strijd tegen armoede?

Jill Coene: 'De grote hefboomen liggen op het Europese, federale en Vlaamse niveau. Het lokale niveau is belangrijk in het ondersteunen en wegwijs maken van mensen, hen wijzen op hun rechten. Ook een aanspreekpunt aanbieden, een vaste begeleider die op meerdere domeinen met een gezin aan de slag gaat, is zeer belangrijk. Een lokaal bestuur kan ook kleinere ingrepen doen die een grote impact hebben op het dagelijkse leven van mensen zoals het wegwerken van drempels in het vrijetijdsveld. Door de discretionaire bevoegdheid van OCMW's verschilt het beleid van gemeente tot gemeente. Ik blijf het vreemd vinden dat je in de ene gemeente of stad rechten hebt die je elders niet hebt.'

Lore Van Praag: 'Specifiek wat mensen met een migratieachtergrond betreft, zijn lokale besturen goed geplaatst om het integratiebeleid mee vorm te geven. Onderzoek van Elien Diels en collega's toont dat lokale besturen de regie voor integratie die ze door de Vlaamse overheid werd toegewezen, goed in de praktijk brengen. Organisaties die bezig zijn met integratie van migranten werken in grote mate samen en zijn meestal op meerdere beleidsdomeinen actief, zoals werkgelegenheid, huisvesting en vrije tijd. Het lokale niveau is uitermate geschikt voor deze samenwerking.' —

STEFAN DE WICKERE

Jill Coene:
'Sociale woningen beschermen zeer goed tegen armoede als je een laag loon of een uitkering hebt. Op dat vlak schiet Vlaanderen echt wel tekort. Er zijn 180.000 bijkomende sociale woningen nodig en er worden er maar 3000 per jaar gebouwd.'

Technologie en zorg hand in hand

Kun je de mogelijkheden van technologie samenbrengen met het menselijk aspect van zorg? Welzijnsvereniging Mintus Brugge is rotsvast overtuigd van wel. Daarom investeert ze hierin en introduceert ze allerlei technologie bij medewerkers en zorgbehoevenden. Iedereen laten proeven van technologie om hen de voordelen te doen ervaren, dat is de missie.

Rebecca Denys is zorginnovator bij Mintus en Margot De Jonghe is er ondertussen meer dan een jaar aan de slag als zorgtechnoloog. Zij brengen de behoeften van zowel zorgbehoevenden als medewerkers in kaart en zoeken daarvoor technologische oplossingen.

‘Margot startte bij ons als stagiair, ze ontwikkelde een techniekoffertje,’ vertelt Rebecca Denys. ‘Zolang zij er was, verliep alles vlot, maar na haar vertrek werkte niemand nog met de koffer. We hadden dus wel mooie technologie in huis, maar ze geraakte geleidelijk in onbruik. Medewerkers en senioren kennen nog te weinig de mogelijkheden van technologie en zijn er vaak onvoldoende in bedreven. Dus beseften we dat ondersteuning op lange termijn nodig was. Daarom experimenteerden we één jaar met de functie van zorgtechnoloog. Dit experiment was zo succesvol dat er binnenkort twee zorgtechnologen vast in dienst komen,’ zegt Rebecca Denys.

De robotkat (linksboven op p. 39) is een van de meer tot de verbeelding sprekende technologische snufjes, maar ook minder opvallende toepassingen maken het leven van zorggebruikers en medewerkers prettiger, zoals VR-apparatuur voor bewegingsoefeningen en virtuele wandelingen.

BART LASSUY

Margot De Jonghe:
‘Als zorgtechnoloog zijn wij er om te luisteren en telkens op zoek te gaan naar een oplossing op maat. Wanneer we nieuwe technologie introduceren, staat cocreatie centraal. We dringen nooit zomaar iets op bij een team.’

‘Het afgelopen jaar realiseerden we binnen onze eigen zorgdiensten mooie projecten,’ gaat Margot De Jonghe voort. ‘Zo was er een bewoner in een woonzorgcentrum met moeilijk hanteerbaar gedrag. De dokter schreef extra medicatie voor, maar dat bleek niet de goede oplossing te zijn. Daarna deden we een test met een interactieve robotkat. Die gaf de dame zo’n rustgevend gevoel dat medicatie niet langer nodig was. Nu ligt die robotkat standaard op onze medicatiekar! Natuurlijk is er geen one size fits all-oplossing. Als zorgtechnoloog zijn wij er om te luisteren en telkens op zoek te gaan naar een oplossing op maat. Wanneer we nieuwe technologie introduceren, staat cocreatie centraal. We dringen nooit zomaar iets op bij een team. Neem nu smart glasses. Normaal gezien gebruiken artsen zo’n bril om van op afstand mee te kijken bij wondzorg. Maar wij wilden verder gaan en daar nieuwe toepassingen voor zoeken. Daarom organiseerden we een brainstorming met collega’s uit diverse disciplines. Uit alle suggesties stemden de collega’s voor het idee om er boodschappen mee te doen voor de gebruikers van de dienst voor gezinszorg. Dit was gemakkelijker gezegd dan gedaan. Zeker de GDPR-regelgeving maakte het ons niet gemakkelijk. Maar het enthousiasme bij de verzorgenden was zeer groot. We staken de koppen bijeen en werkten alles uit. In ons experiment deed de verzorgende boodschappen voor een gebruiker met een halfzijdige verlamming. Door deze beperking kon hij al lange tijd niet meer zelf naar de winkel. Toen de verzorgende vertrok, volgde de bewoner van thuis uit alles mee. Onze doelstelling was dat de gebruiker mee kon kijken in de winkel. Maar we merkten meteen op hoe enthousiast meneer de rit naar de winkel meebeleefde. Hij zag heel wat plaatsen waar hij al lang niet meer was geweest! In de winkel week de verzorgende af van haar boodschappenlijstje en liep langs de andere rekken. Zo zag de gebruiker producten die hij al lang niet in huis had gehaald en kon de verzorgende deze voor hem meebrengen. Of wanneer een product niet in voorraad was, kozen ze samen een alternatief. Na afloop was niet alleen de bewoner tevreden maar ook de gezinshulp ervoer dit als een pluspunt. Ze voelde zich zelfzeker omdat ze voor en met hem de juiste keuzes kon maken en niet in zijn plaats moest beslissen. Bij de evaluatie gaf meneer te kennen dat hij niet wekelijks zo wil shoppen, maar zo af en

toe zou wel fijn zijn om mee seizoensgebonden producten te kiezen,’ besluit Margot De Jonghe.

‘Het is natuurlijk ook niet onze bedoeling om altijd met smart glasses boodschappen te doen. We vertrekken telkens vanuit de noden die er zijn bij de ouderen,’ vult Rebecca Denys aan. ‘Onze eerste doelstelling is natuurlijk om de ouderen zoveel mogelijk zelf te activeren, zodat ze mee naar de winkel kunnen. Maar als dat niet lukt, dan biedt een smart glass toch de mogelijkheid om opnieuw een stap naar de buitenwereld te zetten.’

Iedereen technoloog

Technologie kost natuurlijk geld en daarvoor maakte de welzijnsvereniging een innovatiebudget vrij. De aangekochte technologie komt dan in de ‘technologiebibliotheek’ terecht. Daar kunnen de medewerkers alles lenen om het in de eigen werking te gebruiken. Ze krijgen hierbij natuurlijk de ondersteuning van de zorgtechnoloog. ‘Om bekend te maken wat er in onze bibliotheek zit, maken we filmpjes die we “innovatie-snacks” noemen,’ vertelt Margot De Jonghe. ‘Die verspreiden we in de organisatie in de hoop dat medewerkers zin krijgen om de technologie te gebruiken of andere toepassingen te bedenken binnen hun eigen werkveld. Zo stelde de HR-dienst onlangs de vraag om met een smart glass te experimenteren tijdens bijvoorbeeld coachingtrajecten van nieuwe medewerkers. Wil een dienst graag heel veel gebruik maken van een bepaalde technologie, dan kopen ze die zelf aan in plaats van ze bij ons te lenen.’

‘Ik werk als zorgtechnoloog niet enkel bij onze eigen zorgdiensten,’ vult Margot De Jonghe enthousiast aan. ‘Ik ga ook langs bij zorgbehoevenden thuis en luister naar waar ze problemen mee hebben. Daarna zoek ik welke technologie hen het best kan ondersteunen. Ik ga alles persoonlijk bij hen installeren en leg het uitgebreid uit, zodat ze er vlot mee kunnen werken. Zo hebben we al een aantal keren een leesloep of een slaaprobot bij iemand thuis geïnstalleerd. Deze dienstverlening is momenteel gratis, maar de gebruiker staat wel zelf in voor de aankoop van de techniek. Daarom blijf ik ondersteunen totdat de persoon in kwestie er echt vlot mee kan werken. Pas dan rendeert het en is de gebruiker echt tevreden. We gaan

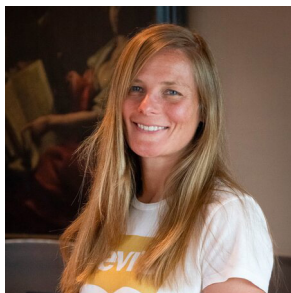
Opleiding Zorgtechnoloog

Zeven jaar geleden startte Hogeschool Vives met de opleiding Zorgtechnoloog, een mix van technologie en zorg. Naast een basisopleiding anatomie en zicht op verschillende aandoeningen zoals dementie, hart- en vaatziekten of MS, krijgen studenten een technisch luik met een basispakket elektriciteit en techniek. Gaandeweg verdiepen ze zich in complexere materie zoals de techniek achter een personalalarmsysteem of leren ze om via 3D-prints prototypes op te zetten.

'Zorgtechnologen ontwikkelen zelf geen apps maar leren modellen of mock-ups maken waarmee ze tonen hoe een app er het beste kan uitzien,' legt **Sofie Vanmaercke** uit. Zij leidt de opleiding bij Vives. 'Onze studenten kennen de mogelijkheden van technologie en ze weten veel over verschillende aandoeningen.

Daardoor vormen ze de brug tussen mensen in de zorg en de technologiewereld. Niet zoveel mogelijk technologie, wel de juiste technologie binnenbrengen in de zorgdiensten, dat is de bedoeling. Je moet bijvoorbeeld geen technologie inschakelen om iemand eten te geven. Dat moet met menselijke ondersteuning blijven gebeuren. Maar soms biedt technologie mogelijkheden om bepaalde taken van de zorg beter op te nemen. Neem bijvoorbeeld sensoren bij incontinentiemateriaal. Nu moet een verpleegkundige iemand midden in de nacht wakker maken enkel om incontinentiemateriaal te checken. Sensoren kunnen deze taak overnemen waardoor je 's nachts niet iemand onnodig wakker moet maken. De verpleegkundige krijgt dan ook de handen vrij om zich toe te leggen op andere zaken,' verklaart Sofie Vanmaercke. Ze is vast overtuigd van de meerwaarde die een zorgtechnoloog op de werkvloer kan bieden. 'Nu kopen zorgdiensten vaak technologie aan, maar niemand weet goed hoe je ermee werkt. Of er komt een update waardoor je vastloopt, en dan blijft het materiaal maar in de kast liggen.'

'We zien deze functies nog niet zo vaak terugkeren in vacatures of in een organogram,' vervolgt Sofie Vanmaercke. 'Bovendien bieden wij in Kortrijk nog maar als enige deze opleiding aan, terwijl we toch studenten aantrekken vanuit heel Vlaanderen, die stageplaatsen zoeken over heel Vlaanderen. We proberen in onze opleiding zoveel mogelijk de link te leggen met het werkveld. Wanneer de zorgdiensten ons een probleem signaleren, proberen we hier ofwel via een bachelorproef of via projectwerking een oplossing voor te creëren. Trouwens, niet alleen 18-jarigen vinden de weg naar onze opleiding. Via de verkorte leerroute volgen mensen uit het werkveld een opleiding tot zorgtechnoloog. Zo hebben we bijvoorbeeld ergotherapeuten die al in een zorgdienst werken en door deze opleiding technologie binnenbrengen in de eigen organisatie. We zien dat dit vaak zeer enthousiaste mensen zijn die door deze opleiding weer een nieuwe boost krijgen in hun carrière,' besluit Sofie Vanmaercke.

Rebbeca Denys:
'Wij zijn ervan overtuigd dat technologie de toekomst is. Want technologie zal steeds meer mogelijk maken en in de ouderensector ligt nog veel potentieel. Daar willen we met onze organisatie klaar voor zijn.'

ook langs in de lokale dienstencentra met onze technologie. Iedereen kan dan, net zoals op een tupperwareparty, kennismaken met ons en onze technologische snufjes! Zo voelen mensen meteen hoe technologie iedereen kan ondersteunen bij alledaagse taken, ook al zijn ze nog niet zorgbehoevend,' legt Margot De Jonghe uit.

'Wij zijn ervan overtuigd dat technologie de toekomst is,' rondt Rebbeca Denys af. 'Door hier nu bewust op in te zetten stomen we onze organisatie en onze medewerkers klaar voor de toekomst. Want technologie zal steeds meer mogelijk maken en in de ouderensector ligt nog veel potentieel. Daar willen we met onze organisatie klaar voor zijn. Daarnaast vinden we het onze taak als openbaar bestuur om ook zorgbehoevenden op een laagdrempelige manier kennis te laten maken met technologie. Wij begeleiden hen heel neutraal in de zoektocht naar welke technologie het beste bij hen past. We beschouwen het als onze maatschappelijke opdracht om ouderen hierbij te ondersteunen, zeker ook wat betreft de financiële kant van de zaak, zodat zorgbehoevenden de juiste technologie aankopen. Maar we zien ook nog een ander voordeel. We trekken nu andere profielen aan dan de gebruikelijke zorgprofielen. Overal is er een personeelstekort in de zorg en ook wij krijgen bepaalde functies niet ingevuld. Dankzij de mogelijkheid van reactivering binnen Via 6 voor de woonzorgcentra konden we middelen vrijmaken om een zorgtechnoloog aan te werven. In de toekomst willen we hier nog verder op inzetten en andere profielen zoals een bachelor sport en beweging in onze zorgdiensten inschakelen. —

JOKE VANDEWALLE
VVSG-stafmedewerker gezinszorg

MEER +
WETEN

inspiratiedag zorg

Ontdek
de buurt

3 oktober

#zorglokaal

Noteer nu al

vvsg

HANDBOEK

FINANCIERING RESIDENTIËLE OUDERENZORG

Evi Beyl

Sinds 1 januari 2019 is **de financiering van de zorg in de woonzorgcentra, de centra voor kortverblijf en de centra voor dagverzorging** in handen van de **Vlaamse overheid**.

Als eerste wapenfeit bracht Vlaanderen de financiering van de ouderenzorg onder de **Vlaamse sociale bescherming**, een extra vangnet boven op de sociale zekerheid voor mensen die veel zorg nodig hebben. Stapsgewijs heeft de Vlaamse overheid plannen om de financiering van de ouderenzorg **meer persoonsvolgend** te maken. De contouren van deze toekomstplannen werden verankerd in het **decreet Vlaamse sociale bescherming**.

In dit handboek wordt de **huidige financieringswijze** van de zorg in de woonzorgcentra, de centra voor kortverblijf en de centra voor dagverzorging besproken. De persoonsvolgende financiering die nog in ontwerp is, blijft voorlopig buiten beschouwing.

DE AUTEUR

Evi Beyl is stafmedewerker financiering ouderenzorg bij de Vereniging van Vlaamse Steden & Gemeenten (VVSG).

HANDBOEK FINANCIERING
RESIDENTIËLE OUDERENZORG

Auteur: Evi Beyl

ISBN (print): 978-2-509-04236-1

Meer info & bestellen:
www.politeia.be

Projectsourcing zet publieke zorgorganisaties onder druk

Zorgmedewerkers ruilen steeds vaker een reguliere baan voor hetzelfde werk via een projectsourcingskantoor. Deze tijdelijke medewerkers krijgen er betere en flexibeler loon- en arbeidsvoorwaarden dan hun vaste collega's in dienst bij een zorgwerkgever. Dit veroorzaakt spanning op de werkvloer en onnodige bijkomende kosten voor de zorgwerkgevers. De publieke woonzorgcentra zijn druk zoekende naar oplossingen voor dit groeiende fenomeen.

Met 28.000 zijn ze in België: de zorgverleners die jaarlijks via een uitzendcontract in de Belgische gezondheidszorg werken. Dat kunnen we afleiden uit recente cijfers op de website van de sectorfederatie Federgon. Een toenemend aantal werkt via zogenaamde projectsourcing. Uitzendkantoren presenteren deze medewerkers bij zorgvoorzieningen als oplossing voor het nijpende tekort aan bijvoorbeeld verpleegkundigen of zorgkundigen, maar werven die in dezelfde schaarse groep.

De ene interim is de andere niet

Uitzendarbeid heeft een dubbele betekenis. Er is enerzijds uitzendarbeid en anderzijds projectsourcing of -staffing. Een Vlaams decreet uit 2018 op de uitzendarbeid maakt het voor lokale besturen mogelijk om uitzendkrachten in te zetten. Het principe is eenvoudig: het uitzendkantoor levert een kandidaat, het bestuur – in ons geval de zorgorganisatie – treedt op als werkgever en stuurt de medewerker aan. De zorgorganisatie betaalt de uitzendkracht via het uitzendbureau en betaalt hiervoor een extra winstmarge. De wetgeving bepaalt dat uitzendkrachten ingezet kunnen worden voor de tijdelijke vervanging van een contractuele medewerker, vervanging van een statutaire collega die uit dienst gaat of bij tijdelijke vermeerdering van werk. De maximumduur is vastgelegd op twaalf maanden. De loon- en arbeidsvoorwaarden zijn strikt geregeld in een eerdere wet uit 1987.

Maar er is dus ook iets als projectsourcing. De term 'project' doet vermoeden dat deze uitzendmedewer-

ker aan een bepaald project werkt, zoals dat gebeurt in de IT-wereld voor bijvoorbeeld de installatie van nieuwe software. In de zorg is niets minder waar. Deze uitzendverpleegkundigen en zorgkundigen draaien mee in de gewone ploegdiensten, want daar komen ze veel handen tekort. De loon- en arbeidsvoorwaarden voor de projectsourcing zijn veel minder geregeld dan bij uitzendarbeid. De vrije markt duwt hier de loonvergoedingen de hoogte in. En vaak hebben deze medewerkers andere voordelen, zoals een bedrijfsauto die ze nodig hebben om naar hun wisselende werkplekken te rijden.

Nathalie Thienpont:
'Op lange termijn willen we nog meer slim roosteren, duurzaam retentiebeleid uitwerken en preventief werken in verband met afwezigheden. We zien toch voordelen als de medewerkers ook het karakter van de eigen organisatie uitstralen.'

En ze kunnen zelf ook bepalen wanneer ze wensen te werken.

Betere loon- en arbeidsvoorwaarden

Er is een trend waarbij een deel van de zorgmedewerkers op zoek is naar meer flexibiliteit in de arbeidsomstandigheden. Ploegen- en weekendwerk maakt de combinatie met privéleven niet makkelijk. Zelfroosteren is al jaren populair als methode om werk en privé beter op elkaar af te stemmen. Maar zelf je uren bepalen via projectuitzendarbeid gaat nog een stap verder. Philippe Schollaert is directeur bij wzc De Zilverberg van de Motenagroep te Roeselare: 'We maken vooral gebruik van uitzendverpleegkundigen als ons eigen vast personeelskader tijdelijk niet ingevuld geraakt, bijvoorbeeld bij ziekte. Door sterk in te zetten op "employer branding" slagen we er wel nog in om nieuwe verpleegkundigen aan te trekken, maar de schaarste op de arbeidsmarkt noopt ons toch uitzendkrachten of soms noodgedwongen projectsourcing in te schakelen. Maar er zijn toch wel nadelen: de projectsourcing-verpleegkundigen bepalen zelf wanneer ze willen werken. Ze komen de personeelsparking opgeregen met een nieuwe bedrijfswagen. Dat steekt de ogen uit van onze vaste medewerkers, die deze voordelen niet hebben. Het bezorgt de trouwe medewerkers een gevoel van oneerlijkheid. Straffer wordt het nog als de projectsourcers onze medewerkers overhalen om ook via een extern bureau te gaan werken. Er is momenteel zowat werkzekerheid voor iedereen en als je een bedrijfswagen kunt krijgen, is de verleiding groot om te veranderen.'

Philippe Schollaert:
**‘Projectsourcing-
verpleegkundigen komen
de personeelsparking
opgereden met een nieuwe
bedrijfswagen. Dat steekt
de ogen uit van onze vaste
medewerkers, die deze
voordelen niet hebben.’**

Stijgende kosten voor de werkgevers

De uitzendsector ziet de tekorten aan zorgprofessionals als een kans om zijn business in de zorgsector te vergroten. Voor de zorgwerkgevers beginnen de extra kosten door te wegen op het personeelsbudget. Een rondvraag van de VVSG leert dat woonzorgcentra gemiddeld 5 euro per bewoner per dag uitgeven voor interimwerk. Nathalie Thienpont, directeur HR en interne diensten bij Zorgbedrijf Meetjesland: ‘De interimkosten bedragen voor onze vijf woonzorgcentra ondertussen meer dan een miljoen euro per jaar. Een externe medewerker kost ons meer dan het dubbele dan een eigen vaste medewerker. We werken liever met eigen medewerkers. Daarom zijn we samen met onze woonzorgdirecteurs bezig met een bouwplan voor uitzendkrachten. Het is een delicaat thema, omdat leidinggevers veel tijd steken in een optimale personeelsbestaffing. Dat vraagt in tijden van schaarste veel inspanning en leidt vaak tot stress. We beogen daarom een minimale inzet van extern personeel zoals projectverpleegkundigen en zetten in op eigen alternatieve bestaffingsvormen zoals een vliegende equipe met extra aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden, en de begeleiding daarvan, met als gevolg even veel of meer (eigen) handen aan het bed.’

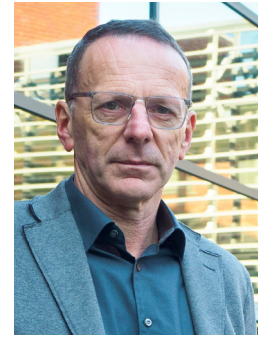
‘Op lange termijn willen we nog meer slim roosteren, duurzaam retentiebeleid uitwerken en preventief werken in

verband met afwezigheden. Zeg maar het “werkbaar werk” verhogen. We zien toch voordelen als de medewerkers ook het karakter van de eigen organisatie uitstralen. Dat is beter voor de teamspirit. En de kwaliteit van het wonen en leven in onze woonzorgcentra zal er door meer vertrouwde gezichten alleen maar op vooruitgaan,’ zo zegt Nathalie Thienpont.

Naast de hogere kosten voor het werken met uitzendkrachten is er nog een addertje onder het gras: de kleine lettertjes in het contract met het projectbureau. Zo is er de afwervingsfee, een soort boeteclausule die de zorgwerkgever aan het bureau moet betalen, als een tijdelijk medewerker zou beslissen om toch vast in dienst te komen. Jos Aben, directeur ZOGenk vertelt: ‘We zien dat medewerkers bij ons ontslag nemen en bij een uitzendkantoor gaan werken. Ze worden ons de volgende dag dan aangeboden om het tekort op te vullen dat hierdoor ontstaat. We hebben ondertussen de beslissing genomen dat wie ontslag neemt, niet opnieuw bij ons in dienst komt via projectsourcing. In één bepaald geval zijn we bijna gedwongen geweest om een afwervingsvergoeding te betalen voor een verpleegkundige die bij ons solliciteerde, omdat die twee jaar eerder enkele dagen als uitzendkracht had gewerkt. Gelukkig hebben we kunnen onderhandelen met het bureau, zodat ze toch afzagen van de afwervingsfee.’ De zorgvoorzieningen zijn gebonden aan een zwijgplicht over het afgesloten contract en de voorwaarden. In Oost-Vlaanderen betaalde een publiek woonzorgcentrum, dat liever anoniem wil blijven, 35.000 euro als afwervingsfee voor een verpleegkundige die vast in dienst wilde komen. ‘De woonzorgcentra blijven voor de uitzendsector een belangrijke afzetmarkt en dus kan er blijikbaar wel onderhandeld worden. Misschien moeten we zelf wel een interimbureau oprichten, maar dan met aanvaardbare tarieven,’ oppert Jos Aben ten slotte.

Goed onderhandelen over een waterdicht contract is een absolute must.

Het fenomeen van projectsourcing doet zich ondertussen niet meer alleen in de zorgsector voor. Door de stijgende vraag naar steun en hulp van tijdelijk onthoem-

Jos Aben:
**‘De woonzorgcentra blijven
voor de uitzendsector een
belangrijke afzetmarkt.
Misschien moeten we zelf wel
een interimbureau oprichten,
maar dan met aanvaardbare
tarieven.’**

den uit Oekraïne voelen sociale diensten van de OCMW's de schaarste aan maatschappelijk werkers toenemen. Externe staffingbureaus bieden tegenwoordig maatschappelijk werkers aan voor een dagtarief van 1000 euro. En ook in andere schaarse beroepen bij lokale besturen zien we projectsourcing ontstaan, zoals bijvoorbeeld voor expertfuncties bij de diensten mobiliteit en omgeving.

Afspraken met sectorfederatie

Wat de zorg betreft wil de VVSG, samen met de andere zorgkoepels, heldere afspraken maken met Federgon, de federatie waar de meeste uitzend- en projectsourcingkantoren bij aangesloten zijn. Dat er een richtinggevende gedragscode moet komen, daarover is er eensgezindheid. Zo kun je de kwaliteitslat leggen waar die moet komen, en excessen vermijden. Er is voorlopig veel minder eensgezindheid om maximumtarieven in te voeren of wederkerige afwervingsvergoedingen te bepalen. Steeds luider klinkt bij de publieke zorgwerkgevers de vraag naar een striktere reglementering van projectsourcing in de zorg, of zelfs een verbod op oneigenlijk gebruik ervan. Verdringing van vast werk, met onnodige kosten en kwaliteitsverlies, daar wordt noch de zorgbehoevende bewoner noch de belastingbetaler beter van.—

MIKE DESCHAMPS

VVSG-stafmedewerker
personeel in de zorg

De kracht van zelforganiserende teams

Hoe verhoog je de betrokkenheid bij verzorgenden en schoonmaakmedewerkers? Hoe geef je ze meer verantwoordelijkheid? Dat kan door kleinere teams te maken en medewerkers meer autonomie en inspraak te geven. De diensten gezinszorg uit Assenede en Mortsel veranderden het afgelopen jaar hun manier van werken. Nu bepalen de teams mee hoe ze het werk zullen organiseren en geven ze op die manier mee vorm aan de zorg voor kwetsbare inwoners.

‘Vroeger hadden we binnen onze dienst twee systemen,’ vertelt Sofie Van Ryckegem, thuiszorgverantwoordelijke uit Assenede. ‘Ongeveer de helft van de collega’s werkte volgens een klassiek systeem waarbij iedereen een vast uurrooster had: jaar in jaar uit een terugkerend rooster met dezelfde vaste cliënten. Daarnaast hadden we vier kleine teams die elk in een bepaalde wijk werkten. Ze begonnen de teamvergadering met een leeg uurrooster en vulden dit zelf in. Maar die teams waren heel klein, waardoor we bij ziekte of vakantie al snel in de problemen zaten. Beide systemen werkten naast elkaar en daardoor was het “grote” teamgevoel zoek. Daarom hebben we alles gereorganiseerd. We verdeelden alle gebruikers over vier wijken.’

Elke wijk kreeg een vast team van verzorgenden. Dit neemt nu samen de zorg op voor de cliënten uit die wijk. Dat beperkt niet alleen de verplaatsingstijd voor de medewerkers,

maar scheidt ook een gedeeld verantwoordelijkheidsgevoel.

Vroeger kwam er meestal maar één verzorgende bij een gebruiker langs. Medewerkers voelden zich persoonlijk verantwoordelijk voor het welzijn van hun zorgbehoevenden. Nu delen ze de zorg voor hun cliënten met verschillende collega’s en kunnen ze overleggen bij moeilijkere situaties. Maar ook gebruikers plukken de vruchten van deze manier van werken, merkt Sofie Van Ryckegem op: ‘Ze krijgen hulp van verschillende collega’s met elk hun eigen talent en ontvangen dus een rijkere ondersteuning dan vroeger. Vervangingen verlopen vlotter, omdat de collega’s afwezigheden onderling opvangen. Zo krijgt de cliënt telkens hulp van dezelfde vertrouwde gezichten.’

Met de nieuwe manier van werken voelen de medewerkers dat ze opnieuw een deel van het team zijn. Iedereen heeft zijn talent en collega’s leren van elkaar. Ze kunnen bij el-

kaar terecht en dat geeft energie om er opnieuw tegenaan te gaan. Wekelijks maken ze samen het uurrooster op tijdens een teamoverleg. Ze krijgen de vrijheid om de zorgvragen onder elkaar te verdelen. Zo zijn er soms meer uren nodig als een gebruiker iets extra’s wenst of een doktersbezoek heeft. Onderling bekijken de medewerkers dan wie welke taken opneemt en hoe ze dit kunnen afstemmen op hun privésituatie. Door de planning zelf op te maken merken ze de gevolgen van ziekte en vakantie meer. Maar door de hogere betrokkenheid lossen heel wat afwezigheden zichzelf op. ‘Vaak hebben ze onderling al afgestemd over wie welke vervanging opneemt. Wat een pak tijd uitspaart voor de maatschappelijk assistent,’ zegt Sofie Van Ryckegem.

Deze manier van werken is een mooi voorbeeld van hoe je als lokaal bestuur medewerkers kunt inzetten op hun sterktes. Je investeert namelijk niet alleen in je eigen medewerkers, het komt ook je profilering als werkgever ten goede. Dat is mooi meegenomen, zeker in tijden van schaarste op de arbeidsmarkt. Daar getuigt Sofie Van Ryckegem het volgende over: ‘Onze medewerkers zijn zeer tevreden over deze manier van werken. En dat straalt ook af op onze instroom van nieuwe medewerkers. Geregeld komt er iemand zich spon-

Sofie Van Ryckegem:
‘Onze medewerkers zijn zeer tevreden over onze manier van werken. En dat straalt ook af op onze instroom van nieuwe medewerkers. Geregeld komt er iemand zich spontaan aanmelden zonder dat een vacature openstaat. Onze eigen medewerkers zijn onze beste ambassadeurs!’

Ook Mortsel werkt voor gezinszorg en schoonmaakdienst met zelforganiserende teams per wijk. Elk team krijgt een kader waarbinnen het zelf verantwoordelijkheden opneemt.

ten,' gaat Paulien Gysels voort. 'Daarom definieerden we een aantal functies die collega's kunnen opnemen naast hun taak als verzorgende of logistiek medewerker. Zo hebben we per team een meewerkende coach, een planner of iemand die de cliëntrelaties opvolgt.' Elk wijkteam komt nu wekelijks samen om de planning en bijhorende wijzigingen op te nemen. Samen met het team maakt de planner de uurroosters op, zodat de medewerkers zich volledig kunnen concentreren op het maatschappelijk werk. Ook alle bijhorende wijzigingen neemt de planner voor zijn rekening. Een andere opdracht is die van meewerkende coach. Dat is een verzorgende of schoonmaakkracht die een halve dag per week de andere collega's ondersteunt. Deze mensen begeleiden teamvergaderingen, collega's kunnen bij hen terecht met praktische vragen, ze stimuleren collega's in hun groei en bewaken mee de teamsfeer.

Veerle Mortelmans is zo'n meewerkende coach in het team van Mortsel sinds 2022. Zij is zeer enthousiast over de functie die ze mag opnemen. 'Ik werk nog steeds als verzorgende, dus ik blijf in de eerste plaats een collega. Het is een heuse uitdaging om beide te combineren, maar tegelijkertijd is het enorm boeiend. Het voordeel van de kleinere teams is dat we de gebruikers allemaal beter kennen en gemakkelijker problemsituaties met elkaar bespreken. De drempel om iets te zeggen op de teamvergadering is veel lager, want we zijn maar met acht in plaats van met dertig zoals vroeger. Ik stem geregeld af met de andere coaches van de wijkteams en we steunen elkaar.

taan aanmelden zonder dat een vacature openstaat, vaak via mond-tot-mondreclame van collega's. Onze eigen medewerkers zijn onze beste ambassadeurs! In de sollicitatiegesprekken leggen we onze manier van werken uit en benadrukken dat ons systeem veel voordelen heeft. Maar het is een collegiaal systeem, samen moeten ze de puzzel leggen om het werk te organiseren. Deze manier van werken schrikt blijkbaar niet af. Integendeel, vaak ervaren nieuwe collega's de combinatie werk-privé als zeer positief. Wat een mooie troef is in de zoektocht naar nieuwe medewerkers,' besluit ze.

Zelforganiserende teams

Ook Mortsel en Borsbeek zetten het afgelopen jaar stappen om met zelforganiserende teams te werken. Mortsel en Borsbeek baten samen een dienst voor gezinszorg uit. Paulien Gysels is coördinator buurtzorg en vertelt het verhaal van Mortsel. 'Vroeger werkten de schoonmaakdienst en de dienst voor gezinszorg volledig apart. Ze hadden elk hun vaste uurroosters en een eigen diensthoofd. Begin 2022 gooiden we dit allemaal om. We werken nu met vijf wijkteams waarin de dienst voor gezinszorg en de schoonmaakdienst samen de zorg per wijk opnemen. Hierbij streven we naar zelforganiserende teams. Aan de hand van een taakanalyse keken we welke taken en dus bijhorende verantwoordelijkheden de teams zelf konden

opnemen. Ze krijgen een kader waarbinnen zij beslissingen mogen nemen. We stimuleren hen om te groeien in hun functie door andere taken of rollen op te nemen en creëren zo eigenaarschap bij de medewerkers.' Het hele team is nu samen verantwoordelijk voor het totale proces en het moet zelf de dagelijkse problemen oplossen. Vroeger kwamen problemen altijd bij het diensthoofd terecht die vanop kantoor een oplossing moest bedenken. Door die verantwoordelijkheid opnieuw bij de teams te leggen gaan die flexibeler om met de zorgvragen. Ze komen los van de vaste werkblokken en het vaste stramien. Door een grotere betrokkenheid zoeken ze zelf hoe ze elke zorgvraag het best kunnen beantwoorden.

'We vinden het belangrijk dat medewerkers zinvol werk hebben en dat we hen kunnen inzetten volgens hun talen-

Paulien Gysels:
'De teams krijgen een kader waarbinnen zij beslissingen mogen nemen. We stimuleren hen om te groeien in hun functie door andere taken of rollen op te nemen en creëren zo eigenaarschap bij de medewerkers.'

Veerle Mortelmans:

‘Het afgelopen jaar hebben we allerlei oude gewoontes moeten afleren. Eigenlijk kregen we vroeger alles op een plateau aangeboden, maar nu moeten we allemaal actiever helpen om problemen op te lossen.’

We merken dat de collega's steeds meer de weg naar ons vinden met praktische vragen, bijvoorbeeld over hun vakantieplanning. Het is fijn dat we voor hen kunnen optreden als tussenpersoon naar bijvoorbeeld de HR-dienst of de coördinator. Maar het was niet altijd evident. Het afgelopen jaar hebben we allerlei oude gewoontes moeten afleren. Eigenlijk kregen we vroeger alles op een plateau aangeboden, maar nu moeten we allemaal actiever helpen om proble-

men op te lossen. Er komt wel wat bij kijken maar mettertijd groeien we daar wel in,' zegt Veerle Mortelmans vastbesloten.

'In de loop van dit proces hebben we sterk ingezet op cocreatie,' vult Paulien Gysels aan. 'Medewerkers moesten dit verhaal mee schrijven en mee aan de verandering bouwen. Anders stonden we nu zover nog niet. De meewerkende coaches waren heel belangrijk tijdens het veranderingstraject. Hun enthousi-

asme maakte dat we alles gemakkelijker konden overbrengen naar de teams. Omdat ze dicht bij de collega's staan, vangen ze sneller signalen op, zodat wij daar dan weer vlugger op kunnen reageren. Dat is een enorme steun tijdens het veranderingstraject,' besluit Paulien Gysels. —

JOKE VANDEWALLE

VVSG-stafmedewerker gezinszorg

MEER +
WETEN

Uw ongeadresseerd drukwerk accuraat, betaalbaar én ecologisch vriendelijk bedeed? Met of zonder opmaak en drukken? Dat kan voortaan ook voor uw gemeente!

Persoonlijke service dragen wij hoog in het vaandel. Neem vrijblijvend contact met ons op, u merkt dadelijk het verschil.

Uw partner voor kwaliteitsvolle bedelingen!

Turnhoutsebaan 185 bus 1
B-2970 Schilde
0800 64 400
info@vlaamsepost.be
www.vlaamsepost.be

voor een accurate en efficiënte bedeling

Positieve jobbeleving maakt sterkere kinderopvang

‘Mijn kindjes tanken mij vol energie en liefde.’ Gelukkig staan ook zulke titels nog in de krant in verband met kinderopvang. Want daar draait het voor kinderbegeleiders om. Dat blijkt ook uit een onderzoek van de Karel de Grote Hogeschool (KdG) over jobbeleving in de kinderopvang van baby’s en peuters. De fijne ervaringen met kinderen kunnen zo krachtig zijn dat ze negatieve ervaringen op andere vlakken naar de achtergrond duwen, aldus de onderzoekers van KdG.

In tijden van personeelstekort moeten verantwoordelijken en besturen/organisatoren alles uit de kast halen om personeel voor hun kinderopvanginitiatief te vinden en te behouden. Niet enkel bij de baby’s en peuters maar ook in de opvang van schoolgaande kinderen bestaat het probleem al jaren. Maar hoe kunnen leidinggevenden het meest impact hebben op de jobbeleving van hun personeel? We distilleerden vijf essentiële factoren en acties uit het onderzoek en presenteren ze samen met voorbeelden uit de praktijk.

Dagelijkse interacties

Naast het contact met de kinderen is goede samenwerking met collega’s belangrijk om vlot op elkaar in te spelen. Bij kinderdagverblijf Hummeltjeshof in Herentals start de verantwoordelijke de teamvergadering daarom steeds met een complimentenronde. Het bestuur van Lanaken besliste dan weer om een maandelijks budget beschikbaar te stellen dat diensten mogen inzetten ter bevordering van de groepsfeer. Want conflicten of gebrek aan communicatie vragen veel energie

van de kinderbegeleiders. Dat weten ze ook bij de dienst kinderopvang van Universiteit Gent, waar verantwoordelijke Nikita Exsteyl heel dicht bij de medewerkers wil staan. ‘Tijdens minigesprekken besteden we aandacht aan de noden,’ legt ze uit. ‘We hantieren daarbij een positieve invalshoek: waar blink je in uit en waar ben je in gegroeid?’

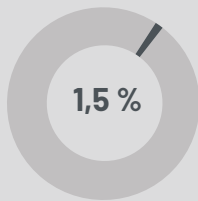
Ouders zijn ook een onderdeel van de dagelijkse interacties. Om de gesprekken met ouders te ondersteunen werkt kinderdagverblijf Ons Zonneke

STEFAN DE WICKERE

Iets meer mannen in de kinderopvang

150 mannelijke kinderbegeleiders werken er in de kinderopvang in Vlaanderen, zo blijkt uit een recente telling van het Agentschap Opgroeien. Dit is amper 1,5% van alle begeleiders. Bij de leidinggevendenden is het aandeel mannen 3%, bij de ondersteunende medewerkers 7%. Maar al bij al blijven mannelijke kinderbegeleiders uitzonderlijk. En dat is jammer.

Mannen in de kinderopvang zichtbaar maken is een eerste stap om meer mannen, en dus bijkomende handen en hoofden, op de werkvloer te krijgen. En die verscheidenheid aan rolmodellen is van groot belang voor de ontwikkeling van de kinderen. Mannen vormen een waardevolle toevoeging in de kinderopvang, want mannen, vrouwen en x'en verschillen van elkaar bij zorg, spel en interactie. Het percentage mannelijke werknemers in de kinderopvang en andere traditioneel vrouwelijke banen verhogen heeft ook niet enkel pedagogische voordelen. Het kan de krapte op de arbeidsmarkt helpen verminderen, en ook de loon- en arbeidsomstandigheden (bijvoorbeeld de kinderratio) helpen verbeteren.

Een denktank van het Agentschap Binnenlands Bestuur is het lokale gelijkemansbeleid in de kinderopvang nu vorm aan het geven. De Vlaamse zorg- en welzijnsambassadeur steunt dit initiatief. De deelnemers wisselen kennis en expertise uit binnen het opgezette netwerk. Er zijn voelbare acties voor het werkveld op komst. De VVSG werkt volop mee in deze denktank, samen met andere werkgevers, onderwijs, middenveld en hogere overheden. We willen in eerste instantie meer sensibiliseren en de voordelen bekendmaken, om zo op lange termijn positieve effecten te hebben op de werkplek. _ Mike Deschamps

in Landen met thema's van de maand. Die hangt de pedagogische coach op de deuren van de verschillende leefgroepen, zodat ook de ouders ervan op de hoogte zijn. Op die manier komen gesprekken vlotter op gang en gaan ze over meer dan over voeding en slaap.

Ruimte voor overleg en vorming

Een kinderopvang is gemiddeld tien à elf uur open, maar een kinderbegeleider werkt acht uur per dag. Hierdoor zijn er in de loop van de dag verschillende kinderbegeleiders aan het werk die elkaar moeten brieven en moeten overleggen. Ook voor bijscholing en pedagogische ondersteuning creëren organisatoren beter tijd en ruimte, zo blijkt duidelijk uit het onderzoek van de Karel de Grote Hogeschool. Net zoals dat in het onderwijs met de pedagogische studiedagen gebeurt, sluiten sommige kinderopvanginitiatieven een aantal dagen per jaar collectief om vorming te organiseren. Zo komt er tijd en ruimte vrij om met de professionalisering van het team bezig te zijn.

Maar overleg en reflectie op de praktijk moet ook gewoon tijdens de werkdag kunnen. Competente medewerkers vragen om een competent systeem, met een combinatie van gezamenlijke en individuele vormingsmomenten. Experts gaven eerder al aan dat de grootste winst in kwaliteit te grijpen valt als je structureel kunt inzetten op individuele

reflectiemomenten tijdens de werktijd. Die kunnen dan bijvoorbeeld de vorm aannemen van individuele coachinggesprekken met de pedagogische coach of een module in het digitale leer- en inspiratieplatform BLINK.

Zet in op talenten en geef inspraak

'Een harmonieuze afstemming in de taakverdeling komt de jobbeleving ten goede,' zo staat te lezen in het luik werkorganisatie van het onderzoek van KdG. Om tot die harmonie te komen kun je gebruik maken van de aanwezige talenten en interesses bij de kinderbegeleiders. Meer en meer werken kinderopvanglocaties met werkgroepen waarbij medewerkers kunnen aansluiten volgens belangstelling en talenten. Bij 't Kevertje in Diest vroeg de verantwoordelijke wie er wou meewerken aan de inrichting van de snoezelruimte. Dankzij een aantal knutseltalenten kwam de ruimte tot leven. In het team van De Knuffelboom in UZ Gent zit dan weer een taaltalent: deze kinderbegeleidster werkt taalprikkel uit die in alle leefgroepen aan bod kunnen komen. Om in te zetten op persoonlijke interesses die ook de expertise in de kinderopvang ten goede komen, krijgen kinderbegeleiders van 't Blommeke in Lanaken de mogelijkheid om tot maximaal vier keer per jaar buiten de werktijd vorming te volgen die terugbetaald wordt.

Wees fier

In de sector zelf moet je weinig mensen overtuigen van het feit dat ze betekenisvol werk verrichten. In de samenleving ervaren kinderbegeleiders dat hun beroep onderschat en ondergewaardeerd wordt. Om daar iets aan te veranderen stuurde het lokale bestuur van Beveren in de week van de kinderopvang naar elk gezin met kinderen jonger dan drie jaar een kaartje met de boodschap een woord van appreciatie te bezorgen aan de kinderopvang. Hierdoor voelden de kinderbegeleiders zich niet enkel gesteund door hun lokale bestuur maar ook nog eens door alle ouders die de moeite namen een complimentje te bezorgen. In heel Vlaanderen werden er tijdens de week van de kinderopvang 2022 meer dan 10.000 complimenten verstuurd.

Met zulke acties kunnen we kinderbegeleiders ondersteunen om zich competent én gezien te voelen. Zie het ook niet te groot, kleine vormen van waardering zijn soms nog waardevoller. Af en toe eens binnenspringen als algemeen directeur of schepen, dat toont je waardering ook.

Vergeet ook de directe leidinggevendenden niet

Tot slot ook nog dit: om kinderbegeleiders goed te ondersteunen in hun werk is de rechtstreeks leidinggevende doorslaggevend. Ook deze functie is een knelpuntberoep. Ilse Mingelinckx, verantwoordelijke van kinderdagverblijf Ons Zonneke in Landen, omschrijft haar jobbeleving in een openhartige Facebookpost als volgt: 'Puzzelen van uren en zoeken van oplossingen, neemt samen met zorg dragen voor je medewerkers enorm veel tijd in beslag. Kwaliteitshandboek, procedures, bezettingscijfers, plannings zijn ook enorm belangrijk. Maar het is een heus huzarenstukje om alles mooi te laten samenkomen en ingepland te krijgen.' Ilse straalt waardering uit – zoals zoveel van haar collega-verantwoordelijken in Vlaanderen – want ze vervolgt: 'Gelukkig kan ik rekenen en steunen op een topteam, anders zou het niet mogelijk zijn dagelijks zoveel liefde te geven aan al die kleine kapoenen.' –

JOHANNA BOLLE

VVSG-stafmedewerker groepsopvang baby's en peuters

Meer informatie over het onderzoek: www.kdg.be/onderzoek/jobbelevingkinderopvang

MEER
WETEN

In Ham zijn sportieve en creatieve wijkbezoeken een hefboom voor inclusie

Dit is een verhaal over intense samenwerking tussen de jeugddienst en het straat- en buurtwerk in het Limburgse Ham. Over hoe jeugdconsulenten John en Jochim samen met buurtwerkster Sas de wijk in trekken om met Panna Cup, Koffiekan en Buurtbabbels in de leefwereld van de buurtbewoners te treden. In een gezellige sfeer, met veel fair play en niet zelden ook met special guests zoals freestyler Filip Meeus van Rabonasport laatst, die boven op dit alles tricks, workshops en balgoochelaarij bracht. Hun missie? Iedereen hoort erbij, iedereen doet ertoe. En dat moet jong en oud ervaren.

‘Wanneer je met Panna Cup, een reizende voetbalkooi, in de wijk komt, dan komt iedereen op straat,’ vertelt John. ‘Het is een toernooi voor jongens en meisjes in de buurt, maar ook hun ouders en grootouders zijn van de partij. Ze supporteren voor hun jonge snaak, of ze slaan een praatje met elkaar bij een kop koffie en zelfgebakken taart en baklava. Samenkomen en elkaar ontmoeten op de plek waar de mensen wonen, dat versterkt de sociale cohesie in de buurt.’

‘Maar tegelijkertijd is het belangrijk dat we met onze initiatieven ook aan buurtversterking doen. Als we de wijk in trekken, nemen we vaak iemand van de sociale dienst, de opvoedingswinkel of een andere partner van het Huis van het Kind mee. Dat haalt de hulp- en dienstverleners in het lokale bestuur en bij de partnerorganisaties wel uit hun comfortzone! Vaak weten ze eerst niet wat ze mogen verwachten. Maar uiteindelijk blijkt dat de buurtbewo-

ners gewoon blij zijn dat ze iemand van de gemeente zien. Dan verloopt alles heel informeel en spontaan. En net doordat de buurtbewoners de welzijnswerkers en zorgverstrekkers in hun eigen straat zien en spreken, leren ze het gezicht kennen van de persoon bij wie ze hun vraag of bezorgdheid kunnen uitspreken. Net in die informele setting kan er een vertrouwelijke band ontstaan waardoor mensen vlotter de weg naar de hulp- en dienstverlening vinden. Voor de

Straathoekwerker Sas (links) biedt een hartelijke insteek. Bij koffie en taart voor de buurt (rechts) is iedereen uitgenodigd, van kinderen tot bewoners van de assistentiewoningen.

hulpverlener en dienstverlener is de buurt een echte vindplaats van nieuwe vragen en nieuwe cliënten.'

Beleid tot aan de voordeur

Buurtversterking door de inzet van een straathoek- of buurtwerker, een integratieambtenaar, welzijns- en andere diensten en ja, zelfs de wijkagent, is preventief, netwerkend en ondersteunend. Het maakt dat de 'zittende' diensten directe impact hebben op de onmiddellijke en concrete leefsituatie van de inwoners van Ham, maar ook op de interactie tussen buurtbewoners en de eventuele problemen en conflicten als gevolg daarvan. Daardoor kan de dialoog dan weer veel makkelijker op gang komen.

Niet onbelangrijk in een gemeente die de laatste jaren zeer sterk is gegroeid. Onder andere de strategische ligging is daarin een bepalende factor: naast de E313 en op het kruispunt van het Albertkanaal met het kanaal Dessel-Kwaadmechelen, op de grens van de provincie Antwerpen en op een zucht van Vlaams-Brabant. De economische activiteit nam er fors toe, er werd geïnvesteerd, er ontstonden nieuwe wijken, de kaap van 11.000 inwoners werd overschreden, de lokale bevolking is intussen zeer divers.

In die context vindt het bestuur van Ham het niet enkel belangrijk problemen op te lossen, maar evenzeer buurten en wijken te waarderen. Dat gebeurt vanuit een krachtgerichte insteek: lokale goodwill, talenten aanwezig in de buurt en positieve beeldvorming met persartikels in de lokale pers en YouTube-filmpjes op sociale media. Niet enkel de 'moeilijke' wijken, maar alle buurten worden zo in de kijker gezet, want elke

buurt heeft recht op aandacht en stimulans. Iedereen is immers gelijkwaardig en volwaardig en vraagt om in zijn geheel als mens te worden gezien en gerespecteerd.

Weg dus met stigmatisering. Om dat kracht bij te zetten gaan ook de burgemeester en de schepenen regelmatig met de jeugddienst, de welzijnswerkers en de buurtwerkster mee de wijken in, om er met jong en oud, arm en rijk, autochtoon en allochtoon in dialoog te gaan. Zo krijgt ook het gemeentebestuur een gezicht en kunnen inwoners en beleidsmakers elkaar op een andere manier benaderen dan met de klassieke dienstopstelling. Niet enkel de hulp- en dienstverlening en het sociaal werk, maar ook het lokale beleid wordt zo een sterk product. Belangrijk is dat er via deze weg naar gestreefd wordt om ie-

John Ooms:
'Door te starten vanuit de jongeren proberen we ook de ouders en bij uitbreiding heel de buurt te stimuleren om eigenaarschap en verantwoordelijkheid op te nemen, zodat ze zelf ook acties opzetten.'

deren even veel 'kansen tot' aan te bieden, dat is de oprechte intentie. Kansen tot gebruik van de welzijnsservice maar ook kansen om zelf te kiezen om ergens aan deel te nemen of net niet.

Van uitsluiting naar insluiting

'Sas van de Buurt (Saskia Geens, nvdr) is voor ons het ankerpunt op straat,' gaat John voort. 'Zij gaat op zoek naar jongeren, spreekt hen aan, reikt hen mogelijkheden aan tot actie en samenwerking. Ze zet een emancipatorisch proces in gang, zodat jongeren rekening houden met de buurtbewoners (en andersom) en alle betrokkenen zicht krijgen op gevolgen van hun gedrag. Tegelijkertijd werkt ze aan een positieve beeldvorming over de jongeren, zodat buurtbewoners de jongeren niet alleen leren kennen maar hen ook aanspreken, bijvoorbeeld bij meningsverschillen. Zo kan een situatie plots heel anders worden, doordat roepen tegen elkaar verandert in praten. Evident voor sommigen, niet zo vanzelfsprekend in buurtconflicten.'

De jeugddienst werkt aanvullend op de inspanningen van de buurtwerkster. Dit vergt een open en kritische houding om het reguliere aanbod aan te passen aan kinderen en jongeren op maat van hun denken en rekening houdende met de tendensen van 'nu'. Alleen zo kan er een context tot stand komen waarin de jeugdwerkers laagdrempelig aanwezig kunnen zijn in de leefomgeving van jongeren.

'Door te starten vanuit de jongeren proberen we ook de ouders en bij uitbreiding heel de buurt te stimuleren om eigenaarschap en verantwoordelijkheid op te nemen, zodat ze zelf ook acties opzetten,' licht John toe. 'En we zien dat dit ook gebeurt. Het initiatief moet niet altijd vanuit de gemeente komen. Meer: het initiatief vanuit de gemeenschap bevordert net de dynamiek van integratie en inburgering én de wisselwerking tussen hulpvragen en gemeentelijk aanbod.'

'Concreet: in het Jeugdhuis De Stip, rustig gelegen in het centrum van Ham, organiseren we drie keer per maand een

Outreachend werk loont

Om op het lokale niveau inclusie tot stand te brengen sommen jeugdconsulenten John Doms en Jochim Noels een aantal doorslaggevende factoren op. Zo is het belangrijk om volgehouden integraal gemeentelijk beleid te voeren op het vlak van outreachend werken. Het lokale bestuur van Ham zette vóór de eeuwwisseling al in op een fulltime straathoekwerker. Na Steve Roten kwam in 2019 Sas van de Buurt. Haar taken gaan verder dan enkel jeugd en jonge gezinnen. Ook buurten en (eenzame) ouderen zitten in het pakket. Daarnaast is er ook al tien jaar een integratieambtenaar en sinds kort een projectmedewerker kinderarmoede. Allemaal werken ze outreachend.

Meer weten? www.jeugdraadham.be

Ga met je dienst aan de slag

- Gebruik je eigen talenten om naar de wijk te trekken.
- Wees authentiek.
- Durf, herhaal, doe.
- De ervaring is dat je via heel veel poorten aan buurtactivering kunt doen.
- Geloof erin.
- Kun je bmx'en, skaten, gewoon goed knutselen, volleyballen, jongleren of muziek maken, pak je talent mee in de wijk. Creëer er je eigen vibe mee.
- De buurt ziet je graag komen. Dat is vooral wat wij ervaren.

Kids Café. Ook Sas brengt hier regelmatig een bezoekje. Jongeren van het vijfde leerjaar tot en met het derde middelbaar komen er kicken, spelletjes spelen en gewoon rondhangen met hun vrienden. Ontmoeting en een eigen plekje hebben staan hier centraal. Ook wordt de mogelijkheid geboden om uitstappen en externe activiteiten te organiseren, wanneer de tieners hier om vragen. Dit initiatief spreekt zowel kansengroepen als lagere en hogere middenklassers aan. Dat maakt het inclusief. Momenteel komen er zo maandelijks meer dan honderd jonge tieners naar het Kids Café, waardoor we – sinds corona – opgesplitst hebben in kleinere groepen. Door die downsizing zien we dat er nu ook kinderen en jongeren met ASS en ADHD komen. Minder druk, minder prikkels. Iedereen kan er op die manier bij horen en meedoen.'

'En de ouders blijven betrokken. We geven hen info over wat er in het Jeugdhuis gebeurt. Want zij zijn en blijven verantwoordelijk voor hun kinderen. Wij houden in het Jeugdhuis toezicht en gaan in interactie. Omgekeerd geven de ouders ook info over hun kinderen. Ze mogen hun kinderen altijd komen ophalen wanneer die weg willen. Maar in de praktijk gebeurt net het omgekeerde: als hun ouders aan de deur staan, willen hun kinderen altijd blijven,' lacht John.

Inspelen op subculturen en trends

Jochim: 'Outreaching is de kern van ons sociaal-sportieve werk. Een streefdoel (deels) ook voor alle welzijns- en zorgverstrekkers in Ham. Het werd opgenomen in enkele functieomschrijvingen. En we krijgen heel veel vertrouwen, ruimte en verantwoordelijkheid van onze leidinggevenden en het lokale bestuur om in de straat en vanuit de straat, in en vanuit

Jochim Noels:
'We krijgen heel veel vertrouwen, ruimte en verantwoordelijkheid van onze leidinggevenden en het lokale bestuur om in de straat en vanuit de straat, in en vanuit de leefwereld van de buurtbewoners te werken.'

de leefwereld van de buurtbewoners te werken.'

'Daarnaast krijgt outreachend werken als rode draad ook een structurele inbedding in de BBC en het meerjarenplan. Er worden voor de jeugddienst, de sportdienst, de buurtwerkster en de integratiedienst budgetten gereserveerd voor initiatieven zoals Panna Cup, het Kids Café en een "BMX-cultuur", maar ook voor theater- en animatieproducties voor kinderen, repetitieruimte, podiumkansen voor muziekgroepen en dj's, kortfilmprojecten en... een hangcultuur. Dit biedt ons de kans de gebaande paden te verlaten, te experimenteren en in te spelen op subculturen en trends van het moment.'

Kansen geven start aan de kassa

John: 'Muzikaal of theateraard, belangrijk is dat alle kinderen en jongeren kansen krijgen om gratis of voor een zeer democratisch bedrag deel te nemen aan culturele en sportieve evenementen, workshops of gebruik van infrastructuur. Om naar het Kids Café te komen moeten kinderen en jongeren bijvoorbeeld niet betalen. Wanneer ze willen kicken,

hoeven ze geen geld in te steken. Maar aan de toog betaalt iedereen één euro voor een drankje of voor een zakje chips: arm en rijk dus. Tegelijkertijd bieden we gratis plat of bruis aan via onze cooler die op een discrete plek staat. Een filmvoorstelling bieden we gratis aan in het jeugdhuis, bij een professionele kindervoorstelling wordt er maar twee euro gevraagd per kind, begeleiding mag gratis binnen. Op het speelplein betaalt iedereen een euro per kind, terwijl de gemeente 1,5 euro per kind oplegt. Of je nu arm of rijk bent, het doet er niet toe: iedereen gelijk. Ook dat is inclusie. Maar als het voor iemand dan toch nog niet haalbaar zou zijn, dan is er nog altijd het OCMW dat in samenspraak met de ouders een passende oplossing biedt. Hier zien we regelmatig een actieve verwijfsfunctie voor de buurtwerkster, onder meer door discrete contacten te leggen met ouders.'

Zo kunnen John en Jochim nog tal van praktijken in Ham tonen, doorwerken met visie, inspraak, kansen, beleid, beeldvorming en partnerschappen over verschillende domeinen heen. Achterliggend, minder expliciet vermeld, maar toch sterk aanwezig: toetsingen in de praktijk, zelfevaluatie, steeds kritisch terugkijken, wat doet het lokale bestuur in Ham, en waarom? En wat vinden de kinderen, de jongeren, hun ouders, jong en oud, daar zelf van? Steeds in een open sfeer van pragmatisch denken en handelen met alle inwoners in Ham voor ogen. Breed jeugdbeleid met een generatiele toets en met bijzondere aandacht voor kwetsbaarheden, maar immer integraal en inclusief, talent- en krachtgericht. Want: iedereen hoort erbij en iedereen wil ertoe doen. In alle facetten van het leven. —

DANY DEWULF

VVSG-stafmedewerker Inclusie en vermaatschappelijking van zorg

MEER
WETEN

Sociale huurders toegang geven tot duurzame energie

Sociale huisvesting koppelen aan de toegang tot betaalbare en duurzame energie is een meer dan noodzakelijke sociale doelstelling die besturen tegelijk voor aanzienlijke uitdagingen plaatst. Ze vergt niet alleen doorgedreven samenwerking en goede wil maar ook en vooral flink wat juridische en investeringstechnische knowhow. Een kolffe naar de hand van ASTER, een coöperatief project van de socialehuisvestingsmaatschappijen dat in een groeiend aantal gemeenten zonnepanelen ter beschikking stelt van sociale huurders.

‘Toegang tot duurzaamheid voor huurders door middel van energie-efficiënte modernisering’, dat is vrij letterlijk de betekenis van het letterwoord ASTER, voluit ‘Access to Sustainability for Tenants through Energy Effective Retrofit’. De coöperatie van vandaag startte in 2018 vanuit de Vereniging van Vlaamse Huisvestingsmaatschappijen als een Europees Elena-project met steun van de Europese Investeringsbank (EIB). Het project kreeg een subsidie van 900.000 euro toegekend, waar nog 10% cofinanciering naast gelegd moest worden. Daarmee moest een investeringsvolume van minstens 10 miljoen euro worden gerealiseerd. ‘De hoofddoelstelling van het project was dubbel,’ schetst algemeen directeur Sven Van Elst. ‘Enerzijds wilden we deskundigheid opbouwen om een investeringsprogramma voor duurzame ontwikkeling in sociaal wonen op te zetten. Anderzijds wilden we heel concreet 20.000 fotonvoltaïsche installaties plaatsen op bestaande sociale woningen, voor een totale capaciteit

van 40 megawattpiek.’ De sector van de sociale huisvesting had immers veel dakoppervlakte ter beschikking, maar bleek er weinig mee te doen om duurzame stroom op te wekken. ‘Daar wilden we verandering in brengen,’ zegt Sven Van Elst. ‘En daarnaast is natuurlijk onze sociale doelstelling prioritair: we willen onze huurders minder laten betalen voor energie.’

Het vergde enkele jaren voorbereiding, maar vandaag is ASTER klaar om in een snel tempo een pak sociale woningen van fotonvoltaïsche zonnepanelen (PV) te voorzien.

Businessmodel en wettelijke regeling

Het knelpunt bij de start was dat de investering niet kon worden terugverdiend via de huurder, daarvoor moest er een wettelijke regeling komen. Sven Van Elst: ‘Ons oorspronkelijke verdienmodel was gebaseerd op het systeem van de terugdraaiende teller. Maar nadat een arrest van het Grondwettelijk Hof dit systeem op de helling had gezet,

moest onze businesscase worden aangepast aan de veralgemening van de digitale meter. Dat heeft wat vertraging opgeleverd, maar het is ons wel gelukt. En nu de energieprijzen de pan uit swingen, twijfelt niemand er nog aan dat het nuttig is de beschikbare daken vol te leggen.’

Als formeel vehikel werd in oktober 2020 de coöperatieve vennootschap ASTER cv opgericht, door veertig socialehuisvestingsmaatschappijen en de Vereniging van Vlaamse Huisvestingsmaatschappijen. Finaliteit van deze coöperatieve vennootschap? Bijdragen aan een duurzame sociale woninghuurmarkt voor de samenleving. Leidraad daarbij zijn de coöperatieve waarden zoals de International Cooperative Alliance (ICA) ze formuleert: zelfredzaamheid, verantwoordelijkheidszin, democratie, gelijkheid, billijkheid en solidariteit.

Aandeelhouders: ook lokale besturen

Ondertussen groeide het aantal socialehuisvestingsmaatschappijen en

Sven Van Elst:

‘De hoofddoelstelling van het project was dubbel: deskundigheid opbouwen om een investeringsprogramma voor duurzame ontwikkeling in sociaal wonen op te zetten, en fotonvoltaïsche installaties plaatsen op bestaande sociale woningen. En daarnaast is natuurlijk onze sociale doelstelling prioritair: we willen onze huurders minder laten betalen voor energie.’

woonmaatschappijen die aandeelhouder zijn tot 62. Naast de eigen leden kunnen ook gelijkaardige organisaties met dezelfde doelstellingen, waaronder lokale besturen, aandeelhouder worden. Op dit ogenblik is er een eigen vermogen van 4 miljoen euro.

De PV-installaties: plaatsing en beheer

De coöperatieve vennootschap publiceerde in december 2020 een selectieleidraad voor het plaatsen en beheren van de fotovoltaïsche installaties. Na de verschillende stappen in de aanbesteding werd in juli 2022 de opdracht toegewezen aan Energyvision, een Gents bedrijf met zetel in Jette. Zij staan in voor de plaatsing van de zonnepanelen, maar doen ook het onderhoud nadien en een monitoring van de systemen gedurende tien jaar. De opdrachtnemer ontwikkelde daartoe een monitoringplatform dat eigendom blijft van ASTER.

'Belangrijk is dat er een bevoorradingszekerheid is,' benadrukt Sven Van Elst. 'Onze commerciële partner heeft een ruime voorraad aan panelen en omvormers, wat in deze onzekere tijden op het vlak van materialen en levertermijnen een heel belangrijke troef is. Wellicht daardoor krijgen we soms ook vragen van lokale besturen of andere publieke spelers om zonnepanelen te leggen op hun gebouwen. Daar kunnen we alleen op ingaan, als er een voordeel voor onze sociale huurders aan vasthangt.' (zie kaderstukje)

Cijfers en vooruitzichten

ASTER zette alles op alles om in 2022 zoveel nog mogelijk installaties te plaatsen. Na 1 januari werd de maximumpremie voor residentiële PV-panelen immers verminderd van 1500 naar 750 euro. Zo konden 824 installaties worden gerealiseerd. De eerste panelen werden in een testfase geplaatst in augustus in Temse en Herentals. In oktober werd bij socialehuisvestingsmaatschappij De Mandel in Roeselare de officiële aftrap van het project gegeven. Vanaf dan werd opgeschaald van 50 tot 100 installaties per week, totdat de winterprik de installaties on hold zette. Na de kerstperiode maakte het zachte weer het mogelijk om al nieuwe werven op te starten in Anzegem, Leuven, Geel, Wevelgem en Ieper.

Voor 2023 is de doelstelling om 10.000 installaties te plaatsen, goed voor 30 MWp; in totaal is het streefcijfer 395.000 zonnepanelen op 52.500 sociale woningen. Dit zonnevermogen van 158 MWp

moet jaarlijks zo'n 130 GWh zonnestroom produceren en zou zo de jaarlijkse CO₂-uitstoot van de huisvestings- en woonmaatschappijen met 35.000 ton reduceren.

Uitdagingen en ambities

Sven Van Elst en zijn medewerkers merken dat zo'n grootschalig project een hele uitdaging is, ook voor de netbeheerder. 'Niet alleen zijn er heel veel EAN-nummers bij betrokken, ook de netcapaciteit wordt soms op de proef gesteld,' legt hij uit. 'Bij grote installaties moet er immers een netstudie aangevraagd worden, maar voor onze vele kleine installaties is dat niet het geval. Maar als die in eenzelfde wijk op de daken geplaatst worden, realiseren we soms een gelijkaardige capaciteit als één groot project.'

Het spreekt vanzelf dat zulke ambitieuze plannen veel geld kosten. De coöperatie onderhandelde hiervoor met verschillende banken en kwam uiteindelijk terecht bij Belfius voor een lening van 105 miljoen euro. Het plan is om daar in de toekomst 50 miljoen euro eigen vermogen tegenover te zetten, onder meer door de inbreng in natura van de persoonlijke gebruiksrechten op de daken van de sociale woningen.

Sociale winst

'Onze sociale huurders die in een woning met een digitale meter wonen, betalen enkel een vergoeding voor de zonnestroom die zij verbruiken op het moment dat de zon schijnt,' vervolgt Sven Van Elst. 'Die vergoeding wordt bepaald door de Vlaamse Regering. De wettelijke basis daarvoor kwam er met een aanpassing aan het Decreet Hernieuwbare energie en het Besluit van de Vlaamse Regering over de vergoeding voor het gebruik van hernieuwbare energiebronnen. Het tarief ligt ongeveer 28% lager dan het sociaal tarief, waar vele huurders recht op hebben, en tot 37% lager dan het markttarief. Qua aanpak van energiearmoede kan dat tellen.'

De elektriciteit die niet door de huurder verbruikt wordt, verkoopt ASTER voor rekening van de socialehuisvestingsmaatschappijen en woonmaatschappijen aan Energie.be. De winst die de coöperatie maakt met de verkoop van de injectiestroom (het surplus van stroom opgewekt door zonnepanelen en 'geïnjecteerd' in het elektriciteitsnet, nvdr), kan ze op haar beurt gebruiken voor drie zaken: ze kan er energiebe-

ASTER en het Lokaal Energie- en Klimaatpact

Hoewel ASTER een coöperatieve vennootschap is, worden de realisaties niet meegeteld voor het Lokaal Energie- en Klimaatpact (LEKP). De Vlaamse overheid ziet de doelstelling '1 coöperatief/participatief hernieuwbaar energieproject per 500 inwoners' uit werf 2 'Verrijk je wijk' van het Lokaal Energie- en Klimaatpact als projecten waarin de burger financieel kan participeren. De coöperanten van ASTER zijn de socialehuisvestingsmaatschappijen en woonmaatschappijen en geen burgers.

ASTER heeft ook de intentie om de opgewekte stroom te gaan delen met alle sociale huurders via een vorm van energiedelen en/of in te zetten voor laadinfrastructuur voor elektrische (deel)mobiliteit. Extra laadpalen en deelauto's kunnen een bijdrage leveren aan LEKP 1.0 en 2.0. Hier wordt samen met Netwerk Klimaat aan gewerkt. Als er een manier gevonden wordt om via een energiegemeenschap te werken voor de sociale huurders, zou dat tegemoet kunnen komen aan dit actiepoint uit LEKP 2.1. Wordt vervolgd.

Meer info: www.aster.vlaanderen

sparende investeringen mee betalen, ze kan een reserve aanleggen voor mogelijke verliezen in de toekomst, of ze kan in een vergoeding voorzien voor huurders wier dak niet worden uitgerust met zonnepanelen (de zogenaamde zonnepanelenbonus). 'Niet alle daken zijn immers geschikt voor zonnepanelen,' legt Sven Van Elst uit. 'Dat kan om technische redenen zijn, maar bijvoorbeeld ook omdat er voor bepaalde woningen in de toekomst vervangingsbouw wordt gepland. We kunnen ook niet-residentiële gebouwen zoals kantoren of garages voorzien van PV, en het monitoringssysteem kunnen we ook inzetten voor bestaande PV-installaties.' —

MAARTEN TAVERNIER

Coördinator VVSG-Netwerk Klimaat

Een boost voor bosplannen

Veertien lokale besturen mogen zich vanaf dit jaar een gouden, zilveren of bronzen bosgemeente noemen. Minister van Omgeving Zuhal Demir reikt deze boslabels uit om steden, gemeenten, intercommunales en provincies aan te moedigen hun bosplannen in uitvoering te brengen. Lokale besturen die sinds 2019 respectievelijk 10, 5 of 2,5 hectare aan nieuw bos op hun eigen gronden aanplanten, mogen zo'n label verwachten. We bekijken het traject van plan tot plant van vier kersverse boslaureaten.

We beginnen met de eerste gouden bosstad: Gent. De stad overschreed als eerste lokaal bestuur in Vlaanderen de kaap van 10 hectare en behaalt daarmee het gouden boslabel van de Vlaamse overheid. De Arteveldestad heeft al langer de ambitie om haar inwoners meer natuur dicht bij huis te bezorgen en wil tegen het einde van deze bestuursperiode samen met de partners meer dan 90 hectare extra bos aanplanten. Om zoveel bomen in de grond te krijgen werkt Gent structureel en beleidsmatig met een groenstructuurplan. Want de stad wil meer parken, meer natuur en meer bos én vooral goede verbindingen tussen al dat groen. Een belangrijke mijlpaal was de goedkeuring van het Ruimtelijk Uitvoeringsplan Groen in 2021 waarmee 370 hectare in één klap een groene bestemming kreeg. Bestaande bossen werden daarmee

ook beter beschermd en structurele uitbreiding van natuur, zoals de ontwikkeling van nieuwe boskernen, werd mogelijk gemaakt.

Nieuw bos komt er in Gent vooral in de vijf groenpolen aan de rand. Schepen Astrid De Bruycker: 'Daar plantten duizenden jonge Gentenaartjes de voorbije jaren hun geboortebossen aan. Op de planning staan nog verdere bebossing in het noordelijk deel van de Gentbrugse Meersen, verdere bosaanplant in de Vinderhoutse Bossen en op lange termijn ook in de groenpool Wonderwoud in Oostakker. Maar we beperken onze bebossingsplannen niet enkel tot grote zones. We werken evengoed aan kleine stukjes groen, parken en bosjes, want ook die hebben een grote waarde voor de buurt die we actief betrekken bij de realisaties. We hebben de ambitie ervoor te zorgen dat elke Gentenaar op

maximaal 400 meter afstand van zijn huis een wijkpark van minstens één hectare heeft. Die parken zijn echt de "tuinen van de Gentenaars", want veel mensen hebben geen eigen tuin of buitenruimte.'

Voor zijn bebossingsplannen rekent Gent op samenwerking met de Vlaamse Landmaatschappij, het Agentschap voor Natuur en Bos en middenveldorganisaties zoals Natuurpunt en het Gents Milieufrent. Er worden ook verschillende hectares geplant ter compensatie van boskap op eigen grondgebied, of op gronden van partners zelf. Deze tellen niet mee voor het boslabel maar brengen natuurlijk wel bijkomend bos in de stad.

In één week zilver

Een kleine vijftig kilometer stroomafwaarts aan de Schelde staan nog eens duizenden bomen te groeien. Hier in Bornem kocht het gemeentebestuur twaalf hectare grond aan om een nieuw bos te doen verrijzen. Tijdens een eerste plantactie in februari 2022 gingen in een week tijd zeven en een halve hectare bomen de grond in. De rest werd in het najaar van 2022 aangeplant (1,2 ha in een tweede fase november 2022) of ingericht als open ruimte of wandelpaden.

De zilveren bosgemeente wil zich zo definitief als groene gemeente profileren. Het nieuwe bos krijgt een dubbele functie. Enerzijds werd er een geboortebos aangelegd waar ouders van kinderen die geboren zijn tussen 2019 en 2022 een boom

4000 hectare tegen 2024

Tegen 2024 moet er in Vlaanderen 4000 hectare nieuw bos bijkomen. Om deze ambitieuze doelstelling te bereiken werd de Bosalliantie in het leven geroepen, een samenwerkingsinitiatief tussen Vlaamse entiteiten, natuurorganisaties en lokale besturen. Samen bundelen zij de krachten om van Vlaanderen een bosrijkere regio te maken. Hun voortgang kun je volgen op bosteller.be waar alle nieuwe bossen worden weergegeven.

www.bosteller.be

LIMBOURG.NET

In Bornem kocht het gemeentebestuur twaalf hectare grond aan om een nieuw bos te doen verrijzen, gecombineerd met wandelpaden en open ruimte.

61

voor hun kind konden planten. Anderzijds werd een stuk van het bos ingericht als 'Heldenbos' om medewerkers uit de zorgsector te bedanken voor hun inzet tijdens de coronapandemie. Er werd een wandelpad in de vorm van een hart gemaakt zodat het bos een extra dimensie krijgt. De gemeente wil zo haar dankbaarheid voor de zorgsector uitdrukken. Het nieuwe bos kwam er in samenwerking met de Vlaamse Landmaatschappij (VLM), Bos+ en de Bosgroep Antwerpse Gordel. De VLM heeft in het kader van haar landinrichtingsproject Schelde en Rupel enkele gronden vrijgemaakt voor bebossing die de gemeente dan heeft kunnen aankopen. Bos+ en de Bosgroep Antwerpse Gordel hielpen met het aanvragen van subsidies, het inrichten en het planten van de nieuwe bomen.

Limburg.net maakt Limburg mooier

Afvalintercommunale Limburg.net ijvert voor een properder wereld. Dat doet ze niet alleen door haar werkzaamheden voor afvalinzameling en afvalpreventie, maar ook door de CO₂-uitstoot van haar werking te compenseren. Al in 1998 besliste ze om jaarlijks CO₂-bossen aan te planten en zo voor een klimaatneutrale werking te gaan. De intercommunale was daarmee een pionier in Vlaanderen en plantte ondertussen al verschillende bossen aan gespreid over de provincie.

De organisatie nam daarvoor Bos+ in de arm. Samen gaan zij op zoek naar geschikte gronden om aan bosuitbreiding te doen. Bos+ regelt de vergunningen, vraagt subsidies aan en realiseert uiteindelijk de aanplant in samenwerking met buurtbewoners, lokale scholen en vroegere eigenaars van de percelen. Er wordt meestal ge-

Plantte jouw lokale bestuur nieuwe bossen aan?

Meld ze dan zeker op de Bosteller, zo komt het automatisch in aanmerking voor de uitreiking van de nieuwe boslabels eind 2023.

www.bosteller.be

kozen voor een perceel dat aansluit bij een bestaand bos of versnipperde bossen verbindt. Zo zorgen de CO₂-bossen voor sterke groenstructuren die een meerwaarde zijn voor mens en dier.

Sinds 1998 hebben Limburg.net en Bos+ zo al 92 hectare aangeplant, gespreid over zestien nieuwe bossen. Het grootste deel daarvan wordt meegefinancierd door het boscompensatiefond; daarvoor komt het niet in aanmerking voor een boslabel. Toch werden er dit jaar ook meer dan drie hectare nieuwe bossen aangeplant in de buurt van Hasselt waardoor Limburg.net zich toch een bronzen boslaureaat mag noemen. Ongetwijfeld komt daar in de toekomst nog een gouden boslabel bij.

Ilva vormt oude stortplaats om tot bos

Op de grens tussen Geraardsbergen en Ninove ligt een voormalige stortplaats. Ze werd aangelegd door de luciferfabriek van Geraardsbergen en wordt vandaag beheerd door ILVA, de afvalintercommunale van de regio Aalst. Die liet ze afdekken, maar kreeg een negatief advies om het stort te bebossen. Enkele jaren geleden bleek uit een evaluatie dat de grond op het stort begon te verschuiven en dat nieuwe werken zich opdrongen. Het aangewezen moment om de oude bosambitie weer boven te halen. Er werd een extra meter aarde aangebracht,

waardoor de grond diep genoeg was voor bomen en het planten kon beginnen.

Maar een stort beplanten is niet eenvoudig. De afgelopen zomers waren erg heet en aangezien de bomen geplant zijn in aangevoerde 'armere' grond en de hoogstammen door de plastic afdekking over het stort niet diep kunnen wortelen, werd er even gevreesd voor de aanplant. Maar die bleek toch heel goed aan te slaan, waardoor het bos vandaag goed opschiet. Bezoekers kunnen het zilveren bos nog niet bezoeken, maar wanneer over enkele jaren de nazorgperiode van de stortplaats afgerond is, wil ILVA het Stekskesbos graag openstellen voor het publiek.

ILVA blikt tevreden terug op het hele proces. Via Bos+ werden sponsors voor de aanplant gezocht en zo verliep, samen met de subsidies van het Agentschap Natuur en Bos, de hele operatie voor ILVA break-even. Daarnaast kreeg de organisatie al erg veel positieve feedback over de bebossing en ontving ILVA, als kers op de taart, een zilveren boslabel. Alleen maar pluspunten voor alle betrokkenen. —

KATLEEN DEPAEPE

Departement Omgeving

GREET PAUWELS

Vlaamse Landmaatschappij

BERT VANHOLEN

Agentschap Natuur en Bos

Onder de noemer van ontwikkelingssamenwerking zit nu meer dan vroeger

In Zemst fietsen mensen zich in vorm om in december '23 tijdens Vélo Sokone de Senegalese regio van hun partnergemeente grondig te verkennen, er projecten te ondersteunen en de besturen in Sokone en Zemst beter te leren kennen.

Burgemeester Veerle Geerinckx en Noord-Zuidschepen Joeri Van den Brande zien nieuwe mogelijkheden om de stedenband te versterken die Zemst al sinds 2005 met het Senegalese Sokone heeft, niet alleen de band tussen de besturen maar ook die tussen de middenveldorganisaties en de bevolking.

Het nieuwe elan groeide tijdens het regionale congres dat de VVSG voor de Senegalees-Vlaamse partnergemeenten organiseerde. Voor Joeri Van den Brande was dit een echte opsteker: 'We maakten er een gelijkwaardig partnerschap mee. Tot nog toe was de stedenband eerder een klassieke manier van ontwikkelingssamenwerking waarbij er vanuit het Westen expertise en geld naar het Zuiden gaat.' Al heeft burgemeester Geerinckx ook in Senegal de bestuurskracht er dankzij de stedenband op vooruit zien gaan, toch merkte zij nu een heel andere houding. 'Vroeger stelden wij geld ter beschikking, achteraf moesten zij zeggen wat ze ermee hadden gedaan. Nu hebben we een hele week samen aan ons gezamenlijk meerjarenplan gewerkt, en dat in volle BBC-stijl. Zij schreven heel actief mee aan de doelstellingen en legden vast hoe ze alles zullen uitvoeren. In plaats van dat wij geld kwamen geven, zag je veel slagkracht, over hoe zij zelf denken. Opmerkelijk was ook dat er opeens veel meer vrouwen een mandaat vervulden. Vijftig procent van het college is er vrouw! Hier maken vrouwen vijftig procent uit

van de kandidaten op de lijst, daar moet in het aantal toegewezen mandaten ook de helft vrouwen zetelen. In het begin van de week zeiden zij nog niet zo veel, maar ze zijn enorm gegroeid en brachten hun stem uit. Dat was een interessante vaststelling, ook dat zij met precies dezelfde vragen zitten als wij, zoals hoe je middelen en mankracht kunt verschuiven om toch maar de opdrachten die op een gemeente afkomen, te kunnen vervullen. We zaten een hele week in een drive van gelijkwaardigheid.' Ondanks de 7000 kilometer afstand tussen beide gemeenten zijn er veel parallellen, ze worstelen evengoed met thema's als afval of corona. 'En soms komen ze tot andere oplossingen, waardoor ook wij frisser naar de dingen kijken,' zegt Joeri Van den Brande.

De brug

Voor een voorbeeld van die frisse blik haalt Joeri Van den Brande een heikel thema aan: 'In Sokone bestond er al twintig jaar discussie over de herstelling van een zeer noodzakelijke brug. Een paar jaar geleden wilde het toenmalige bestuur graag een snelle herstelling. Omdat Zemst naast het federale programma ook een speciaal jaarbudget vrijmaakt voor Sokone, hebben we in één keer de som van vier à vijf jaar gegeven voor die herstelling. Deze uitzonderlijke maatregel namen we in samenspraak met de vorige burgemeester van Sokone. Maar de nieuwe burgemees-

BART LASYU

Veerle Geerinckx:
'Vroeger stelden wij geld ter beschikking, achteraf moesten zij zeggen wat ze ermee hadden gedaan. Nu hebben we een hele week samen aan ons gezamenlijk meerjarenplan gewerkt, en dat in volle BBC-stijl.'

ter vond dat minder leuk, want er bleven geen extra middelen over voor de bibliotheek of coöperatieve projecten.' Daar werd meermaals over gesproken, ook via Teams, want sinds corona is er meer uitwisseling. In Senegal hadden ze het project 'ondernemers voor ondernemers' leren kennen die in een partnerschap ook start-ups mogelijk maken in Sokone. Veerle Geerinckx houdt van de drive die zich zo ontwikkelt en dat gaf ook de inspiratie voor Vélo Sokone, hun nieuwe project.

'Het begon als een wild idee,' zegt Joeri Van den Brande. 'Wij willen voor de elf scholen van Sokone gaan fietsen in Senegal.' Hiervoor werkt Zemst samen met Vélo Afrique waarbij meestal bedrijven gaan fietsen in Afrika als fundraising voor beter onderwijs. Ook de Koning Boudewijnstichting is erbij betrokken, zodat alles juridisch correct verloopt.

Afrika moet je ervaren

Bij de stedenbanden horen ook inleefreizen, ze zijn zelfs verplicht voor mandatarissen en gemeentepersoneel. 'Wij vonden dat heel eng,' zegt Veerle Geerinckx. 'Het zijn dan altijd dezelfde politici en personeelsleden en een paar jeugdgroepen of scholen die het meemaken. Door Vélo Afrique te kopiëren kunnen we onze inleefreis veel breder maken. De voorwaarden zijn wel dat je het project mee uitdraagt en aan fundraising doet zoals dat gebeurt voor Kom op tegen Kanker.' Veerle Geerinckx ziet vooral heil in het surplus. 'Nu die brug onze subsidiepot heeft opgebruikt en er op korte termijn geen ander geld is, kunnen we dankzij het project zelfs meer doen dan we ooit hoopten. Op deze manier kunnen we een dynamiek in gang zetten.'

Joeri Van den Brande ziet nog meer mogelijke effecten. Tot nog toe verspreidt Zemst net zoals de meeste andere steden en gemeenten de informatie over de stedenband vooral in het informatieblad en op de website. 'Maar daar hebben weinig mensen een boodschap aan. Bovendien moet je Afrika ervaren, en die ervaring willen we aanbieden. Dit avontuur vergeet je nooit meer. Zo kunnen we ambassadeurs kweken. Dat heeft meer impact dan tien keer in het informatieblad schrijven over hoe het overleven van de vis in de mangroves wordt bedreigd.' Volgens hem is er in Zemst nog nooit zoveel over de stedenband gesproken als de laatste maanden. 'Ook journalisten vinden het geweldig, dat samenspel van ontwikkelingssamenwerking, sport

en ondernemerschap.' Bovendien zullen de fietsers vanuit Zemst tussen 10 en 18 december 2023 in lussen rondom Sokone fietsen, elke dag zal in het teken van een bepaald thema zoals afval of onderwijs staan met een bezoekje aan de sorteerplaats of een school. Op de rustdag bezoeken de fietsers het gemeentehuis.

Ook al zijn de fietsers ondertussen aan een trainingsschema begonnen, toch zijn de ritten gediversifieerd. 'Zo kunnen we een breed publiek aanspreken,' zegt Joeri Van den Brande. 'En ik hoop dat de fietsers ook met de schooldirecteur zullen spreken en zien wat er nog nodig is en daar mee oplossingen voor bedenken.' Hij hoopt zo niet alleen buiten de lijntjes te kleuren maar ook de puntjes te verbinden, tussen de mensen hier en daar. 'In samen zoeken naar oplossingen kan er iets nieuws ontstaan. Dat kan enkel als je samen dingen doet. Ik heb meer dan ooit beseft hoe belangrijk het is dat mensen dingen beleven, ruiken en voelen, eten en doen.'

Innovatief samenwerken

Gemeenten als Zemst of Sokone kunnen niet voor elke nieuwe taak extra personeel aanwerven. 'Maar dankzij Vélo Sokone kunnen we ons beleid toch uitvoeren,' zegt burgemeester Geerinckx. 'Bovendien maak je het met een inleefreis groter zonder dat het meer tijd of geld kost. Dat willen we meer doen, de dingen vergroten. Een Vélo Nordique zou ook kunnen, al was het maar om de Scandinavische ouderenzorg te bekijken. Zo kun je op een andere manier informatie capteren.' Ze noemt het innovatie, een combinatie van studiereis, project en ondersteuning heeft voordelen voor Sokone en Zemst maar ook voor alle deelnemers. Joeri Van den Brande ziet daarnaast ook een winst voor de lokale bevolking die verantwoordelijk is voor eten en drinken, maar ook voor de was van de fietstenu's. 'Dat doen we niet in een wasmachine in een exclusief hotel. We zorgen ervoor dat ook de mensen daar betrokken worden bij het project en een centje kunnen bijverdienen.'

Stedenband heruitgevonden

Veerle Geerinckx heeft de stedenband als format altijd sterk gevonden. 'Maar mijn persoonlijke mening is dat hij toch aan herziening toe is. Ontwikkelingssamenwerking ging altijd in één richting. Met believers en non-believers. Als je het verhaal juist vertelt, is er meer mogelijk. Geld alleen is geen oplos-

Joeri Van den Brande:
'Met Vélo Sokone kunnen we ambassadeurs kweken. Dat heeft meer impact dan tien keer in het informatieblad schrijven over hoe het overleven van de vis in de mangroves wordt bedreigd.'

sing. Je ziet absoluut veel veerkracht. Zij zijn nu zelfs moderner qua gender en dat is niet altijd geweten.'

Ze noemt ontwikkelingsamenwerking geen kerntaak van een gemeente. 'Maar we zoeken zelf ook naar meer bestuurskracht. Het verbinden van lokale besturen geeft meer veerkracht. Het verbindende proces wordt dikwijls onderschat, terwijl net dat zo verrijkend is. Het is geen verloren tijd. Je brengt je verhalen mee.' Ook door de spiegel die je als bezoeker wordt voorgehouden.

Zo merkte Joeri Van den Brande op dat Sokone niet moet beginnen aan een wijkraad of een buurtbudget, omdat die dingen er al jaar en dag bestaan. 'Er is altijd een buurtverantwoordelijke of chef de quartier met wie het bestuur praat, als er zich bijvoorbeeld een afvalsorteeringsprobleem voordoet. En als je last hebt van je buur, ga je naar de wijkraad die het probleem bespreekt en komt kijken hoe ze het kunnen oplossen.' Veerle Geerinckx zag in Sokone buurtgerichte zorg en wijkfeesten waar iedereen met elkaar praat. 'In Zemst is dat ook nog niet helemaal weg, maar je merkt wel hoe belangrijk het is om eraan vast te houden.'

Ondertussen googelen de mensen in Zemst op Sokone, staat er een Road to Sokone op Strava, en wordt er op straat volop over de band met Senegal gepraat. —

MARLIES VAN BOUWEL
redacteur Lokaal

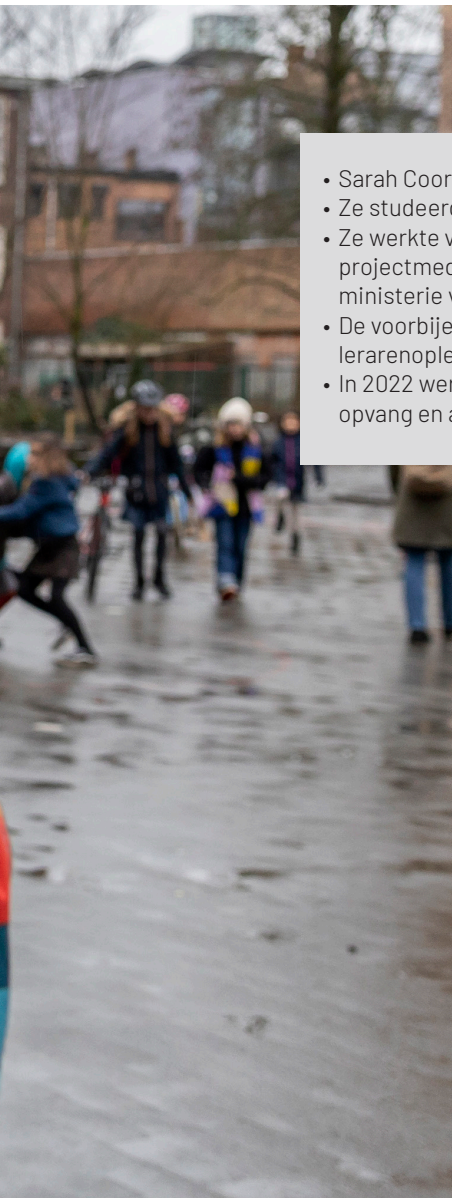

Sarah Coorevits Alle neuzen in dezelfde richting krijgen

Als regisseur buitenschoolse kinderopvang en activiteiten in de stad Mechelen onderzoekt Sarah Coorevits hoe de kinderen hun vrije tijd voor en na schooltijd en tijdens de vakanties beleven en hoe het nieuwe decreet Buitenschoolse Opvang en Activiteiten in de toekomst vorm zal kunnen krijgen.

In tegenstelling tot sommige andere steden telt Mechelen al meer dan twintig jaar geen stadsscholen, de stad organiseert zelf ook geen initiatief buitenschoolse opvang. Door het nieuwe decreet zal Mechelen vanaf 2026 wel alle buitenschoolse opvang voor de Mechelse kinderen moeten registreren. In deze tussenperiode verkent Sarah Coorevits als neutrale onderzoeker het landschap buitenschoolse kinderopvang en de andere activiteiten die gericht zijn op schoolkinderen.

Mechelen telt 10.642 kinderen tussen twee en twaalf jaar, verdeeld over 38 scholen van het vrij onderwijs en het gemeenschapsonderwijs. Een kleine helft blijft voor en/of na schooltijd in de opvang op school. Door de beperkte middelen vinden de directies moeilijk begeleiders. 'Maar de directies gaan heel creatief om met de tekorten en problemen. Dat mooie verhaal wil ik graag onder de aandacht brengen,' zegt Sarah Coorevits. 'Boven-

STEFAN DEWICKERE

- Sarah Coorevits woont en werkt in Mechelen.
- Ze studeerde voor leerkracht kleuteronderwijs.
- Ze werkte veertien jaar in een kleuterschool en werd dan projectmedewerker bij het Pluralistisch Jeugdwerk en het ministerie van Onderwijs.
- De voorbije veertien jaar doceerde ze wereldoriëntatie in de lerarenopleiding kleuteronderwijs aan Thomas More.
- In 2022 werd ze aangesteld als regisseur buitenschoolse opvang en activiteiten door de stad Mechelen.

dien wordt de voor- en naschoolse opvang in de scholen ongelooflijk gewaardeerd, vooral vanwege de herkenbare omgeving en de vriendjes.’

Ze ziet de schooldirecties roeien met de riemen die ze hebben. ‘Na school houden de leerkrachten zelf toezicht tot ze afgelost worden door de begeleiders. Volgens de directies is het takenpakket van de begeleiders te groot, maar toch merken zij op hoe bezorgd de begeleiders zijn over de ruimte waar kinderen terecht kunnen. Om vier uur zijn de jongste kleuters heel moe, ze hebben een rustige omgeving nodig, terwijl de andere kinderen moeten kunnen spelen. Ze hebben ook heel andere behoeften. Toch spelen de oudste kinderen met de jongste samen. Als je de leeftijden uit elkaar trekt, gaat dit verloren.’

Sarah Coorevits hoorde tijdens haar bezoeken veel bezorgdheden: ‘De begeleiders hebben geen tijd voor inter-

actie met de kinderen, laat staan dat ze hen extra ontwikkelingskansen zouden kunnen bieden. Dikwijls vallen ze terug op gekende activiteiten zoals kleurplaten, puzzelen of een boek. Ondertussen praten ze met de ouders en geven ze de boodschappen van de leerkrachten door. Als een van de weinige begeleiders ziek wordt, moet de directie inspringen, terwijl ze ook moet coachen bij conflicten.’

Een pluspunt van de opvang op school is dat de directies de gezinnen goed kennen. ‘Ze spreken de ouders van de kwetsbaarste kinderen aan om gratis gebruik te maken van de opvang, zo krijgen die kinderen de nodige rust en ontwikkelingskansen. Dit is belangrijk voor de analyse van de opvang in deze centrumstad met veel kwetsbare gezinnen en met kinderarmoede als prioritair beleidsthema.’

‘Met het nieuwe decreet zal vijftig procent van de middelen bij voorkeur gaan naar organisaties van kleuteropvang met kwaliteitslabel. De norm van achttien kleuters per begeleider is voor scholen niet haalbaar, waardoor de kwaliteit niet op alle plaatsen dezelfde invulling zal hebben. Toch gunnen wij dit elk kind. Het decreet streeft een droom na, maar is die realistisch?’

Om de kwaliteit te verbeteren is Sarah Coorevits alvast met twee pilots gestart. Enerzijds hoopt ze hiermee de knelpunten nog duidelijker te maken en anderzijds zoekt ze aanbevelingen. ‘Veel begeleiders in de opvang op scholen zijn vrijwilligers of wijkwerkers. De eerste pilot onderzoekt of de pedagogisch-didactische competenties van de begeleiders kunnen verbeteren door coaching en intervisie. Samen met de Karel de Grote Hogeschool startten we het project Krachtig Samen waarin we de begeleiders laagdrempelig inspireren en een klankbord bieden, zodat ze groeien in hun competenties en omgang met kinderen.’

Een andere pilot is het onderzoek naar de speelomgeving volgens de wensen en behoeften van de kinderen tijdens de opvang. ‘Alle directies zeggen dat de kinderen graag buiten spelen, met de andere kinderen, terwijl de ouders vooral activiteiten willen. Kind en Samenleving zal de situatie in drie scholen in kaart brengen en bekijken hoe de kinderen spelen. Deze beleving kunnen we gebruiken bij het maken van de beleidskeuzes.’

Naast de scholen zijn andere stadsdiensten, vrijetijdspartners en oudervertegenwoordigers enthousiast over het nieuwe verhaal dat Mechelen aan het schrijven is. Zij vertegenwoordigen het lokale samenwerkingsverband. ‘Maar het besef is er nog niet dat we dit nieuwe decreet stadsbreed moeten uitrollen. Al zie ik toch een actieve en participatieve beweging van onderuit. Bovendien ondersteunt het Huis van het Kind met het kansentariaf ook de opvang en het uitgebreide aanbod van activiteiten van de stad en andere organisaties. Maar er zijn te weinig monitoren voor woensdagmiddag of tussen vier en zes uur. Jongeren volgen dan hun eigen opleiding of ze werken om hun studies te betalen. Dus ook hier streeft het decreet naar mooie samenwerkingsprojecten, maar zonder rekening te houden met de andere sectoren. Als lokaal bestuur sta je dan met je rug tegen de muur.’

Toch is Sarah Coorevits positief: ‘Naast het onderzoek en de pilots werken we actief aan de zichtbaarheid en toegankelijkheid van het aanbod dat er al is. We willen geen enkele kans verloren laten gaan en streven ernaar dat elk kind, elk gezin de weg vindt naar de opvang en activiteit die het best bij hem past.’ —

MARLIES VAN BOUWEL
redacteur Lokaal

MEER
WETEN

Regionaal Ondersteuningspunt lokale dienstencentra start 7 februari *

Voor iedere centrumleider is het onmisbaar om enerzijds op de hoogte te blijven van de regelgeving en actualiteit betreffende lokale dienstencentra en thuiszorg in het algemeen, en om anderzijds collega's te ontmoeten, ervaringen te delen en zo nieuwe inzichten te verwerven. De agenda wordt gevormd op basis van actuele ontwikkelingen en concrete vragen, knelpunten, ervaringen en goede praktijken van de deelnemers.
vvsg.be/opleidingen

Intervisie BelRAI Screener & sociaal supplement start 9 februari *

In het kader van het sociaal onderzoek bij cliënten van de dienst gezinszorg zijn de BelRAI Screener en het sociaal supplement verplicht te gebruiken instrumenten. De begeleidende medewerkers van de dienst gezinszorg moeten per kalenderjaar minstens één intervisiemoment bijwonen om hun attest als indicatiesteller voor zowel BelRAI Screener als sociaal supplement te behouden.
vvsg.be/opleidingen

Algemene mentoropleiding Leuven 9 februari *

Deze opleiding biedt je inzicht in je coachende rol als mentor tegenover lerenden. Ze versterkt je in belangrijke competenties die je nodig hebt voor een goede opleiding en begeleiding. We bieden je ook een leerrijke uitwisseling van ervaringen van mentoren.
vvsg.be/opleidingen

Hoe overtuig ik burgers met verhalen? Storytelling met het storycanvas

Antwerpen 10 februari

De boeiende verhalen in je gemeente ontdekken, zelf een verhaal maken dat je doelgroepen tot actie aanzet en dat verhaal op een goede manier vertellen, live

of voor de camera: je leert het allemaal in de opleiding Storytelling voor lokale politici.
vvsg.be/opleidingen

Inspiratiedag Renovatie Netwerk Klimaat Halle 13 februari

Inspiratie in overvloed voor iedereen die betrokken is bij het lokale renovatiebeleid! Met een inspirerende keynotesessie, de lancering van de inspiratiekaart voor renovatiebeleid, diverse workshops en praktijkbezoeken (o.a. een innovatief PIO-project in Halle), een standenmarkt van bedrijven en organisaties, een debat over de grote uitdagingen in renovaties, en een netwerkdrink.
vvsg.be/opleidingen

Open aanbod voor dienstenchequemedewerkers binnen lokale besturen start 14 februari *

Via een gratis tweedaagse opleiding helpt Diverscity je de werkbaarheid van de job van dienstenchequemedewerker binnen lokale besturen te verhogen. Dag 1 richt zich voornamelijk op startende huishoudhulpverleners en belicht algemene schoonmaaktechnieken, organisatie en veiligheid in en rond de woning. Tijdens dag 2 gaan we in op klantgericht communiceren en motivatie op de werkvloer.
vvsg.be/opleidingen

Elkaar vinden: aandachtspunten voor inclusieve communicatie bij lokale besturen

Brussel 16 februari

Communiceren 'voor het brede publiek' volstaat niet om iedereen te bereiken. Onze samenleving wordt steeds gekleurd en gevarieerder, er is meer dan één dominant denkkader. Je kunt een

grotere en meer diverse doelgroep bereiken door in te zetten op inclusieve communicatie.
vvsg.be/opleidingen

Meer vissen in de vijver Zorg en Gezondheid Online start 17 februari

Om nieuwe medewerkers te vinden in de thuis- en ouderenzorg moeten eenmalige campagnes plaatsmaken voor een systematische en veelzijdige benadering. In opvolging van de digitale VVSG-publicatie 'Vissen in de lege vijver' belichten deze inspiratiesessies lokale praktijken en tips en bieden ze ruimte voor uitwisseling. Op de agenda: hoe haal je meer uit vdb.be; en hoe zet en houd je iedereen gezond aan het werk?
vvsg.be/opleidingen

BOA-BAR Antwerpen Antwerpen 27 februari *

Ben je regisseur of beleidsmedewerker buitenschoolse kinderopvang en activiteiten (BOA)? Of ben je aangeduid als trekker BOA? Dan is deze regionale uitwisseling iets voor jou! De vragen en thema's die we bespreken, bepalen jullie als deelnemer zelf. De vormingen duren telkens een halve dag. We sluiten af of beginnen met een netwerkluunch.
vvsg.be/opleidingen

Mentoropleiding zorgberoepen Gent 28 februari *

Deze opleiding biedt je inzicht in je coachende rol als mentor tegenover lerenden. Ze versterkt je in belangrijke competenties die je nodig hebt voor een goede opleiding en begeleiding. We proberen je ook een leerrijke uitwisseling van ervaringen van mentoren te bieden.
vvsg.be/opleidingen

Leidinggeven voor ploegbazen Hasselt 3 maart

Een ploeg aansturen is een hele uitdaging. Elke medewerker heeft eigen sterktes, werkpunten, behoeften en persoonlijkheid. In

deze opleiding staan we samen stil bij de ploegbaas als leidinggevende en bekijken we hoe je van je medewerkers een gemotiveerd team kunt maken dat degelijk werk aflevert. We vertrekken vanuit je eigen ervaring en concrete werksituaties.
vvsg.be/opleidingen

Crisiscommunicatie voor openbare zorgvoorzieningen Huis Madou 6 maart

Soms gaat het mis, omdat missen menselijk is, en zorgen voor mensen mensenwerk is. Als zorgvoorziening probeer je fouten zoveel mogelijk te voorkomen, maar wat doe je als het toch misgegaan is? Hoe communiceer je dan het best? De gouden driehoek van crisisbeheer geeft je inzicht in je eigen werking, in de do's & don'ts bij zowel grote als kleine crisissen.
vvsg.be/opleidingen

Opleiding digitale-inclusiecoach start 7 maart *

In deze opleiding krijg je een kader om een visie en beleid uit te werken voor digitale inclusie, mediawijsheid en digitale geletterdheid binnen je bestuur. Daarnaast krijg je inspirerende praktijkvoorbeelden om acties op te zetten en kun je netwerken met andere digitale-inclusiecoaches.
vvsg.be/opleidingen

Opleidingen voor OCMW-medewerkers die instaan voor het begeleiden van vluchtelingen

Op aanvraag

Mensen met een vluchtelingenachtergrond kampen vaak met psychosociale problemen en migratie- en acculturatiestress. Die multiproblematiek maakt hun hulpvraag vaak complex en diffuus, waardoor ze een verhoogd risico lopen op armoede, psychische stoornissen, moeilijke integratie en werkloosheid. Doorbreek deze dreigende vicieuze cirkel met de kennis en tools van deze opleiding.
vvsg.be/opleidingen

Op zoek naar nieuwe collega's?

De VVSG biedt verschillende tariefformules aan voor de plaatsing van vacatures, zoals een gezamenlijke formule met Poolstok.

Decreet BOA: Thematafel Visie Gent 13 maart *

Tijdens deze thematafel bekijken we waarop je allemaal een visie kunt ontwikkelen in functie van het decreet BOA en krijg je een overzicht van diverse methodieken, handvatten, tips en kaders om hier met een groep mee van start te gaan. Daarnaast nemen we de tijd om jouw praktijkervaringen te bespreken.
vvsg.be/opleidingen

Intervisie BelRAI Screener start 13 maart *

Sinds 1 juni 2021 wordt het zorgbudget zwaar zorgbehoevenden in Vlaanderen toegekend op basis van de BelRAI Screener. De indicatiestellers die deze rechtentoekenning opvolgen, moeten per kalenderjaar minstens één intervisiemoment bijwonen om hun attest als indicatiesteller voor de BelRAI Screener te behouden.
vvsg.be/opleidingen

Opleiding tot jobcoach Antwerpen 30 maart

Een interne jobcoach begeleidt en ondersteunt werknemers op de werkvloer vanaf hun eerste dag tot het einde van het arbeidscontract. Die ondersteuning kan heel praktisch zijn en gebeurt telkens op maat van wat die medewerker nodig heeft. Begeleiding op de werkplek staat hierbij centraal. De opleiding steunt op vier pijlers: onthaal van medewerkers, coaching van medewerkers, zelfzorg en intervisie.
vvsg.be/opleidingen

Training Power BI (beginners en gevorderden)

Online diverse datums

Met Power BI kun je data visualiseren en inzichten delen binnen je organisatie, of je kunt de data insluiten in een app of website. Op basis van verschillende databronnen zoals sensordata kun je visueel aantrekkelijke rapporten maken.
vvsg.be/opleidingen

* Meer datums, thema's en/of locaties online via vvsg.be/opleidingen

01 februari 2023

STAD DENDERMONDE
Adjunct-algemeen directeur

03 februari 2023

GROEP DILBEEK
Projectleider - Expert woonbeleid

05 februari 2023

WVI
Medewerker vastgoed
STAD ROESELARE
Deskundige mobiliteit

06 februari 2023

STAD BRUGGE
Beleidsadviseur subsidies
GEMEENTE PEPINGEN
Coördinator omgeving

08 februari 2023

VVSG VZW
Coach leerprocessen en partnerschapsvorming
STAD DENDERMONDE
- Netwerccoördinator ruimte
- Ingenieur openbaar domein
GEMEENTE LUMMEN
Deskundige omgeving
GEMEENTE OOSTERZELE
Deskundige omgeving

12 februari 2023

VVSG VZW
Stafmedewerker lokaal beleid
- regie kinderopvang baby en peuter en flankerend onderwijsbeleid
GEMEENTE KNOKKE-HEIST
Coördinator administratie welzijn
Adjunct-diensthoofd onthaal welzijn

12 februari 2023

STAD RONSE
Maatschappelijk werker / deskundige Sociaal Huis
KENNISCENTRUM VLAAMSE STEDEN
Inhoudelijk stafmedewerker

WELZIJSKOEPEL WEST-BRABANT
Projectmedewerker GBO Pajottenland

13 februari 2023

LOKAAL BESTUUR TREMELO
Financieel directeur

14 februari 2023

STAD AALST
Drughulpverlener

16 februari 2023

VENECO
- Jurist overheidsopdrachten
- Adviseur vergunningen / ruimtelijk planner
GEMEENTE LINKEBEEK
Deskundige technische diensten

19 februari 2023

STAD EN OCMW LIER
Algemeen directeur
VLAAMSE GEMEENSCHAPS-COMMISSIE
Deskundige gezondheid

20 februari 2023

LOKAAL BESTUUR GROBBENDONK
- Beleidsdeskundige ruimtelijke planning
- Teamleider ruimte en vergunningen

MOTENA

Kwaliteitscoördinator Kidz

20 februari 2023

LOKAAL BESTUUR OLEN
Adviseur mobiliteit
LEEFMILIEU BRUSSEL
Manager

22 februari 2023

GEMEENTE KORTENBERG
Medewerker omgeving

23 februari 2023

LEIEDAL
Renovatiecoach
OCMW KORTENBERG
Maatschappelijk werker

VENECO

Stafmedewerker wonen
GEMEENTE BOECHOUT
- Diensthoofd welzijn
- Deskundige HR

26 februari 2023

BRANDWEERZONE RIVIERENLAND
Hoofdboekhouder

27 februari 2023

GEMEENTE ZONNEBEKE
- Afdelingshoofd leefomgeving
- Afdelingshoofd mens

28 februari 2023

GEMEENTE WINGENE
- Deskundige ruimte en ondernemen
- Maatschappelijk werker wonen en energie

13 mei 2023

WVI
Intergemeentelijk handhaver ruimtelijke ordening en milieu

www.vvsg.be/vacatures en/of

www.vvsg.be/kennisitem/vvsg/jouw-vacature-in-de-vvsg-media

INLEVERING VACATURES

Lokaal 3 (maart) - 10 februari

Lokaal 4 (april) - 10 maart

Lokaal 5 (mei) - 7 april

Uw vacatures in Lokaal en onze online media:

INFORMATIE
vacatures@vvsg.be

In haar maandelijkse column vertelt Nora Van Meeuwen over lokale thema's over de grens.

Zwarte sneeuw

In Noorwegen wijkt het beeld van verantwoord omgaan met energie nogal af van dat in België en wellicht ook in de rest van Europa. De prijsstijging van de elektriciteit was dan ook een echte stroomstoot voor die onthutste Noren die vonden dat ze toch zo duurzaam bezig waren. Zo goed als al onze stroom is toch hernieuwbaar, is de uitleg. Bijna uitsluitend waterkracht. Dan hoeven we toch niet op een kilowattuurtje meer of minder te kijken. Zoals mijn buurman altijd zei: 'Nora, doe zoals de Noren, steek het licht aan in oktober en doe het uit in mei.' Of doe het helemaal niet uit, dat komt net zo goed voor. Toen ik hier pas woonde, vond ik op bezoek bij een kennis na gebruik van het toilet de lichtsckakelaar van de badkamer niet. Ik vroeg aan de vrouw des huizes waar ik het licht uit kon doen, maar het mens lachte me vierkant uit. Die buitenlanders toch! Er waren geen ramen in de badkamer, dus dat licht brandde al zolang ze daar woonde. Alle Noorse Erasmusstudenten krijgen van hun gastgezin op hun donder, omdat ze overal het licht laten branden. Kortom, de Noren beseffen nu pas dat het leven ook draaglijk is als je schakelaars gebruikt. En het is toch prettiger, als we niet op iedere waterval of rivier een waterkrachtcentrale moeten bouwen, want mooier wordt de natuur daar ook niet van.

Dat verwarmen met houtkachels milieuvriendelijk is, stemt mij ook sceptisch. Hoezo niet, vraagt de verwonderde Noor. 'Hout is toch hernieuwbaar. We hebben heel veel bomen en er worden er meer geplant dan gekapt.' Zeggen ze toch, maar een attente krantenlezer heeft kunnen vernemen dat dat vorig jaar voor het eerst niet het geval was.

Misschien komt het ook van de tijd dat de Noren nog geen olie hadden en wel overal bos, het zit in hun bloed. Maar dat fijn stof, zit dat er dan ook niet in, of zit dat alleen in onze luchtwegen? Ik denk soms dat ik qua fijn stof beter pal op de ring rond Antwerpen zou wonen dan hier in de wilde Noorse natuur. Als aan het eind van de winter de sneeuw van het dak schuift en naar beneden ploft, dan zie je zwarte sneeuw. Dat zijn de plakken die rondom je schoorsteen gezeten hebben.

En zo ben ik dan bij de schoorsteen en zijn veger gekomen, en bij een van de taken van het lokale bestuur. In de gemeentelijke belastingen die huiseigenaren betalen, zit een deel voor de schoorsteenveegdienst. Elk jaar stuurt de schoorsteenveger een berichtje dat hij dan en dan komt, en dat je schoorsteen toegankelijk moet zijn. Ik vind het, vooral als huurder, een geruststelling dat dit automatisch gaat. Onlangs heb ik van extra dienstverlening gebruik kunnen maken. Het vror de stenen uit de grond, en dus

ronkte zowel het kacheltje beneden als de haard met cassette boven. Het huis was lekker warm, en dan moet ik zeggen, het hééft toch wel iets, zo'n houtvuur. Bovendien is het mijn hoofdverwarming, er is ook een 'warmtepomp', maar dan een die in het Nederlands airco heet, van het lucht-luchttype dus, perfect zolang de temperatuur niet onder nul duikt. Als het echt koud wordt, volstaat ze niet.

Op een ochtend kreeg ik de kachels niet aan, boven niet, beneden niet. Zelfs de aanmaakblokjes gingen uit. Had er een overvliegende roofvogel een eekhoorn in de schoorsteen laten vallen of zo? Ik belde de huisbazin en die stuurde iemand langs om eens te kijken. Tja, hij zag wel iets in het luikje van de pijp, maar hij kon er niet bij, en op het dak kroop hij toch niet, want daar lag een halve meter sneeuw op en intussen was het ook alweer stikdonker. Daarop contacteerde de huisbazin de volgende ochtend vroeg – het was intussen vrijdag – de schoorsteenveger. Hij zou zijn best doen, maar hij kon niet beloven dat hij nog langskwam, want hij was heel druk bezet. Gelukkig veranderde hij van gedachte en twintig minuten later stond hij hier. Met de schoorsteen zelf bleek alles in orde, maar het kacheltje beneden was verkeerd aangesloten en stond niet goed gefixeerd. Daardoor was het moment gekomen dat de kachelpijp niet meer netjes in de schoorsteen uitkwam. Hij heeft dat dan provisorisch gerepareerd en aan de huisbazin laten weten dat ze dit in orde moest brengen, het best ineens met een nieuwe kachel, want het ding dat er stond was oud, te klein en al eens gerepareerd. Aangezien de schoorsteenveegdienst onderdeel van de lokale brandweer is, maakt zo'n mededeling meer indruk dan wanneer ik dit zelf meld. Hoe dan ook, de nieuwe kachel staat er.

Ikzelf kreeg er gratis nog wat educatie bij. Als het niet zo koud was geweest, had ik tot na het weekend op service moeten wachten. Maar 17 graden onder nul, daar kan geen fleecedekentje tegenop, en oudere dames zo lang in de kou laten zitten, dat vond de schoorsteenveger niet verantwoord. Mensen beginnen dan overal bijverwarming te plaatsen, vertelde hij, en dan raakt de elektriciteit overbelast. Daarom branden er in de winter zoveel huizen af, voegde hij er langs zijn neus weg aan toe. Ik heb op slag dat ene losse verwarmingselement dat ik had en dat ik naast mijn stoel had geplaatst, uit het stopcontact getrokken. Volgens Noorse normen kon ik nu toch weer gewoon milieuvriendelijk fijn stof verspreiden. —

NORA VAN MEEUWEN
columnist van Lokaal

MEER
WETEN

HET SCENARIO VOOR DEZE STRIPPAGINA WERD GESCHREVEN IN SAMENWERKING MET GPT-3

Cloud, cybersecurity, data & IT-skills

Dit zijn de 4 grootste ICT-challenges voor CEO's in 2023

De technologische transformatie die door covid al in een stroomversnelling kwam, zet zich door: we werken meer in de cloud, versterken cybersecurity, automatiseren en gebruiken meer data dan ooit door IoT en geavanceerde analytics. ICT-investeringen die kosten- én energiebesparend uitpakken, een noodzaak in deze socio-economische crisis. Als CEO houdt best rekening met volgende 4 ICT-uitdagingen.

1 Verantwoord migreren naar de cloud

Het is van groot belang om een veilige en flexibele ICT-omgeving te implementeren. De overheveling van uw gegevens naar de cloud is een proces dat uw aandacht verdient. De cloud rendeert pas echt wanneer het wordt ingebed in een groter transformatieplan. Waar worden welke data (fysiek) opgeslagen? Wie heeft er toegang toe? Met welke provider gaat u in zee? Welke EU-regels gelden er?

2 Security en veerkracht

Ook de beveiliging van uw ICT-infrastructuur is cruciaal. Het potentieel van IoT is enorm, maar een geconnecteerde wereld vraagt om een veerkrachtig securitybeleid. Zeker nu thuis- en telewerk meer en meer de norm zijn, liggen cybercriminelen nog meer op de loer om uw netwerk binnen te dringen.

3 Van data naar inzicht en actie

Wat is de meest productieve en veilige manier om bedrijfsgegevens te beheren en uit te wisselen? Hoe gaat u van data naar inzicht en actie? Het opzet van een 'datadriven' organisatie heeft niet alleen met IT-architectuur te maken, maar zeker ook met onze manier van werken en denken. Al uw mensen zullen een mentale switch moeten maken. Enkel zo kan u meerwaarde uit uw data halen.

4 De skill gap overbruggen

Tot slot is er ook nog uw personeelsbeleid. Het aantrekken én behouden van talent wordt in 2023 een enorme uitdaging, zeker als het gaat om IT'ers. Dé manier om deze profielen te vinden en aan uw bedrijf te binden, is hen een prikkelende omgeving aan te bieden waar ze zich ten volle kunnen ontplooiën en waar ze hun vaardigheden en interesses kunnen ontwikkelen.

Een veilige en flexibele ICT-omgeving is anno 2023 meer dan ooit doorslaggevend. Ga bij uw cloudmigratie niet over één nacht ijs.

Het opzet van een 'datadriven' organisatie heeft niet alleen met IT-architectuur te maken, maar zeker ook met onze manier van werken en denken.

U hoeft deze ICT-uitdagingen in 2023 niet alleen aan te gaan. Onze experts bekijken graag samen met u welke stappen in uw bedrijf de volgende zijn. Scan de QR-code en neem vandaag nog contact met ons op.